

marksist teori 45

Kasım-Aralık 2020 ❖ 7.50 TL

Antifaşist antişovenist
mücadelenin güncel
görevleri
Sinan Boran

Türkiye kapitalizminin
krizinde güncel
durum
Olcay Çelik

Millet İttifakı'nın
antidemokratik karakteri
Sema Duru Boran

Çok bileşenli
hegemonya mücadelesi
Bora Poyraz

CHP'yle Demokrasi
İttifakı olur mu?
İnan Özgür

Şimdi de Güney
Kafkasya
İbrahim Okçuoğlu

Faşist diktatörlükle
uzlaşma planı
Ziya Ulusoy

Büyüyen devrimci
iddia ve özgüven

Dosya: Burjuva muhalefet
stratejisinin niteliği

Marksist Teori

45

Kasım-Aralık
2020

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın
Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi: Şengül Güneş Bali
Sorumlu Yazışları Müdürü: Şengül Güneş Bali
Yönetim Yeri: Aksaray Mah. Müezzin Sok. İlhan Apt. No: 12/1 D:7 Fatih/İSTANBUL
Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212) 529 06 75
Web Sitesi: www.marksistteori1.org
Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79
Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)
Posta Çeki: Varyos Yayıncılık 17182760

İçindekiler

7 | Beş yılın aynasından antifaşist antişovenist
mücadelenin güncel görevleri
Sinan Boran

19 | Millet İttifakı'nın antidemokratik karakteri
Sema Duru Boran

33 | CHP'yle Demokrasi İttifakı olur mu?
İnan Özgür

49 | “Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem”
ya da faşist diktatörlükle uzlaşma planı
Ziya Ulusoy

61 | Türkiye kapitalizminin krizinde güncel durum
Olca Çelik

73 | Çok bileşenli hegemonya mücadelesi
Bora Poyraz

83 | Şimdi de Güney Kafkasya
İbrahim Okçuoğlu

97 | Büyüyen devrimci iddia
ve özgüven

Beş yılın aynasından antifaşist antişovenist mücadelenin güncel görevleri

Sinan Boran

Görevlerin ikincisi, uzun zamandır emekçi solun bütünü tarafından görüldüğünü, kavrandığını umduğumuz Saray'ın faşist yok etme programı ve karşı karşıya olunan tehlikenin güncelliği karşısında, tek bir gün bile kaybetmeden, HDP ile, şu ya da bu nedenle, HDP'de somutlanan antifaşist-antişovenist birleşik cepheye katılmamış devrimci ve antifaşist partilerin, grupların, faşizme karşı geniş bir mücadele birliği kurmalarını gerektiriyor. Meslek odalarının ve sendikaların birer özne olarak katılmalarına açık tutulacak böyle bir mücadele birliğiyle, bir militan kitle savaşımlı cephesi örgütlemeyi, emekçi sol kitlenin birleşik gücüne dayanarak fiili meşru mücadele zemininde direniş barikatını yükseltmeyi ve saldırıya geçmeyi emrediyor. Bugün böyle bir birliğin kurulmasının önünde, öznelerinin görevden kaçmaları, sorumsuzlukları, iradesizlikleri dışında bir engel bulunmuyor.

Üzerinde çokça söz tüketilen, faşizme, somutta Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki faşist şefflik rejimine ve özgürlüğün sivil faşist düşmanlarına karşı mücadele görevleri kendini dayatmakta, gelinen aşamada, seyirciliğin ve yorumculuğun uçuruma sürükleyeceği alarmı vermektedir.

Bilinenleri en kısa biçimde hatırlayalım.

1) 7 Haziran 2015 genel seçimlerinde, AKP'nin tek başına hükümet saltanatı yıkıldı. Tayyip Erdoğan'ın, diktatörlüğü, faşist şefflik rejimine dönüştürme planı reddedildi.

2) Halklarımızın antifaşist, antişovenist birleşik cephesi olarak HDP, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'ın her

köşesinden aldığı destekle, TC tarihinde emekçi solun hiç erişemediği bir oy yüzdesine erişti. Kazanılan başarı yalnızca faşist sömürgeci diktatörlüğe değil, onun koltuk değneği olarak işçilerin ve ezilenlerin enerjisini hapseden, boğan burjuva sola da indirilmiş bir darbe oldu. Bir emekçi sol kitle hareketi dalgasının mayalandığını müjdeledi.

3) Faşist şef buna 20 Temmuz 2015 Saray darbesiyle cevap verdi. Saray cuntası, yığınların uyanışını, daha geniş kitlelerin antifaşist, antişovenist cephe etrafında birleşmesini durdurmak, devrimci ve ulusal demokratik hareketi fiziki olarak ezip yok etmek, emekçi solun yasal-

barışçıl mücadele çizgisindeki parti ve gruplarını ölü taklidine mahkûm etmek hedefli bir faşist sömürgeci savaş başlattı.

4) 20 Temmuz'da Suruç Katliamı ve 24 Temmuz'da Güney Kürdistan'daki Medya Savunma Alanları'na karşı hava saldırısıyla, faşist sömürgeciliğin hedefleri ve yöntemleri ilan edildi.

5) Faşist politik İslamcı şefin elebaşılığındaki bu savaş sürecinde, diktatörlük, fiilen faşist şeflik rejimine dönüştürüldü; faşist yasaklar ve sınır tanımaz bir faşist teröre dayanarak fiili olanın yasallaştırılmasının koşulları hazırlandı.

6) Fetullah Gülen'in "Hizmet Hareketi" adını verdiği, polis ve ordu güçleri aracılığıyla halklarımıza karşı çok ağır suçlar işlemiş örgütünün, 15 Temmuz 2016'da ordu ve polisteki güçlerine dayanarak başlattığı darbe girişimini kolayca yenilgiye uğratan, faşist şeflik rejimi, durumu OHAL fırsatına dönüştürdü.

7) Faşist politik İslamcı şef, hiçbir yasa, kural, değer tanımayacağını

ilan etti. Faşist sömürgeci saldırılarını yoğunlaştırdı. Faşist zorbalık, fiilen ve yasal görünümle sokağı, fabrikayı, mahalleyi, lise ve üniversiteyi, meydanı, köyü kuşattı; saldırganlık işçi sınıfı ve ezilenlerin tüm politik kazanımlarına, yaşam ve çalışma koşullarıyla bağlı haklarına değin genişledi. Gündelik yaşam faşizmin gbt'ciliğinin, haftalık "huzur" saldırılarının, kamera sisteminin, sosyal medya tutuklamalarının cenderesine alındı. General korkunun ve general umutsuzluğun görünmez orduları dört yanı işgal etmeye başladı.

8) Devrimci demokrat yazılı basın, internet yayıncılığı, radyo ve televizyon kanalları, kültür kurumları, dernekler faşist saldırılara uğradılar. Yasaklandılar veya yaşamaları çok ağır bedellere bağlandı.

9) HDP'nin eş genel başkanları, HDP yöneticileri, vekilleri, Amed başta olmak üzere, Kuzey Kürdistan kentlerinin, ilçelerinin HDP'li eşbaşkanları faşist devletin yürürlükteki anayasası ve yasalarına uyma gereği bile duyulmaksızın tutuklandılar.

HDP'nin örgütsel sürekliliğini engellemek için her düzeyden örgütleri tutuklamalarla tekrar tekrar yıkıldı.

10) Hapishanelerde tecrit koşulları ağırlaştırıldı ve aynı zamanda sürgün-tecrit çarkı pervasızca işlelmeye başladı. Faşizme ve sömürgeciliğe karşı mücadelede tutsak düşenler, sokaktan, dünyadan olanaklı en ağır biçimde tecrit edilmeye çalışıldılar. Yayın ve kitap hakları gasp edildi, mektup sansürü birkaç misli koyulaştırıldı. Yazılı üretimlerini basına, yayınevlerine ulaştırmaları engellendi. Toplumsal-siyasi gericiğin egemen olduğu il ve ilçelerdeki hapishanelere sürgünlerle aileleri ve ziyaretçileriyle ilişkileri asgariye indirildi. Hasta tutsakların tedavi ve tahliyelerini önleyerek katledilmesi, faşizmin özgür tutsaklarla ve sokaktaki mücadelecilerle savaş yöntemine dönüştürüldü. Hapishanelerdeki nüfus yüzbinlerle sayılmaya başlandı. Devrimci ve ulusal demokratik hareketten tutsakların sayısı 20 Temmuz 2015'e göre birkaç misli çoğaldı.

11) Söz, basın, toplantı, örgütlenme ve eylem hakkı kapsamında kazanılmış, anayasaya kaydettirilmiş

ve yasalastırılmış hak ve özgürlükler fiilen veya yeni yasal düzenlemelerle en dar sınırlara hapsedildi ya da kullanılamaz hale getirildi.

12) Üniversitelerde faşist politik İslamcı egemenlik kurmak için öğrencilere dönük faşist terör, devrimci, demokrat, ilerici, sömürgeci savaş itiraz eden, mesleki onurla hareket eden eğitimcilerin üniversitelerden atılmalarına, hapishaneye veya fiilen sürgüne gönderilmesine değin genişletildi.

13) İşçi sınıfının, kent ve kır yoksullarının, kadınların, sömürgeci boyunduruk altındaki halkların, inanç özgürlüğünden yoksun bırakılmış inanışların, geleceği ellerinden alınmış gençlerin, faşist ırkçı baskı altındaki ulusal toplulukların gerçeklerini, özlemlerini, umutlarını, isyanlarını dile getiren kültür-sanat çalışmalarını, kültür-sanat merkezlerini yasak ve saldırı cenderesine alındı; halklarımızın sesi, soluğu olan sanatçılar çalışma yürütemez hale getirildi, yoksulluk ve açlıkla cezalandırılmak istendi.

14) Cumartesi Meydanı faşist terörle barışçıl gösteriye kapatıldı, alanı bir politik yüzleşme ve hesap sor-

ma meydanına dönüştürmüş kayıp yakınları Saray polisinin kudurgan faşist saldırganlığıyla engellendiler.

15) Başta Avrupa olmak üzere dünyanın değişik ülkelerinde çalışan, öğrenim gören ve yaşayan Türkiye ve Kürdistan halklarımızın ilerici, demokrat, devrimci, yurtsever evlatları, TC'nin sınır girişlerinde veya giriş sonrası, sosyal medya paylaşımları, gösterilere katılmak veya kitle örgütlerinde yönetime seçilmiş olmak nedeniyle gözaltı ve tutuklama terörüyle yüz yüze bırakıldı. MİT, göçmen kitleler içinde antifaşist, antisömürgeci insanları saptamak, fotoğraflamak için faaliyetlerini genişletti ve yoğunlaştırıldı.

16) Vekil tutuklamaları, vekillikten çıkarma, belediye başkanlarını tutuklayıp yerlerine faşist şefin emirlerini atama yoluyla, burjuva düzen partilerine oy vermeyen işçiler ve ezilenlerin seçme, oy kullanma hakları fiilen ortadan kaldırıldı; bu yolla, Kuzey Kürdistan için sömürgeci seçim sistemi başlatıldı.

17) Kürt ulusal demokratik hareketi, devrimci parti ve gruplar, tüm bu saldırganlığın en gaddar, en kurnalsız biçimleriyle yok edilmeye

çalışıldı. DAİŞ-MİT işbirliğine dayalı kitle katliamları, süreklileşmiş gözaltı ve tutuklama terörü, işkence ve kaçırma, kentlerde kuşatılmış üslerdeki devrimcileri katletmeyi hedefleyen saldırılar, kitle çalışması araçlarının faşist yasaklama veya abluka terörü altında tutulması, hapis hükümleri, "adli kontrol" adı altında bireylerin yaşamına yeni faşist engeller konması, kırsal alanın ve dağların hava araçları ve kamera sistemleriyle izlenmesine dayalı olarak gerillanın savaş uçaklarıyla bombalanması, özgürlük mücadelesine destek veren kitlelerin sistematik baskı ve faşist terör cenderesine alınması, özgürlük şehitlerinin gömüldüğü mezarlıkların bombalanması, şehit uğurlamalarının faşist terörle engellenmesi, mezar taşlarının kırılması, anıttan çıkarılan cansız bedenlerin yüzlerce kilometre öteye götürülüp kutularda kaldırımın altına gömülmesi, mücadele içindeki genç devrimcilerin ailelerine baskılar ve zindanlarda artan terör, faşist şeffik rejiminin saldırıların bir boyutuydu. Özyönetim direnişlerinin olabilecek en kanlı biçimde, tam bir sömürgeci cellatlıkla bastırılması, Medya

Savunma Alanları'na hava saldırılarının süreklileştirilmesi, Şengal ve Maxmur kampının bombalanması, önder kadrolar yönelik suikast saldırılarının sistematik hale getirilmesi, Efrîn ve Serêkaniyê işgalleri, Güney Kürdistan'da özgür gerilla bölgelerinin ve aynı bölgelerdeki halkın yaşam alanlarının işgalci sömürgeci saldırılara maruz bırakılması, faşist şeflik rejiminin saldırılarının ikinci boyutunu oluşturdu.

18) Aynı süreçte, devlet makinası, faşist ve sömürgeci terör, işgal, yalan ve demagoji çarkını sınırsızca destekleyecek biçimde kadrosal olarak yeniden örgütlendi. Ordu, polis, MİT, Yargıtay, Sayıştay, hâkim, savcı atama kurumları, mahkemeler, diyanet faşist politik İslamcı ve kısmen ırkçı faşistlerin yönetimine verildi. Polis baştan aşağı faşist politik İslamcı ve ırkçı faşist halk düşmanı kişilerden kurulu hale getirilirken, ordu da aynı nitelikte kişilerle oluşturulan uzman çavuş, uzman onbaşı adı altındaki paralı asker birlikleriyle takviye edildi. Ve nihayet bekçi örgütü biçimi altında, faşist şefin em-

rindeki terör, istihbarat ve gözdağı çetelerine bir yenisi eklendi.

19) Gazete, televizyon, radyo yayıncılığı alanında faşist şef ve Saray cuntası tekeli kuruldu. Faşist demagojinin ve yalanın yığınlar üzerindeki etkisini artırmak ve canlı tutmak için, aynı egemenliğin internet medyasında da elde edilmesi için yalnızca antifaşist, antisömürgeci olanlar değil, faşist şefe ve partisine muhalefet eden burjuva çizgideki internet siteleri, televizyonları ve radyoları da yeni faşist yasalarla ve fiili uygulamalarla engellenmeye çalışıldı.

Gelişmelerin bütününe kapsaması ve önemli detayları dışta bıraksa da bu tablo, politik İslamcı faşist rejimin beş yıllık dönem içinde özgürlük, adalet, halklara eşitlik savaşımı ve kitlelerin demokratik hak ve özgürlük mücadelesi karşısındaki tavrını, konumunu yansıtmaya yeterlidir.

Bunlara, geldiğimiz aşamada faşist şeflik rejiminin durumunu ve hedefini anlamayı sağlayacak üç yeni fotoğraf eklemek gerçeğe daha yakından bakmaya katkıda bulunacaktır:

Bir: İki Kürt köylüsüne işkence yapıldı ve helikopterden atıldılar. Faşist şeflik rejimi, bunda fiilen yürürlükte olan kontrgerilla yasallığı bakımından bir sorun görmedi.

İki: İki Kürt köylüsünün helikopterden atıldıklarını belgeleyerek haber yapan dört gazeteci tutuklandı. Faşist şeflik rejimi bunun da kontrgerilla yasallığına uygun olduğunu ilan etti.

Üç: İşçi sınıfının, yoksulların, kadınların, gençlerin, Kürt halkımızın, Alevilerin, ulusal toplulukların eli kanlı düşmanları, işkencecilik, kelle ve kulak avcılığı, illegal devlet cina-

Yaşadığı gerilemeye, kaybettiği mevzilere ve faşist sömürgeci düşmanın bazı avantajlar elde etmesine rağmen özgürlük, adalet ve halklara eşitlik savaşımı kesintisizce devam etti.

yeti, gözaltında kayıp ve uyuşturucu tacirliği suçları sabit olan Mehmet Açar, Korkut Eken, Alaattin Çakıcı ve Engin Alan faşist Saray cuntasının gölgedeki yüzleri, dayanakları, akıl hocaları olarak birlikte çektiikleri fotoğrafla basın önüne çıktılar. Faşist şeflik rejiminin kontrgerilla yasallığına dayandığını bir de bu fotoğrafla tescillediler.

Bu üç fotoğrafın bir tesadüfün eseri veya konjonktürel bir sapmayı yansıttığı ileri sürülebilir. Salt “aynı” takvim yaprağında yer almalarından hareket edilirse, bu görüş akla, mantığa uygundur. Fakat, bir başka etken, bu tesadüfü koşullayan

zorunluluk denkleme dahil edildiğinde, “tesadüf” veya “konjonktürel sapma” yargısı isabetli olmaktan çıkar. Bu koşullayıcı zorunluluk, faşist şeflik rejiminin beş yıldır uyguladığı politik program ve bunun uygulanmasının araçları, yöntemleridir.

O politik programın akışı, PKK’yi yok etmekten Kürt ulusunun, ulusal varlığının, anadilde eğitimin, özerklik hakkının kabul edilmesini düşünen, destekleyen her Kürdün “son ferde kadar yok edilmesi”ne, Rojava ve Güney Kürdistan’ın işgaline ve DAİŞ versiyonu çetelere teslimine, petrol kaynaklarına el koymaya varmış bulunuyor. Devrimci parti ve örgütleri fiziken yok etmek ve legal-evrimci veya illegal-evrimci antifaşist parti ve örgütleri ölü taklidine hapsedmekten, faşist şefe boyun eğmeyi reddeden, TMMOB, TTB ve TBB gibi mesleki kitle örgütlerini ortadan kaldırmaya, yerlerine faşist örgütler kurmaya varmış bulunuyor.

Direnış faşist şeflik rejiminin planlarını bozdu

Bu beş yılın sonunda, faşist şeflik rejimi, dizginsiz teröre, katliamlara, gözaltı ve tutuklama kampanyalarına, yeni faşist yasaklara, halklarımızın geniş kesimlerine yayılan zulme, işten, yurttan, okuldan atma saldırılarına dayanarak, sağladığı kimi başarılarla ve elde ettiği avantajlara rağmen kazandığını, hedefine ulaştığını ilan edemedi. Edemiyor.

Yaşadığı gerilemeye, kaybettiği mevzilere ve faşist sömürgeci düşmanın bazı avantajlar elde etmesine rağmen özgürlük, adalet ve halklara eşitlik savaşımı kesintisizce devam etti. Bir aşamadan itibaren öncülere, fiili meşru mücadele cephesi güçlerinin, kır ve kent gerillasının büyük

fedakarlık ve kahramanlığına, özgür tutsakların boyun eğmezliğine dayalı olarak süren direniş ve mücadele, o koşullarda, 8 Mart, Gazi ayaklanması, Newroz, 1 Mayıs, '71 önderlerinin ölümsüzlük yıldönümleri, Suruç Katliamı'nın yıldönümü, 25 Kasım gibi tarihin Türkiye ve Kuzey Kürdistan için özel bazı günlerinde, tek tek işçi direnişlerinde, doğal çevreyi savunma eylemlerinde, seçim muharebelerinde kitle gövdesine kavuştu.

Binlerce canın fedası başta olmak üzere, ödenen ağır bedellere rağmen süren bu cüretli, bu onur ve cesaret kazandıran direniş, işçi sınıfı ve ezilenlerin bağrındaki direnme, mücadele etme arzusunu canlı tuttu, teslimiyet ruh halinin yayılıp katılaşmasını, başarma umudunun küllenmesini engelledi. Direniş aynı zamanda, faşist şefflik rejiminin kitle desteğini her geçen yıl biraz daha zayıflattı. Onu, en sınırlı ekonomik, demokratik taleplerde bulunan kitleleri bile karşısına almak zorunda bıraktı, çıplak terör dışında yönetemez hale getirdi. İttifak güçlerinin daraldığı,

uluslararası ilişkilerinin kaygan bir zemine sürüklendiği, ekonomik ve mali gelişmelerle bağlı toplumsal sonuçların acısını çeken yığınların yeni kesimleriyle kavgalı hale geldiği koşullara sürükledi. Durum öyledir ki, faşist şefflik rejimi yeni ve daha sert saldırılara hazırlanmak, halklarımızın yeni kesimleriyle karşılaşmak, hatta dolaysızca düşmanlaşmak dışında bir yol bulamıyor. Ekonomik, mali ve politik yatıştırıcılar olarak işlevlendireceği tavizler temelinde çözüm üretmeyi gündemine bile alamıyor.

Faşist şefflik rejimine karşı beş yıllık direnişin iki zeminde yürütüldüğünü biliyoruz.

- 1) Tek tek parti ve örgütlerin özgüçlerine dayalı eylem hattı.
- 2) Birleşik cephe hattı.

Tek tek parti ve örgütlerin, bağımsız eylemler yoluyla kendini ortaya koyuşlarında, bedel ödeme çıta ve kapasitelerinde, sürekliliği sağlama düzeylerinde somutlaşan direniş içindeki yerleri yazının amacının dışında. Yine de bir durum saptaması

olarak, özellikle 2017 başlarından itibaren, süreklilik, birden çok alana yaygınlık ve değişik mücadele biçimleri ölçülerinden az çok anlamlı bir varoluşun, birkaç özneye daraldığını not edelim.

Demokratik ve devrimci “kanatları”yla antifaşist-antişovenist birleşik cephe ise düz bir çizgide gelişme de, toparlayıcılık, en atıl enerjinin bile işlevli kılınması,

Oyüzden salt, ulusal demokratik harekete, komünistlere, mücadelede ısrar eden devrimci ve antifaşist partilere, gruplara dönük faşist saldırıları şiddetlendirmeyi değil, hedeflerini genişletmeyi, başarabilirse bir mezar sessizliği, bir işçi kullar, köle yığınlar toplumu yaratmayı amaçlıyor. Bunun için yeni planlar hazırlıyor.

aynı hedefe vuruşta etki ve sürekliliğin belirli bir düzeyde tutulması, emekçi sol kitlelerin birleşik mücadele beklentilerine cevap olunması, tek tek bireylere değil mücadeleye katkıda bulunmak isteyen insanlara, çevrelere alan açılması, kitle seferberliği ve kitle örgütlülüğü imkanının korunması işlevleriyle özgün bir varoluş kazandı ve pratikte faşist şefflik rejimine karşı direnişi canlı tuttu.

Tüm öznelerinin bağımsız eylem haklarıyla yer aldıkları HDP, kuvvetlerin, deneylerin, mücadele yeteneklerinin faşizme karşı, ayrı veya yana olduklarından çok daha yüksek bir etki gücü kazanmasını olanaklı kıldı. Ağır güç kayıplarının göğüslenmesi, mücadele sürekliliği, kitlelerin birliğinin, umut ve moralinin canlı tutulması gibi önemli kazanımlar üretti. Sert kavgalara hazırlıklı olmadıkları için bir başlarına savaşa dahil olamayacak, kabuklarına çekilecek, ataletle sürüklenecek veya dönemin ideolojik-siyasi tasfiyecilik akıntısına kapılabilecek değişik parti ve gruplara kendi konumlarından direnişe katılma imkânı yarattı.

Keza yine, tüm öznelerinin bağımsız eylem haklarıyla yer aldıkları, HBDH, faşist şefflik rejiminin, büyük ölçüde devlet terörü ve kontrgerilla çeteleriyle politika yaptığı koşullarda, Dersim, Serhad ve değişik alanlardaki kır gerillası pratikleriyle, son iki yıldır ise kentlerdeki yaygın milis eylemleriyle, politikanın askeri araçlarla yürütülmesi ihtiyaç ve beklentisine cevap verdi. Daha büyük mücadeleler için istek uyandırdı, başarıya inancı güçlendirdi. Faşist şefflik rejiminin psikolojik savaşını ve moralini darbeledi.

Birleşik mücadelede daha ileri gitme zorunluluğu

Faşist şefflik rejimi, ulusal demokratik hareketi, devrimci ve antifaşist örgütlülükleri yıkıp dağıtmak, direniş güçlerini kitleden yalıtılmak konusunda umutsuz fakat çıkışsız durumda. O yüzden saldırı şiddetini artırmayı sürdürüyor. Ve aynı hatta devam edecek. Dün “parlamentar sistem”le yönetilmiyor, diyordu, bugün seçimlerle yönetilmiyor, faşist

şefin emir eri olmayan, farklı burjuva eğilimlerden birkaç insanın görevi sürdürdüğü Anayasa Mahkemesi'yle yönetilmiyor, mevcut barolarla, tabip odalarıyla, mimar mühendis odalarıyla yönetilmiyor, faşist yasaların biraz “gevşek” görünen mevcut halleriyle yönetilmiyor, demekte. Türkiye'deki büyükşehir belediyelerinin başında burjuva muhalefet partilerinden başkanların bulunuşunun veya idam cezasının yokluğunun da yönetmeyi zorlaştırdığı, engellediği iddiasında. O yüzden salt, ulusal demokratik harekete, komünistlere, mücadelede ısrar eden devrimci ve antifaşist partilere, gruplara dönük faşist saldırıları şiddetlendirmeyi değil, hedeflerini genişletmeyi, başarabilirse bir mezar sessizliği, bir işçi kullar, köle yığınlar toplumu yaratmayı amaçlıyor. Bunun için yeni planlar hazırlıyor.

Bu konudaki sadık yardımcısını, “sol”, “emek”, “yoksuldan, ezilenden yana olmak”, “faşizme karşıtlık”, “laiklik”, “çağdaşlık” odaklı demagojik söylemlerle işçilerin, kadınların, yoksulların, gençlerin, Alevilerin, aydın ve sanatçıların önemli bir kitlesinin desteğini alan ve onlardan değişik talepleri için burjuva meclisten çıkacak yasal düzenlemeleri veya Anayasa Mahkemesi kararlarını beklemelerini, fabrikalarda, işçi havzalarında, sokaklarda, meydanlarda hak mücadelesine girişmelerini isteyerek, enerjilerini, mücadele istek ve kuvvetlerini boğan CHP'yi de ayrıca not edelim.

Bu koşullarda, faşist şefflik rejiminin saldırılarının püskürtülmesi, saltanatına son verilmesi yolundaki mücadelenin şiddetlendirilmesi, yaygınlaştırılması, daha etkili kılınmasıyla bağlı güncel görevlerin

vazgeçilmezinin birleşik mücadelenin büyütülmesi, antifaşist antişovenist cephenin genişleme olanaklarının zorlanması olduğu gerçeği bir adım öne çıkıyor. Bu çerçevede iki acil görev var:

1) Görevlerin ilki, HDP'nin haklarımızın birleşik demokratik cephesi olarak, 7 Haziran 2015'ten bu yana

Bu koşullarda,
faşist şefflik
rejiminin saldırılarının
püskürtülmesi,
saltanatına son verilmesi
yolundaki mücadelenin
şiddetlendirilmesi,
yaygınlaştırılması,
daha etkili kılınmasıyla
bağlı güncel görevlerin
en vazgeçilmezinin
birleşik mücadelenin
büyütülmesi, antifaşist
antişovenist cephenin
genişleme olanaklarının
zorlanması olduğu
gerçeği bir adım öne
çıkıyor.

her seçimde desteğini aldığı milyonlarca işçiye, kadına, gence, köylüye, yoksula, inkârcı sömürgeci boyunduruk altında tutulan Kürt halkımıza, ezilen inanç ve ulusal topluluklardan insanlarımıza büyük bir güven duygusunu, onları siyasi olarak seferber edecek bir cesaret, kararlılık, ısrar ve netlikle hareket etmesini, bu temeldeki öncülük görevlerine dört ele sa-

rılmasını gerektiriyor. HDP'den faşist şeffik rejimi koşullarında yüzünü burjuva meclis imkanlarına, burjuva düzen partileriyle şöyle ya da böyle ittifaklara dönmenin, kitlelerde bu temelde beklentiler örgütlemenin, faşizme karşı mücadeleyi zayıflatmak dışında bir sonuç üretmeyeceğini hiç değilse yerel seçimler sonrası sürecin dersleri temelinde idrak etmesini, bütün dikkatini, halklarımızın örgütlenmesine, ezilenler arasındaki dayanışmanın ve işbirliğinin güçlendirilmesine, kitlelerin fiili meşru mücadele hattındaki eylemliliğinin somut talepler etrafında büyütülmesine, genişletilmesine ve yığınlar içinden yeni kesimleri kendine çekecek bir etkinlik düzeyine vardırmaya odaklanmasını istiyor.

2) Görevlerin ikincisi, uzun zamandır emekçi solun bütünü tarafından görüldüğünü, kavrandığını umduğumuz Saray'ın faşist yok etme programı ve karşı karşıya olunan tehlikenin güncelliği karşısında, tek bir gün bile kaybetmeden, HDP ile, şu ya da bu nedenle, HDP'de somutlanan antifaşist-antişovenist birleşik cepheye katılmamış devrimci ve antifaşist partilerin, grupların, *faşizme karşı geniş bir mücadele birliği kurmalarını* gerektiriyor. Meslek odalarının ve sendikaların birer özne olarak katılmalarına açık tutulacak böyle bir mücadele birliğiyle, bir militan kitle savaşımlı cephesi örgütlemeyi, emekçi sol kitlenin birleşik gücüne dayanarak fiili meşru mücadele zemininde direniş barikatını yükseltmeyi ve saldırıya geçmeyi emrediyor. Bugün böyle bir birliğin kurulmasının önünde, öznelere göre görevden kaçmaları, sorumsuzlukları, iradesizlikleri dışında bir engel bulunmuyor.

Faşist şeffik rejiminin yıkılmasını hedeflemesi gereken bu birlik (platform mu, güç birliği mi, cephe mi veya yalnızca birlik mi, adına ne deneyeceği, meselenin hayatılığı yanında ikincil bir konudur), emekçi sol kuvvetlerin, söz, basın, toplantı, örgütlenme ve eylem özgürlüğü çerçevesindeki demokratik haklar, polis, bekçi, asker zorbalık ve zulümleri, değişik tipte fiili OHAL uygulamaları, işsizlik, yoksulluk, pahalılık, kayıt dışı çalışma, kadın cinayetleri, İstanbul Sözleşmesi'yle bağlı talepler, işçi sağlığı ve iş güvencesi, sendikal haklar, belediyelerin gaspı, antifaşist antişovenist vekillerin ve belediye başkanlarının hapishanelerde rehin tutulması, üniversiteli ve liseli gençliğin zincire vurulmuş akademik-demokratik hakları, sanatçılar, akademisyenler, sağlıkçılar üzerindeki faşist baskılar, doğal çevrenin talan ve tahrip edilmesi, KHK'larla işten atılanlar, İmralı zindanındaki keyfi uygulamalar ve ağırlaştırılmış tecrit, tüm zindanlara yayılan sürgün, tecrit ve yayın yasakları, hasta tutsakların durumu, Kürtçe ve Kürt kültürü üzerindeki zorbalıklar, anadilde eğitim hakkı, mezarlıklara ve mezarlara yönelik insanlık dışı saldırılar, Suruç ve Ankara Gar katliamlarından keyfi ve temelsiz hapis kararlarına, Soma madenci katliamı ve diğer iş cinayetlerinden Çorlu hızlı tren ölümleri gibi devlet suçlarına değin adalet gündemli pek çok konu, göçmenlere dönük ırkçı politika ve saldırılar, çevre bölgelere dönük savaş saldırganlığı ve işgaller gibi, güncel ve kitlelerle bağlı "sayısız" gündem etrafında faşizme karşı, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'ın dört bir yanında ajitasyon, propaganda ve fiili meşru mücadeleye dayalı eylem-

ler yürütmesi imkanı yaratacak, kitle moralini, kitle cesaretini, kitle örgütlenmesini ayağa kaldıracak, işçilerin, kadınların, gençlerin sürükleyici güç olarak bir adım öne çıkmasını, faşizmin önünde duramayacağı bir kitle seli oluşmasını sağlayacaktır. Yasal, barışçıl, fiili meşru ve devrimci kitle şiddetine dayalı birleşik eylem ve mücadeleler toplumsal psikolojiyi baştan aşağı değiştirecek, geniş yığınların hapsedildiği korku duvarlarının yıkılmasını sağlayacak, geri çekilmiş kitle hareketinin doğrulmasının ve atılıma geçmesinin koşullarını yaratacaktır.

Bu geniş antifaşist birlik, kendi merkeziliğinin dışında, gençlik, kadın, semt güçleri temelinde farklı merkezilikler de örgütleyerek daha geniş kesimlerle temas imkanları ve özgün gündemlere görece hızlı ve etkin müdahalede bulunma olanağı elde edebilir. Hali hazırdaki “Gençlik Örgütleri” ve “Kadınlar Birlikte Güçlü” örnekleri bunun hem olanaklı hem isabetli olduğunun kanıtıdır.

Mevcut olandan daha geniş bir antifaşist cephe kurmaya, ona dayanarak daha etkili, geniş alanlara

yayılan ve sürekliliği sağlanmış bir mücadele yürütmeye uzak durmak, bu konuda tarihin önüne koyduğu sorumlulukları yerine getirmemek, özgürlük, adalet ve halklara eşitlik mücadelesine karşı ağır bir suç olacaktır.

Antifaşist mücadelenin güncel görevlerinin *birleşik devrimci cepheye* yüklediği başlıca görev ise, faşist şeffik rejimine, onun mahallelerde, okullarda, işçi havzalarında terör estiren halk düşmanı militarist güçlerine, muhbirlere, direniş ve grev kırıcılarına, kadına karşı suç işleyenlere, işçilerin ve ezilenlerin eylemlerine saldıran politik İslamcı ve ırkçı sivil faşistlere, polis ve kontrgerilla güdümündeki uyuşturucu ve yozlaştırma çetelerine karşı mücadeleyi etkin ve yaygın tarzda yürütecek birleşik milisi tüm yaşam, çalışma ve eğitim alanlarına yaygınlaştırmaktır. Bu açıdan HBDH bileşeni parti ve gruplar, güç seferberliği ve örgütlenme çalışmalarını için geride kalan dönemin zayıflıklarını yenecek bir irade geliştirmek sorumluluğuyla yüz yüzer.

Birleşik milis, faşist psikolojik savaşın etkisini dağıtmak, şu ya da bu

düzyeyde bedel ödeterek halk düşmanlarının saldırganlığını kırmak, pek çok alanda kitle ruh halinin değişimine hız katmak, özellikle genç kadın ve erkeklerin mücadele istek ve yönelimlerini güçlendirmek işlevleriyle kentlerin özgürleşmesine çok önemli katkılarda bulunacaktır. Yaygınlığı ve eylem kuvveti ölçüsünde, işçilerin ve ezilenlerin kendilerini savunma hakları konusunda görüş

Milis ve müfrezeyle bağlı güncel antifaşist mücadele görevlerinin, tek başına birleşik devrimci cepheye havale edilemeyeceği, tek tek parti ve grupların bu konuda bağımsız pratikler örgütleme sorumluluğu taşıdığı herkesçe bilinen bir gerçektir.

açısı ve pratik ilgi kazanmalarına hizmet etmesi onun bir başka önemli katkısı olacaktır.

Kuşku yok ki, antifaşist mücadelenin güncel görevleri ve halklarımız, birleşik devrimci cepheden, birleşik milis atağının yanı sıra, hesap sorma niteliği önde, etkili siyasi pratikler beklemekte, istemektedir. Faşist şeflik rejiminin, polis ve bekçi sürülerine dayanarak işçilerin ve ezilenlerin

yaşam ve çalışma alanlarına, hayatlarının gündelik akışlarına, değişik taleplerle örgütledikleri eylemlere faşist devlet terörüyle müdahale ve saldırıyı olağanlaştırdığı, polisin himayesindeki ve hizmetindeki çetelerin emekçi semtlerde iyice pervasızlaştığı, ilçe meydanlarında gösteri yapan gençlerin, kadınların bölgede örgütlü politik İslamcı veya ırkçı faşistlerin saldırılarına uğradığı koşulların gerektirdiği zor araçlarının ve biçimlerinin kullanılmaması, siyasi mücadele için olduğu kadar, kitle beklentileri ve kitle ruh hali bakımından da önemli bir boşluk yaratmakta, devrimci hareketi güçten düşürmektedir. Bu zayıflığın giderilmesi hem politik hem de moral bir ihtiyaçtır.

Milis ve müfrezeyle bağlı güncel antifaşist mücadele görevlerinin, tek başına birleşik devrimci cepheye havale edilemeyeceği, tek tek parti ve grupların bu konuda bağımsız pratikler örgütleme sorumluluğu taşıdığı herkesçe bilinen bir gerçektir.

Faşist kontrgerilla makinasına dönüşmüş bulunan diktatörlüğün, militarist yığınak, faşist psikolojik savaş ve hala belirli bir kitle tabanına dayanıyor olmak nedeniyle yarattığı güçlülük görünümüne karşın, sınıfsal, ulusal, cinsel çelişkilerin keskinliğiyle ve öncü kuvvetlerin varlığıyla bağlı antifaşist, antisömürgeci tehdidin bu görünümü hızla ters yüz etme imkânı çok büyüktür. Bu imkânı maddi bir kuvvete dönüştürmek emekçi solun halklarımız ve bölge halkları önündeki güncel politik görev ve sorumluluğudur.

Millet İttifakı'nın antidemokratik karakteri

Sema Duru Boran

Millet İttifakı'nın başlıca politik zemini, Erdoğan yönetiminin son bulmasıdır. Bunun, faşist şeflik rejiminin yasal kılıfı olan cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden, parlamentonun daha işlevli olduğu önceki biçime dönüş yoluyla mı, yoksa faşist şefliğin el değiştirmesi yoluyla mı olacağı, daha tali bir sorundur. Erdoğan'ın yönetim tekeli elinde bulunduruşu, devletin tüm yönetsel aygıtları üzerindeki mutlak ve merkezi hakimiyeti, Millet İttifakı ve temsil ettiği burjuva kesimler için, devlet politikalarına etkide bulunmanın, hükümet ya da hükümet ortağı olmanın, devlet aygıtının şu veya bu kurumunda kadrolaşmanın bütün olanaklarını tıkkıyor.

24 Haziran 2018 genel seçimleri öncesinde kurulan Millet İttifakı, başlıca ortaklık zemini olarak Tayyip Erdoğan karşıtlığı üzerinden burjuva muhalefet yürüten, dayandıkları taban, siyasal programları ve ideolojik temelleri itibarıyla de farklılıklar taşıyan, buna karşın, tümü de Kürt ulusunu inkar eden; işçi sınıfı ve ezilenlerin özgürlük, adalet, halklara eşitlik talebine düşman burjuva düzen partilerinin, gevşekçe bir araya gelişinin de kurulmuş, Türk burjuva sınıflarının ikinci cephesini oluşturuyor.

İttifak, politik birleştirici olarak, Tayyip Erdoğan yönetiminin son bulması, programatik birleştirici olarak, "eski parlamenter biçime" ya da "güçlendirilmiş parlamenter sisteme geri dönüş" hedefi, ideolojik birleştirici olarak ise şovenizm, Kürt düşmanlığı, Türk burjuva devletinin muhafazıtlığı,

sermaye düzeninin ve burjuvazinin sömürü özgürlüğü üzerinde yükseliyor.

Millet İttifakı'nın bileşenleri

Millet İttifakı, 24 Haziran 2018 genel seçimleri öncesinde, 5 Mayıs 2018'de, CHP-İYİP-SP-DP bileşimiyle kuruldu. Seçimlerin ardından resmen dağılırken, 31 Mart 2019 seçimlerinde tekrar bir araya geldi. Bugün, CHP ve İYİP omurgası etrafında, AKP'den ayrılan Babacan ve Davutoğlu başta olmak üzere, Erdoğan-AKP dışı burjuva düzen partileriyle kendini pekiştirmeye çalışıyor.

Bileşenlerinden İYİP, Ekim 2017'de kuruldu. Politik ve ideolojik konumu itibarıyla, gerek Türkiye ve Kürdistan'daki temel sorunlar karşısındaki duruşu, gerekse de faşist şeflik rejiminin varoluşuyla ilişkisi bakımından,

içinden çıktığı ırkçı faşist MHP'den özel bir farkı yok. Bununla birlikte, AKP-MHP ittifakının açmazları ve MHP'nin bu ittifak içerisinde, devletin bekası adına silikleşmesinin tabanda yarattığı hoşnutsuz eğilimleri devşirme, bu tabanı da aslında bir biçimde düzene geri emme işlevleri üzerinde oluşan bir siyasi klik olmaktan öte, daha köklü temellere sahip değil.

CHP ise, Türk sermaye devletinin korunması ve düzenin istikrarı hedefini burjuvazi içi tüm nüans ve çelişkilerin üzerinde tutan bir hattan ilerliyor. 7 Haziran'da doruk noktasına varmak üzere, sürekli bir erime yaşamışken, faşist şeflik rejiminin kurulduğu süreç, CHP'nin temsil ettiği burjuva sol bakımından da HDP'nin temsil ettiği emekçi sol karşısında, aralarındaki oy fakının yüzde 10'a kadar düştüğü erimeyi, Tayyip Erdoğan karşıtlığı temelinde telafi etmeye ve alternatifleşmeye girişme süreci olarak değerlendirilmiş oldu.

Bütün güçsüzlüğüne rağmen halen belirli bir kesimi ve politik hattı temsil eden politik İslamcı Saadet Partisi, politik varlığını hemen hemen yitirmiş bulunan DP, ittifakın diğer bileşenleri.

AKP'den kopan Babacan'ın ve Davutoğlu'nun yeni partileri de Millet İttifakı'nın çekim merkezinde.

Ayrı ayrı tüm bu bileşenlerin gerek parti geçmişleri gerekse de belli başlı sözcüleri ve temsilcileri şahsında, Madımak Katliamı kışkırtıcısı Karamollaoğlu'ndan, kirli savaşın en yoğun döneminin içişleri bakanlarından Meral Akşener'e, Suruç Katliamı başta olmak üzere sayısız AKP katliamı ve suçunun işlendiği dönemin başbakanı Ahmet Davudoğlu'ndan, faşist MGK diktatörlüğünün bayraktarı CHP'ye, haklarımıza karşı işlenmiş sayısız suçun altında imzası var.

Politik işlevi, varlık nedeni

Bu ittifakın gerçek işlevi, politik varlığını gerçekten anlamlı kılan nedir?

Örneğin, Millet İttifakı'nın ya da onun tek tek bileşenlerinin, şu veya bu emperyalist kuvvetin, sermaye oligarşisinin ya da onun belirli kesimlerinin çıkarlarının bütünsel temsilcisi olmaları mı?

Hayır, Millet İttifakı'nın varlığı, temelde buradan anlam bulmaz. Burjuvazinin şu ya da bu kesiminin çıkarla-

rını dolaysız temsil gücü bakımından, ittifakın ve bileşenlerinin sınırlı bir rolü vardır.

Bütün çelişkilere rağmen, sermaye oligarşisinin ekonomik-mali programını, Kürdistan'a yönelik sömürgeci çıkarlarını, bugün en iyi biçimiyle Erdoğan egemenliğindeki faşist şeflik rejimi temsil ediyor. Kuşkusuz, Erdoğan'ın doğrudan temsil ettiği sermaye kesimleriyle, TÜSİAD'çı sermaye oligarşisi arasında belli çelişkiler var. Bu çelişkiler zaman zaman CHP ya da Millet İttifakı sözcülüğüyle dile getiriliyor. Ancak, bugünkü koşullarda, Millet İttifakı ya da onun bileşenleri, burjuvazinin herhangi bir kesimi için güncel olarak iktidar alternatifi değildir. Daha doğru bir ifadeyle, sermaye oligarşisi ya da onun Tayyip Erdoğan diktatörlüğü ile daha belirgin çelişki içerisinde olan kesimleri, Erdoğan'a karşı bir iktidar alternatifi inşa etmede, şu aşamada seçimler dışında, ordu, polis, yargı, medya, sivil bürokrasi içerisinde etkin dayanaklara sahip değil.

Böylece, ittifakın, sermaye oligarşisinin ya da burjuvazinin herhangi bir odağının çıkarlarını dolaysız temsil çerçevesindeki rolü, a) çelişen, farklılaşan çıkarların ya da politik yaklaşımların sınırlı ölçüde sözcülüğünü yürütmek b) seçimler yoluyla Erdoğan'ın meşruiyet alanını daraltarak, yeni ittifak arayışlarına zorlayacak sonuçlar elde ederek, seçim sonuçlarına dayalı politik basınç uygulayarak politikalarını etkilemek c) Tayyip Erdoğan ve AKP iktidarının, herhangi bir nedenle (başlıca olarak da işçi ve emekçilerin, ezilenlerin büyük bir isyan dalgasıyla) el değiştirmesi koşullarının ortaya çıkması halinde bir burjuva alternatifi elde tutulmasını güvencelemektir.

Kısacası, bu bakımdan, ittifakın rolü, görece pasif ve potansiyel bir roldür.

Daha aktif ve önde olan rolü ise, faşist şeflik rejiminin oluşturucu bir bileşeni olarak, rejim için bir tür emniyet supabı vazifesi görmek, onun, işçi sınıfı ve emekçiler, Kürt ulusal demokratik mücadelesi, kadın özgürlük mücadelesi, gençlik isyan ve başkaldırısı, Alevi demokratik hareketi gibi

Daha doğru bir ifadeyle, sermaye oligarşisi ya da onun Tayyip Erdoğan diktatörlüğü ile daha belirgin çelişki içerisinde olan kesimleri, Erdoğan'a karşı bir iktidar alternatifi inşa etmede, şu aşamada seçimler dışında, ordu, polis, yargı, medya, sivil bürokrasi içerisinde etkin dayanaklara sahip değil.

mücadele güçlerince dövülüp yıpratılmasını engellemek, bu mücadele enerjisini yumuşatıp rejimi yıkıcı biçimler almaktan uzaklaştırmak, özellikle de, düzen dışı biçimlere yönelmesini engelleyip seçimler ve parlamento sınırlarında kalmasını sağlamak, bu sınırlar içinde ise, HDP'de cisimleşen antişovenist, antişafist kanala akmasını önlemektir.

İttifakın esas anlam bulduğu, faşist şeflik rejiminin içerisinde politik

varlık hakkı kazandığı konu ve görev budur.

Politik hedef: Erdoğan yönetiminin son bulması

Millet İttifakı'nın başlıca politik zemini, Erdoğan yönetiminin son bulmasıdır. Bunun, faşist şefflik rejiminin yasal kılıfı olan cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden, parlamentonun daha işlevli olduğu önceki biçime dönüş yoluyla mı, yoksa faşist şeffliğin el değiştirmesi yoluyla mı olacağı, daha tali bir sorundur.

Erdoğan'ın yönetim tekeline elinde

İttifakın bu öznel amacından öteye, nesnel olarak faşist şefflik rejimi, Millet İttifakı'nı oluşturan siyasi yapılarla, sürecin bütünden hareket edilirse, esasen de CHP ile birlikte, onlara dayanarak, onların katkılarıyla kuruldu.

bulunduruşu, devletin tüm yönetsel aygıtları üzerindeki mutlak ve merkezi hakimiyeti, Millet İttifakı ve temsil ettiği burjuva kesimler için, devlet politikalarına etkide bulunmanın, hükümet ya da hükümet ortağı olmanın, devlet aygıtının şu veya bu kurumunda kadrolaşmanın bütün olanaklarını tıkiyor. Ayrıca, "maceracı" görülen dış politikaları, özellikle de AB ve ABD emperyalizmiyle değişik tipte çelişkileri, devlet istikrarını ve "Batı'yla ittifak"ı temel konu edinen bu kesimler için, kaygı oluşturuyor. Erdoğan'ın

yönetme tekeline kırmada, siyasi inisiyatif alanlarını genişletmede, istisnasız bütün talep ve özelemleri faşist şefflik rejimi ile çatışma içine girmiş olan işçi ve ezilenlerin değişik kesimlerinin desteğini alma zorunluluğu, keza, "Erdoğan karşıtlığı" gibi genel bir ortak paydayı öne çıkarmanın zemini oluyor.

Faşist şefflik rejiminin kuruluşunda oynanan rol

İttifakın bu öznel amacından öteye, nesnel olarak faşist şefflik rejimi, Millet İttifakı'nı oluşturan siyasi yapılarla, sürecin bütünden hareket edilirse, esasen de CHP ile birlikte, onlara dayanarak, onların katkılarıyla kuruldu.

CHP, bu süreç boyunca, "devletin bekası", rejimin istikrarı uğruna Erdoğan-AKP'nin, başta Kürdistan'a yönelik sömürgeci terör ve savaş politikaları gelmek üzere, belli başlı tüm önemli kararlarına her aşamada verdiği dolaysız destek dışında, "cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi"nin önünü açan anayasa değişikliği, referandum ve seçim süreçlerinde, Erdoğan'ın faşist şeffliğini "muhalefet onayıyla" meşrulaştırmak gibi, paha biçilmez bir "hizmet vermiştir".

Öncesi bir yana, özellikle, rejimin politik İslamcı restorasyonu bakımından kritik bir eşik olan 7 Haziran sonrası, 20 Temmuz Suruç Katliamı'ndan sonra başlatılan topyekün faşist sömürgeci savaş döneminin bütün kritik dönemeçleri bunun kanıtlarını taşıyor.

Faşist şefflik rejimine giden yolun ilk hamlesi, Gezi-Haziran Ayaklanması, Kobanê direnişi ile Kobanê serhildanı ve HDP'nin 7 Haziran seçim zaferinin tepe noktalarını oluşturduğu, antifaşist, antişovenist mücadelenin atılıma geçtiği sürecin ezilmesi ve buna bağlı kazanımların tasfiyesiydi.

7 Haziran seçimleri, faşist şef Erdoğan'ın "tekrar seçim" sözleriyle lağvedildi. Ardından, Kürt ulusal demokratik hareketi ile görüşme süreci bitirildi, Suruç Katliamı ve Kürdistan'a savaşla karakterize olan topyekûn savaş dönemi başladı. 1 Kasım seçimleri kararlaştırıldı. CHP, 7 Haziran seçim sonuçlarının iptaline ve "tekrar seçim" kararına anlamlı bir tepki göstermedi ama bu günahlarının en küçüğüydü.

Topyekûn savaşa, özyönetim direnişlerinin ezilmesi başta olmak üzere her adımda destek verdi. Eylül 2015'te Saray cuntası için o sürecin en önemli adımı olan savaş tezkeresini destekledi.

HDP'ye yönelik büyük tasfiye dalgasının ilk ve en önemli adımı olan, HDP Eş Genel Başkanları Fiğen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş başta olmak üzere sayısız vekilin ve yöneticinin tutsak edilmesiyle sonuçlanan dokunulmazlıkların kaldırılması sürecinde belirleyici olan, CHP desteğiyle, referanduma gitmeden sonuç almayı mümkün kılacak şekilde eksik oyların tamamlanması oldu.

15 Temmuz 2016 ile başlayan OHAL ve KHK düzenine, "Yenikapı ruhu" ile destek verdi.

Ocak 2017'de CHP, "cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi" adıyla faşist şeflik rejimini anayasallaştıran değişiklik paketine, kendisini HDP'nin tutumundan yalıtılmaya özen gösteren "hayır" oyununun ardından, 16 Nisan referandumunda da "hayır" tutumu aldı. Bu "hayır" tutumunun politikadaki gerçek etkisi ise, hileli referandum sonuçlarının açıklanmasıyla birlikte sokağa dökülen kitlelere, bizzat "hayır" tutumu almış bir siyasi parti eliyle ayar verilmesi olanağını faşist şef Erdoğan'a sağlamak oldu. 16 Nisan hileli referandumu, büyük bir kitle tepkisiyle karşılaştı. Seçimler, geniş kitleler gözünde, bırakalım "hayır" diyen geniş yığınları, AKP'nin tabanında bile, en konsolide olmuş kesim dışında, meşruiyet sorunu ve sorusu yaratmıştı. CHP, "YSK bu referandumu tartışmalı hale getirdi" açıklamasıyla, hileli referandum gerçeğini yumuşattı, topu bir nebze olsun Erdoğan'dan YSK'ya çevirdi, sokağa çıkma tutumuna karşı çıktı. YSK'ya yaptıkları itirazın reddine bile bir tu-

tum alamadı. Denilebilir ki, 16 Nisan referandumunu yoluyla faşist şeflik rejiminin anayasal güvenceye kavuşması aşamasında ortaya çıkan meşruiyet krizinin aşılmasında, seçim sonuçları kadar ve daha fazla, bu sonuçların “ana muhalefet tarafından tanınması” rol oynamıştır.

Böylece, Erdoğan’ın faşist şef olarak konumunun resmileştiği 24 Haziran 2018 genel seçimlerine gelindi. Millet İttifakı kuruldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın seçim sonuçları karşısında, ittifakın tutumu, seçimlerin “demokratik” niteliğini muhalefet eliyle onaylamak, sokakta hesap sormanın meşruiyetini zayıflatmak, faşist şeflik rejimine karşı mücadele isteyen kitleleri rejimle ve diktatörle uzlaştırmak, hiç değilse, seçimin hemen ardından, hükümete açık destek veren söylemleriyle, diktatörün bir sonraki seçimler yoluyla devrilebileceği hayallerini bu arayışların merkezine yerleştirmeye çalışmak oldu. TÜSİAD, CHP ve İYİP açıklamaları, birbiriyle örtüşecek tarzda, faşist şeflik rejiminin istikrarını temenni eden söylemlerle faşist şef Erdoğan’a açık çek verdi.

Faşist şeflik rejiminin meşruiyetini, Millet İttifakı eylemleri içerisinde en fazla krize sokan 31 Mart ve 23 Haziran 2019 seçimleri sonrasında dahi, bu seçimlerde işçi, emekçi ve ezilen kitlelerde nesnel olarak Tayyip Erdoğan faşist şefliğine karşı öfkenin bir sembolüne dönüşen İmamoğlu ağzından da “Cumhurbaşkanımla birlikte çalışacağım” sözleriyle, diktatörün meşruiyetini bir kez daha onayladılar.

CHP bu süreçte, faşist şeflik rejiminin inşasında rol oynamakla kalmadı, kendisini de faşist şeflik rejimi koşullarındaki bu işlevsel pozisyona uyarlayacak şekilde yeniden örgütledi. Selin Sayek Böke gibi burjuva demokratik çizgiye yatkın, İlhan Cihaner gibi ilerici kesimleri tasfiyeye yöneldi. Millet İttifakı’nı oluşturdu ve sürdürdü.

İYİP’in faşist şeflik rejimini tüm temel politikalarda destekleyen bu tutumları ne amaçla aldığı belli. İdeolojik-siyasi iddiaları, kökenleri, varoluş temelleri, zaten bu politikalarla birebir örtüşüyor.

CHP ise, Erdoğan’ın faşist şeflik rejimi ile çatışmasını, kitlelerin öfkesini -artık AKP ve Erdoğan’la özdeşleşmiş olan- sömürgeci faşist rejime yönel-

mesini engellemeyi güvenceleme önceliği üzerine oturttu.

Devletin bekası ve rejimin istikrarı amacıyla ortaklık, işçi sınıfı, ezilenler ve Kürt ulusal demokratik hareketine karşı irade birliği, Millet İttifakı'nın, varoluş iddiası olan Erdoğan yönetiminin son bulması hedefinde de güdük ve sınırlı bir hareket tarzına zorladı ve zorluyor.

Faşist şefin tutumu ve Millet İttifakı ile çelişkileri

Millet İttifakı ve CHP, faşist şeflik rejimine büyük bir dayanak olduğu halde, faşist şefe yaranamıyor. Faşist şef, hapishane ve suikast tehditlerini de eksik etmeyerek, Millet İttifakı ile kıyasıya bir mücadeleye girişiyor. İYİP'i ister MHP'ye geri emerek ister bölüp parçalayarak, ortadan kaldırma, tasfiye etme çabasında. CHP'nin sınırlı demokratik burjuva söylemlerini dahi büyük bir düşmanlıkla yanıtlıyor.

İmamoğlu'nun kazandığı İstanbul belediyesinde, fiili kayyım uygulaması yapıyor. Enis Berberoğlu'nu hapiste tutmak için elinden geleni ardına koymuyor. Vekillerin meclis konuşmalarını sansürlüyor. Millet İttifakı'nın parçalanmasının öneminden dem vuruyor.

Örnekler çoğaltılabilir.

Millet İttifakı bileşenlerinin, faşist şeflik rejiminin bölgesel yayılmacılığına, Rojava'da ve Başur'da sömürgeci işgalci girişimlerine, Bakur'da ve Türkiye'de devrimci, yurtsever güçlere yönelik dizginsiz saldırılarına desteği, dahası, Millet İttifakı'nın, faşist şeflik rejiminin meşruiyetinin sağlanması bakımından oynadığı roller ortadayken, bu söylemlerin kaçınılmaz olarak ortaya çıkardığı bir soruyu daha soralım ve yanıtlayalım: CHP ve Millet İttifakı ile, faşist şef ve AKP-

MHP ittifakı arasındaki çatışmalar, kayıkçı dövüşünden mi ibaret?

Elbette değil. Faşist şefle CHP, daha fazla da İYİP arasındaki kavgaların bir kısmı, düpedüz kayıkçı dövüşü niteliği taşısa da çoğu gerçek çelişiklere dayanıyor.

Her şeyden önce, faşist şef, son derece dar bir ittifaka (AKP-MHP), toplumsal kesimler politik özneler ve bölge ve emperyalist güçler arasında son derece sınırlı dayanaklara dek daraldı. Erdoğan karşıtlığı ise, hem toplumsal kesimler bazında (işçiler, emekçiler, öğrenciler, kadınlar, Kürt halkı, ulusal topluluklar, Aleviler, LGBTİ+lar...) hem siyasal eğilimler bazında (devrimciler, demokratlar, antifaşistler, bir kısım burjuva demokratlar, laikler, milliyetçiler, ülkücü faşistlerin bir kısmı...) geniş bir çeşitlilikte.

Devletin tüm baskı, zor aygıtlarını ve silahsız yüksek devlet bürokrasisini bugüne dek görülmedik biçimde aynı iradeye, Saray'a tabi kılan faşist şefin, sonuçları bakımından kendi amaçlarına hizmet etmeyen seçimlerle, tüm bu araçları devreye sokarak nasıl ilişkilendiği, 7 Haziran seçimlerinden, 16 Nisan hileli referandumundan ve son olarak da İstanbul Belediye Başkanlığı tekrar seçiminden ortada. Buna rağmen, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy çoğunluğu elde tutmayı sürdürmek, siyasi meşruiyeti açısından da oy yüzdesi farkının açık olduğu bir sonuç elde etmek, faşist şefliğin istikrarı için önemli. Bu nedenle, Millet İttifakı'nın, hiç değilse seçimler çerçevesinde güçlü bir karşı koyuş sergilemesi, Erdoğan için hafife alınır bir tehlike değil.

Faşist şeflik rejiminin inşasıyla, parlamento eski işlevlerinden bir kısmını kaybetti ama vekil sayısı dağılımı tümünden önemsizleşmedi. Daha-

sı, Cumhur İttifakı'nın istikrarı için, AKP-MHP sandalyelerinin sayısı işlevsel bir role sahip. Erdoğan için, Millet İttifakı'nı güçten düşürmek, mümkünse parçalamak, bileşenlerini en zayıf oy oranına, hatta baraj altına itmek bu açıdan önemli.

İYİP'i teşhir ve tecrit etme ve mümkünse kapsama ve MHP içine emerek

Faşist şeflik rejiminin inşasıyla, parlamento eski işlevlerinden bir kısmını kaybetti ama vekil sayısı dağılımı tümünden önemsizleşmedi. Dahası, Cumhur İttifakı'nın istikrarı için, AKP-MHP sandalyelerinin sayısı işlevsel bir role sahip. Erdoğan için, Millet İttifakı'nı güçten düşürmek, mümkünse parçalamak, bileşenlerini en zayıf oy oranına, hatta baraj altına itmek bu açıdan önemli.

yutma isteği Millet İttifakı'nın, hiç değilse ırkçı faşist MHP geleneğinden tabanın bir kısmına hitap etme gücünü zayıflatmak hedefiyle bağlıdır.

Bir diğer konu, Millet İttifakı'nın sömürgeci faşizm safında sürekli ayarda tutulması ve seçim ittifakı arayışını gizli ve örtük biçimlerde de olsa HDP'ye yöneltmesini engelleyecek siyasi basıncı sürekli tutmaktır.

Ancak hepsinden önemlisi, yönetme tekeli elde tutma ve herhangi bir kuvvetin, potansiyel bir alternatife dönüşmesini dahi engellemedir.

Faşist şeflik rejiminin resmi örtüsü olan cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, kurucularının da onlarca kez açıkladığı gibi, "yerli ve millidir", dolayısıyla örneğin ABD'deki iki partili sistemin muadili değildir. Faşist şeflik rejimi, sermaye oligarşisinin egemenliği elde tuttuğu, seçim sistemine dayalı bir yönetim biçimi değildir. Özellikle burjuva solda yaygın yanılsamanın ya da bilinçli çarpıtmanın aksine, hükümetin partiler arasında el değiştirebilmesine açık bir yapılanma değildir.

Tayyip Erdoğan faşist şeflik rejimince, bugün Millet İttifakı'nda cisimleşen burjuva muhalefete verilen görev, işlevi mevcut rejime meşruiyet alanı yaratmakla sınırlı muhalefet görevidir, faşist şeflik rejiminin sürdürücüsü olmaya alternatif oluşturma değildir. O yüzden, burjuva muhalefetin göreve uygunluğu, ancak faşist şefliğe hizmet etmede kusursuzluğuyla ölçülebilir. Bu ölçüye uygunsuzluğun her verisi, faşist şefi Millet İttifakı etrafındaki burjuva muhalefete karşı öfkeye boğuyor.

Öte yandan, işçi sınıfının, emekçilerin, Kürt halkının, kadınların, gençliğin, Alevilerin, LGBTİ+'ların, akademisyenlerin, bilim insanlarının, sanatçıların, köylülerin, çevrecilerin, tüm ezilenlerin istisnasız bütün talepleri, faşist şeflik rejimi ve Erdoğan'la karşı karşıya geliyor, ona karşı mücadeleye bağlanıyor. Tersinden, Erdoğan karşıtlığı, en silik, en iddiasız, en dar haliyle dahi, bu mücadeleler içinde yankı ve taban buluyor.

Burjuva muhalefet bu nedenle daima ince bir çizgide yürüyor. Erdoğan

karşıtlığının bir nebze turmandırmanın bile, gözü gibi koruduğu ve dar grupsal çıkarlarını arka plana bıraktığı devletin bekası, rejimin istikrarı sorunu ile çelişki içine gireceği açık. İstanbul seçimleri bunun yeterli bir göstergesi.

İdeolojik müsterekler:

Şovenizm, Kürt düşmanlığı sermayenin sömürü özgürlüğü

Millet İttifakı'nın başlıca ideolojik müstereklerini, genelde şovenizm, özelde Kürt düşmanlığı ile sömürgeci faşist devletin bekası, sermaye düzeninin ve burjuvazinin sömürü özgürlüğü oluşturuyor. AKP ve Erdoğan, devletin ve rejimin kendisi haline geldiğinde bile, bu durum geçerliliğini koruyor.

İYİP, zaten MHP'den ırkçı faşist program ve zihniyete bir gram eleştiri yönelerek kopmuş değil. Aksine, ırkçı faşist geleneğin, AKP içinde erimeyen etkin savunucusu olma iddiasında.

CHP, MGK diktatörlüğü döneminde, AKP ile iktidar çatışmasında, ordu partisinin etkin kuvvetiydi.

Saadet Partisi, ordu partisi ile çatışmasında kaybetmiş, ancak sömürgeci faşizmle çelişki değil, Kemalizm ve

politik İslamcılık karşıtlığı temelinde saflaşmış bir yapı.

DP, geçmişte kontrgerilla şeflerinin, kirli savaş suçlularının topladığı parti- nin artıklarından oluşuyor.

Yine sadece, Saray cuntasının ortaya çıktığı Temmuz 2015'ten sonraki süreçte de, Millet İttifakı'nı oluşturan yapıların tek tek her biri, sömürgeci faşist saldırganlık politikalarını desteklemede, Kürt halkına yönelik saldırıların bayraktarlığında birbiriyle yarıştı.

CHP lideri Kılıçdaroğlu'nun, 16 Nisan referandumu öncesinde, daha sonra Cumhurbaşkanlığı adını alan AKP-MHP ittifakının uzun ömürlü olacağı ortaya çıktığında, CHP, MHP tabanından oy desteği almak için, "Siz ne kadar ülkücüyseniz, biz de o kadar ülkücüyüz" sözleri akıllardadır. Aynı dönemde, faşist şef Erdoğan ve AKP-MHP ittifakının sömürgeci işgal ve saldırganlığına karşı çıkmak bir yana, Erdoğan'a karşı sokağa yönelmeye asla girişmediği kitlesini, "Türkiye'yi böldürtmeyeceğiz" mitinglerine çağırıyordu.

Millet İttifakı bileşenleri, CHP'den SP'ye dek, Yenikapı'da sömürgeci faşistlerin temsilcileri olarak poz verdi, Musul, El Bab, Cerablus, Efrin, Sere-

Millet İttifakı bileşenleri, CHP'den SP'ye dek, Yenikapı'da sömürgeci faşistlerin temsilcileri olarak poz verdi, Musul, El Bab, Cerablus, Efrin, Serekaniye işgallerini, Güney Kürdistan saldırılarını destekledi.

kaniye işgallerini, Güney Kürdistan saldırılarını destekledi. Meral Akşener, "Mehmetçiğe" başarılar dilerken, Kılıçdaroğlu, "Bu milli bir sorun. Türkiye'nin sınır güvenliği söz konusu. O nedenle elimizden gelen desteği sağlarız" tekerlemesini değişik biçimlerde tekrarlayarak tam destek verdi. Bu tutumdan bir nebze ayrılan, Efrin işgalinde, "ırk ve mezhep çatışmalarının son bulması, barış ve huzur" vurgularını öne çeken Saadet Partisi oldu.

Millet İttifakı'nın ya da tek tek bileşenlerinin, faşist şef Erdoğan'a yönelttiği eleştiri ve teşhir faaliyetlerinin önemli bir kısmını da "teröre karşı daha etkin mücadele" çerçevesi oluşturuyor.

İYİP'li Aytun Çıray'ın, "Her şeyde anayasayı değiştiriyorlar da idama gelince niçin yavaş yavaş oluyormuş onu merak ediyorum. Önce bir çıkarmaya cesaret etsinler çıkarsınlar ondan sonra konuşuruz" sözleriyle, idam cezasını uygulamada AKP-MHP ittifakına yönelttiği pasiflik eleştirisi, CHP'nin, AKP'yi, eyalet sistemini getirme çabalarıyla Öcalan'la aynı çizgide olmakla suçlayışı, bunun bazı örnekleri.

CHP, özellikle 15 Temmuz sonrası milli güvenlik gerekçesiyle getirilen, metal işçilerinin, Şişecam, Akbank, Mefar ve daha sayısız grevin yasaklarına karşı tutum almadı. Önce "AKP'ye hizmet etmekle", "halkı mağdur etmekle" suçladığı İzban işçilerinin grevi, AKP tarafından KHK ile yasaklanırken, işçiler AKP polisinin saldırısına uğrarken, durumdan yararlanmanın yoluna baktı.

Programatik hedef: Parlamenter sistemin restorasyonu

Millet İttifakı'nın ortak programı, "eski parlamenter sisteme dönüş" ya da kendi ifadeleriyle "güçlendirilmiş parlamenter sistemin tesisi." Aslında bu noktaya bir anda gelinmedi. İttifak da bu konu üzerine yapılan bir anlaşmayla kurulmuş değil. Başlangıçta Tayyip Erdoğan ve AKP'nin seçim yoluyla devrilmesi söylemi dışında, rejim biçimine dair özel bir argüman geliştirmemişken, özellikle de iki seçim deneyiminin bir nevi zorunlu bir ürünü olarak, parlamenter sisteme geri dönüş söylemi öne çıkmaya başladı.

Başlangıçta, CHP'nin temel söylemi, önce İYİP, sonra Millet İttifakı kurulduktan sonra ise ittifakın (ki bu kuruluş zemininin, tam da yetkileri yeniden düzenlenmiş cumhurbaşkanı seçimi olmasından da rahatça anlaşılabilir) esas argümanı, iddiası, faşist şeffik rejimini devralma üzerine kuruluydu.

Parlamentarizm, açık bir programatik hedeften çok, sınırlı biçimde ve daha çok da AKP ve Erdoğan'ı teşhir amacıyla başvurulan bir söylem niteliğindedir.

Özellikle CHP'nin son kurultayından itibaren, parlamentonun yetkilerinin iadesi etrafındaki söylem hattı öne çıkmaya başladı.

Bunun bir nedeni, iki seçim deneyiminin ardından, işçi, emekçi ve ezilen kitleler, beklentilerini ittifaka yöneltmiş antifaşist ve demokratik eğilimli kesimler nezdinde, bizzat rejim biçimine dair daha ciddi ve doyurucu bir söylem hattı kurma zorunluluğunun ortaya çıkmasıydı.

Aynı seçim deneyimleri, faşist şeflik rejiminde kendilerine daha fazla politik inisiyatif alanı açma şanslarının da olmadığını açıkça göstermiş oldu. İşçi ve ezilen kitleleri, faşist şeflik rejimine karşı mümkün olan en geri zeminde arkalamanın programatik zemini, parlamentonun işlevlerinin iadesi olabilirdi.

Bir diğer nedeni, yerel seçim sonuçlarının, özellikle CHP açısından, cesaretlendirici olmasıydı.

Bir önemli neden ise, AKP'den ayrılanların kurduğu yeni partilerle birlikte, Millet İttifakı'nın Erdoğan'ın tüm burjuva muhaliflerini kapsayacak biçimde hem ittifak arayışlarını genişletmesi, hem de ittifakın kendisini daha şekilli hale getirme ihtiyacının belirmesi idi.

Peki bu “parlamberter sisteme dönüş” veya “güçlendirilmiş parlamberter sistem” söyleminin içeriği nedir? İttifakın bu hedefi, parlamentonun yetkilerinin artırılmasını içeriyor. Bu restorasyonu istenen parlamberter rejim de MGK diktatörlüğüydü. Peki şimdi yeniden tesisi istenen parlamberterto MGK diktatörlüğünü neden aşsın? Aşmayacaksa, burjuva muhalefetin, MGK diktatörlüğü destekçilerinin dışında herhangi bir kesim bu talebi neden desteklesin? Örneğin CHP kurtayının görüş açısından, parlamentonun güçlendirilmesi eksenindeki programın bir kefesinde, “kuvvetler ayrılığı”, “yargı özerkliği”, “ifadebasın-örgütlenme özgürlüğü” gibi

şekilsiz argümanlar, diğer kefesinde ise, Türkiye'nin “üniter yapısının güçlendirilmesi”, “terörle ödünsüz mücadele” vb. söylemler duruyor. İYİP bakımından bu kadar dahi altı doldurulmuş değil.

Sonuç olarak Millet İttifakı için hedef, “eski parlamberter sisteme” dönüş ya da 2015 Temmuz'unda Saray cuntasının, 15 Temmuz 2016'dan itibaren OHAL ve KHK düzeninin inşasıyla fiilen, “cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” adıyla faşist şeflik rejiminin anayasal güvence altına alınması süreciyle resmen lağvedilen parlambertertonun kısmi bir takım hak ve işlevlerinin iadesi yoluyla, CHP ve İYİP'e burjuva siyasette nispeten geniş bir alan açılması.

Parlamberterto savunması

Bilindiği gibi CHP ve İYİP'in, “parlambertertonun savunulması” için çokça fırsatları olmuştu. Peki bu süreçlerde, “güçlendirme” iddiasında oldukları parlambertertoyu hangi araçlarla savunmuşlardı?

Örnek vermek gerekirse, HDP'li vekillerin dokunulmazlıkları kaldırılırken, parlambertertonun işlevlerinin daraltılmasının ve başkanlık sisteminin kabul ettirilme koşullarını ören devlet terörü, DAİŞ katliamları, gö-

İşçi ve ezilen kitleleri, faşist şeflik rejimine karşı mümkün olan en geri zeminde arkalamanın programatik zemini, parlambertertonun işlevlerinin iadesi olabilirdi.

zaltı, tutuklama ve katliam saldırıları gerçekleştirilirken, hileli referandum sonuçları, kitlelerin “hayır” şiarlı sokak eylemlerine rağmen kabul ettirilirken...

Zaten HDP’yi aradan çıkarıp “kendi kendisini zayıflatan” parlamento gerçeğinin mimarı CHP’dir. Vekil dokunulmazlıklarıyla ilişkileniş, güçlendirilmiş parlamento savunmanın, önemli verilerinden biri olsa gerek. Parlamento, faşist şeflik rejiminin uzantısına dönüşecek şekilde revize edilmek üzere Erdoğan’a teslim eden CHP önderliğindeki Millet İttifakı, “güçlendirme” işini hangi araçlarla yapacak?

Dahası Millet İttifakı, kendi seçilmişlerine sahip çıkabilmiş değil. Bugüne dek, hileli seçimlerden, grev yasaklarına dek, kitlelerin sokak arayışlarının karşısına, “hukuk yoluyla adalet arayışını sürdürme”, “meseleyi Anayasa Mahkemesine taşıma” söylemleriyle çıkan ittifak bileşenleri, son olarak, Enis Berberoğlu hakkındaki Anayasa Mahkemesi’nin kararını yerel mahkeme reddettiğinde dahi, devletin bekasını sarsacak, in-

citecek girişimlerden uzak durarak, “sabır yoluna” çağrı yapabildi.

Bırakalım Kürdistan’da seçilmiş belediye eş başkanlarının tutuklanarak yerlerine kayyım atanmasına tutum alabilmeyi, İstanbul belediyesine yönelik, belediye başkanı İmamoğlu’nu bütün temel sorunlarda yetkisizleştiren fiili kayyım uygulamasına, anlamlı bir ses yükseltebilmiş değil.

Kendi seçim kazanımlarının, seçim hileleriyle gasp edilmesi karşısında, bırakalım tavır geliştirmeyi, kendi seçmenin sokağa çıkmasına yasak koyarak hileleri meşrulaştırma yolundan gitmiş. Parlamento ya da seçim hakkına sahip çıkmak şurada kalsın, halk iradesinin sokağa yansımının önünü almada, söndürmede büyük bir çaba ve gayret sahibi.

Hal böyleyken, “güçlendirilmiş parlamento”, MGK diktatörlüğünün güdük parlamentosundan daha ileri bir hedefi temsil etmiyor. Üstelik ittifak bileşenleri, bu kadarını savunmada da Erdoğan faşist şefliğiyle çelişki içerisindeki işçi ve ezilen kitlelerin sokak enerjisini harekete geçirerek, rejimi

istikrarsızlaştırıcı sonuçlar üretmekten dikkatle kaçınacaklardır.

Burjuva değişim programı ve 3. cephe

Uzunca bir dönem boyunca, faşist MGK diktatörlüğü tasfiye edilip yerini faşist şefflik rejimine bırakana dek, burjuva siyasi partiler açısından güçler dizilimi şöyleydi. Generaller partisince temsil edilen (CHP, MHP bileşimli) “statüko” cephesi, AKP'nin temsil ettiği (TÜSİAD tarafından desteklenen) “değişim” cephesi.

Her iki cephe, Türk sermaye oligarşisinin ve uluslararası sermayenin çıkarları, Kuzey Kürdistan üzerindeki sömürge tekeli ve işçi sınıfı ve ezilenlerin özgürlük adalet ve halklara eşitlik mücadelesinin ezilmesi konusunda ortaklaşıyordu.

“Değişim” programının sözcüsü AKP, işçi sınıfı ve ezilenlerin MGK diktatörlüğüne karşı tepkisini arkalamak zorundaydı, onların taleplerini demagojilerine konu ediniyordu.

İşçi sınıfı, ezilenler ve Kürt ulusal demokratik mücadelesi bakımından, Türk burjuvazisinin bu iki cephesi karşısında, 3. cepheyi geliştirme ihtiyacı vardı.

Sonuçta, statükocu cephe tasfiye edildi, ordu, polis, yargı ve tüm devlet aygıtı, faşist şefflik rejimi altında merkezileştirildi. AKP ve Erdoğan devletleşti, burjuva değişim programı terk edildi, Kemalist ideoloji devletin resmi ideolojisi olmaktan çıktı, politik İslamcı restorasyon hattına girildi.

Oluşan yeni tabloda, burjuva siyasi partiler ve yapılar bakımından güçler dizilimi değişti. Bazı bileşenlerinin adını anmadan söylersek, bir yanda AKP-MHP'nin faşist şefflik rejimini koruma ve güçlendirme cephesi var, bir yanda ise, “güçlendirilmiş parla-

menter sistem” vaadi etrafında birleşmiş CHP-İYİP cephesi. Sermaye oligarşisinin dünkü homojen tavrı veya birliği sürdürmediği görülüyor. Uluslararası destekler bakımından da aynı şey söylenebilir. Burjuva düzenin bu iki cephesi karşısında halklarımız için üçüncü cephenin önemi ortada.

Burjuva cepheler açısından durum dünkünün tekrarı değil. Bir kere, “Millet İttifakı”, dünün, AKP öncesinde değişik kısmi ve başarısız girişimlerde ifade bulan, ancak temelde AKP tarafından yükseltelen, TÜSİAD şahsında sermaye oligarşisince desteklenen değişim programının aksine, “burjuva dönüşüm” yönünde asgari bir programı temsil edecek ideolojik-politik irade birliğinden yoksun. Onun bugün temel birleştiricisi, AKP karşıtlığı.

İşçi sınıfı, ezilenler ve Kürt ulusal demokratik mücadelesi bakımından, Türk burjuvazisinin bu iki cephesi karşısında, 3. cepheyi geliştirme ihtiyacı vardı.

Dahası, bunlar devrikler. Devrilmiş parlamentoyu, devrilmiş MGK diktatörlüğü programını, iflas etmiş Kemalist ideolojik argümanları ya da tüm bunlardan kalan her neyse, onu temsil ediyorlar. İşçileri, emekçileri, faşist şefflik rejimiyle çelişki içerisindeki tüm sınıf ve tabakaları, ezilen kesimleri, bu güdük, kısıtlı ve tutarsız hedefe kilitlenmeye çağırıyorlar.

Burjuvazinin iki cephesi arasındaki çatışma, dünkü kadar güçlü olsa da bu, toplumsal saflaşmanın düne gö-

re derinleşmiş oluşuyla ilgili, ancak tarafların programatik duruşları birbirine daha yakın. Başka bir deyişle, ikinci cephe, dünkünden de daha “düzenici”. Dün, ikinci cephe, MGK diktatörlüğünün sistemi içindeydi, ancak onun işlevsel bir uzantısı değildi. Bugün ikinci cephenin konumu budur.

Bir kez daha bu taraflar, işçi ve emekçileri, ezilenleri ilgilendiren tüm sorunlarda tam bir irade birliği içindeler.

Öte yandan, üçüncü cephe bakımından da durum farklılaştı.

Öncelikle, üçüncü cephenin mevcut ve potansiyel güçleri, burjuvazi saf larındaki güçler diziliminin değiştiği bu dönemde, dünkünden daha ileri bir düzeydeler. Cepheleşme görevinde, HDP etrafında, büyük başarılar elde edildi, bugüne kadarki en ileri cepheleşme deneyimi ve düzeyine ulaşıldı. Dahası, ilk kez olarak burjuva sol emekçi sol arasındaki oy makası bu derece daraldı.

Kısacası üçüncü cephe düne göre daha elverişli koşullara sahip. Denilebilir ki, ikinci cepheyi alternatif ol-

maya daha elverişli kılan en önemli unsur, diktatörlüğün yarattığı umut kırılmasının etkileri, buna bağlı kendi gücüne güvensizlik. Dolayısıyla aynı politikaların sözcüsü olmakla kalmayıp, aynı pislikten ve bataklıktan besleniyorlar.

Bu tablo karşısında, Millet İttifakı'nın ve özel olarak da, faşist şeflik rejimine karşı mücadele enerjisi taşıyan kitleleri etkileyen ya da etkileme kapasitesine sahip olan CHP'nin, parlamenter sisteme geri dönüş yolunda, işçiler ve ezilenler için çözüm olmayan beklentiler uyandıran, bu ve ya başka dönüşüm arayışlarını seçim aracına kilitleyici hayaller yayan, işçileri, ezilenleri ve Kürt halkını dolaysız biçimde ilgilendiren bütün gerçeğin sorunlarda ise faşist şeflik rejimine destek veren ve destek örgütleyen çizgisini yalıtılmak, üçüncü cephenin gelişimi için kritiktir. Zira burjuvazinin bu iki cephesi karşısında işçi sınıfı ve ezilenlerin talep ve özlemlerinin mücadelesini vermek, üçüncü cephenin gerçek varlık nedenidir.

CHP'yle Demokrasi İttifakı olur mu?

İnan Özgür

Bugün, devrimci-demokratik mücadelenin gelişim ihtiyacı CHP'nin siyaseten yalıtılmasını gerektiriyorken, CHP'yle ittifak arayışları, emekçi sol hareket içindeki önemli bir zaaf noktasıdır. Hele de "CHP düzen içi ama faşizm karşıtı bir pozisyon alıyor" gibi iddialarla, faşizmin koltuk değneği CHP'ye antifaşist bir paye vermek, olgunun yerine düpedüz niyeti koymaktır. Bunun politik sonucuysa, CHP'nin, faşist şeflik rejimine karşı devrimci temelde harekete geçirilebilecek olan antifaşist kitle potansiyelini parlamenter hayallerle düzene bağlamasına çanak tutmaktır. Hem de böyle iddialar, CHP'yle seçim blokunun elde edeceği bir seçim zaferi sayesinde Erdoğan diktatörlüğüne son verileceği beklentisiyle birleştiğinde, işçi sınıfı ve ezilenleri faşist şeflik rejimiyle mücadelede tam anlamıyla silahlılandırmaya kapı açmaktadır. Zira son yılların seçim ve referandum deneyimleri, faşist şeflik rejimini burjuva mecliste durdurmanın veya oylama yoluyla değiştirmenin mümkün olmadığını fazlasıyla kanıtlamıştır.

Ana Darbenin Doğrultusu: Karşıdevrimci Reformizm ve Liberalizm

Proletaryanın devrimci strateji terminolojisinde bulunan "ana darbenin doğrultusu" kavramı, yalıtılması hedeflen toplumsal-siyasal gücü ifade eder. Yalıtılacak güç, devrimin temel güçlerinin siyasi iktidarı yıkacak düzeyde bir devrimci mevzileniş içinde olmalarına engel teşkil eden düzen içi uzlaştırıcılar toplamıdır.

Türkiye ve Kürdistan'da antifaşist, antisömürgeci, antiemperyalist ve cins özgürlükçü demokratik devrimin zaferi için yalıtılması gereken

siyasi çizgi burjuva reformizmi ve liberalizmdir. Misyonu, sömürgeci faşist sermaye düzeninin kısmi değişikliklerle devamını sağlamakla, böylelikle işçi sınıfı ve ezilenlerin bu düzene devrimci temelde başkaldırmalarının önünü almakla belirlenen liberal ve reformist burjuva çizgi, son tahlilde, orta burjuvazinin karşıdevrimci eğilimine tekabül eder.

Emperyalist küreselleşme koşullarında bağımsız niteliğini daha hızlı yitiren, piyasalara ancak emperyalist tekellere ve işbirlikçi büyük sermayeye bağlı olarak girebilen, artı değer paylaşımındaki payı da gitgide

azalan orta burjuvazi, hem sermaye oligarşisine muhtaç bir varoluş içindedir, ama hem de ona bağımlılığını esnetme ve kâr payını artırma arayışındadır. Dolayısıyla o, emperyalist küreselleşmeye angaje olma yönelimi ile onu sınırlama çabası arasında gidip gelir. Bu durum, orta burjuvazi bünyesinde, bir yandan burjuva reformizmi ve liberalizmin, öte yandan da faşizmin üremesini sağlar. Her halükârda, burjuva düzene kökten bağlı olan ve proletaryanın hegemonyasında gerçekleşecek bir devrimden derin bir korku duyan orta burjuvazi, karşıdevrimci bir sınıftır.

Her halükârda, burjuva düzene kökten bağlı olan ve proletaryanın hegemonyasında gerçekleşecek bir devrimden derin bir korku duyan orta burjuvazi, karşıdevrimci bir sınıftır.

Bunun yegâne istisnası, sömürgeci boyunduruk altında tutulan Kürdistan'da, orta burjuvazinin, demokratik devrim süresince gerici ve ilerici iki farklı siyasal çizgide bölünmesidir. Kürt burjuvazisinin ancak sömürgeciliğin yörüngesinde durularak kimi ulusal haklara erişebileceğini vaaz eden kesimi siyaseten gerici bir nitelik sergiler ve yalıtılacak güç olurken, ulusal demokratik mücadeleyi destekleyen kesimi siyaseten ilerici bir nitelik gösterir ve devrimci proletaryanın taktik ittifaklarının muhatabı olur.

Keza devrimci proletarya, halkçı karakterdeki küçük burjuva refor-

mizmi ile karşıdevrimci karakterdeki burjuva reformizmi arasında siyasi ayırım gözetir. Zira bunlardan ilki, ilerici ve demokratik niteliği gereği, faşizme, emperyalizme, sömürgeciliğe, erkek egemen tahakküme, heteroseksist ayrımcılığa, ekolojik yağmacılığa, toplumsal hayatı zorla dinselileştiren politik İslamcılığa karşı mücadelede taktik ittifakların, hatta devrimci proletaryanın hegemonya meselesini de içeren demokratik cepheleşmenin muhatabıdır.

Türkiye ve Kürdistan'da, nihayetinde orta burjuvazinin siyasi çizgisine denk düşen karşıdevrimci reformizm ve liberalizm, burjuva partiler kümelenmesi somutluğu içinde, elbette öncelikle, sosyal demokraside karşılık bulur. Bununla beraber, söz konusu siyasi çizgi, sermaye oligarşisi ve işbirlikçi tekelin saflarında semirtilen emperyalist küreselleşmeci liberalizmle, küçük burjuvazinin saflarında gelişen reformcu siyasi yalpalamalarla, hatta kendiliğinden işçi hareketinin saflarında çöreklenmiş bürokratik sendikalist eğilimlerle buluşur. Ve aynı zamanda, tarihsel olarak, Mustafa Kemal'in Türk ulusal mücadelesindeki rolünün ve Kemalizm'in soldan idealize edilmesinden, '71 devrimci atılımı öncesi yarım yüzyıllık dönemde boy göstermiş sol iddialı neredeyse bütün hareketlerin reformizmin ve oportünizmin çeşitli varyantlarını oluşturmalarından, Türk halkının legalist ve parlamenterist mücadele geleneklerinden, önce 12 Eylül askeri faşist darbesini ve sonra Sovyetler Birliği ile Varşova Paktı'nın çöküşünü izleyen iki büyük tasfiyecilik siyasi çöküntüden, on yıllar boyunca ya Kemalist laiklik tarafından yayılmış yaşam tarzı

serbestliği ya da politik İslamcılık tarafından yayılmış “adil düzen” yanılsamalarından beslenir.

Devrimci proletarya, demokratik devrim süresince, başlıca uzlaştırıcı toplumsal güç olan orta burjuvaziyi yalıtma politikası izler. Burjuva reformizmi ve liberalizmin bütün türevleri, konjonktürel ağırlık merkezleri değişim göstermekle beraber, devrimci stratejide ana darbenin doğrultusunun menziline girer. Burada meselenin özü, düzen içi kısmi burjuva değişimlerin karşıdevrimci yolu ile düzeni yıkacak halkların devrimci yolu arasındaki karşıtlıktır. İşçilerin ve ezilenlerin sömürgeci faşist burjuva düzene karşı öfke ve tepkilerinin burjuva muhalefet eliyle ve reform vaatleriyle kontrol altında mı tutulacağı yoksa devrimci hareket tarafından politik özgürlük savaşımına mı yönlendirileceği sorusunun yanıtı, uzlaştırıcı toplumsal-siyasal gücün ve çizginin ne derece yalıtılabildiğine bağlı olacaktır. Sınıflar düzleminde soyutlama yapılacak olursa, orta burjuvaziyi yalıtması, proletaryanın küçük burjuvaziye devrime kazanması anlamına gelecektir.

CHP'yle İttifak Arayışının Politik Çeşitlemesi

Burada, soyutlamadan somutlamaya geçtiğimiz yerde, tartışmamızın konusu CHP gerçeğidir. Daha doğrusu, emekçi sol hareket içinde, CHP'ye dair bir ucunda ana darbenin doğrultusunun ve diğer ucunda ittifak yöneliminin durduğu, tamamı tarafından da böylece işçi ve ezilen yığınları devrimci-demokratik mücadeleye kazanma iddiasının ileri sürüldüğü politik yaklaşımlar yelpazesidir.

Bugün gelmiş olduğu konumuyla CHP, neredeyse bütün burjuva reformist ve liberal akımların birleşme potası, faşist şeffik rejiminin meşruiyetini kabul etmeyen milyonlarca emekçi ve ezilen içinse demokrasi özleminin bulanık adresidir. Son yılların hemen her seçim ve referandum kesiti emekçi sol hareket saflarında CHP'yle ittifak eğilimlerinin serpilip gelişmesine basamak olmuş, Kılıçdaroğlu'nun adalet yürüyüşü böylesi eğilimleri beslemiş, özellikle 2019 yerel seçimlerinde bir dizi belediye HDP'nin desteği sayesinde CHP'nin eline geçmesinin ardından

bu yönlü yaklaşımlar daha da canlılık kazanmıştır.

Emekçi sol hareket saflarında CHP'yle ittifak arayışları başlıca birkaç kategoride ele alınabilir.

Birincisi, kimi küçük burjuva reformist sol parti ve örgütlerin CHP'yle süregelen ittifak arayışıdır. Tipik örneği ÖDP/Sol Parti olan bu kategoride, devrimci-demokratik sol hareketin ancak CHP'nin yükselişi zemininde güçlenebileceği inancı yaygındır. Genellikle Kürt ulusal demokratik hareketiyle ittifaka mesafeli durulmakta ve ama CHP'yle ittifak beklentisi daima korunmaktadır. Parti olarak CHP'ye az çok antifaşist bir nitelik, hiç değilse potansiyel bir antifaşist nitelik atfedilmekte, CHP bünyesindeki "ilerici ve sol dinamikler"in etkinleştirilmesi vasıtasıyla gerçekleştirilecek bir ittifakın hesabı yapılmaktadır.

İkincisi, emekçi sol hareketten diğer bazı parti ve örgütlerin, CHP'nin ideolojik-politik etkisi altındaki işçi, emekçi ve ezilen yığınları ileri çekme ve antifaşist mücadeleye kazanma adına, CHP'yle ittifak arayışıdır. Bunun tipik örneği Halkevleri'dir. CHP'nin bir düzen partisi olduğu gerçeği teslim edilmekle birlikte, onun yörengesindeki emekçi milyonları devrimci-demokratik mevzilere yöneltme yolunun CHP'yle yakın ilişki sürdürmekten, hatta ittifak yapmaktan geçtiği öngörülmektedir.

Üçüncüsü, Kürt ulusal demokratik hareketinin, faşist şefflik rejimine karşı politik dengeleri değiştireceği beklentisiyle, CHP'yle ittifak arayışıdır. Bu politikayı uygulama ısrarı şu anda HDP içinde belirgindir. PKK, böyle bir ittifaka, faşist Saray

rejiminin siyasi iradesini kırmakta, diktatör Erdoğan'ın yönetimindeki sömürgeci savaş ve işgalleri sekteye uğratmakta, hatta belki de Kürt ulusal demokratik hareketinin Türk halkı nezdinde toplumsal-siyasal meşruiyet sahasını genişletmekte büyük bir taktik rol oynayabileceği varsayımıyla, yeşil ışık yakmaktadır.

Bu üç kategoride özetlenen politik yaklaşımlar, söz konusu yaklaşımlara sahip parti ve örgütler reformcu veya devrimci çizgide yürümek, burjuva sola yedeklenmeye ideolojik-

Üçüncüsü, Kürt ulusal demokratik hareketinin, faşist şefflik rejimine karşı politik dengeleri değiştireceği beklentisiyle, CHP'yle ittifak arayışıdır. Bu politikayı uygulama ısrarı şu anda HDP içinde belirgindir.

politik bakımdan yatkın veya uzak olmak gibi temel nitelik farklılıklar göstermelerine karşın, CHP'yle ittifak arayışlarının gerekçelendirilişinde kimi benzer politik argümanlar da içermektedir. Öyle ki, burada üzerinde durduğumuz çeşitli politik yaklaşımların kesişim kümesinde, faşist şefflik rejimine karşı mücadelede etkin demokratik bir pozisyon alması için CHP'ye ikide bir çağrı yapma, dahası akıl verme tarzı hemen göze çarpmaktadır.

Peki, CHP'nin saray faşizmine karşı demokratik mücadele pozisyonuna gelmesi mümkün müdür?

Bir Düzen Partisi Olarak CHP Gerçeği

CHP'nin, yaklaşık bir asır önce, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün demokratik hak ve özgürlüklerin önünü tıkayan bir parti devleti formunda kurulmasının odağında durduğunu, nispeten burjuva demokratik karakterdeki 1921 Anayasası'nın yerine baştan sona gerici 1924 Anayasası'nı geçirdiğini, herhangi bir burjuva muhalefete bile yaşam hakkı tanımadığını, genel sekreterlik makamında Mussolini özentisi faşist iktidar tasarımları yapan Recep Peker'in oturduğunu burada uzun uzadıya örneklendirmek gerekmiyor. Keza CHP iktidarının Kuzey Kürdistan'ı zulme boğan 1925 tarihli Şark İslahat Planı'nı, Zilan ve Dersim'de cisimleştirdiği Kürt soykırımını, Kürtçe konuşmayı resmen yasaklayışını, Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt'un ağzından "Öz Türk olmayanların Türk vatanında bir hakkı vardır, o da hizmetçi olmak, köle olmaktır" haykırışını detaylarıyla sıralamak da gerekmiyor. Ne de, Türk burjuva devletinin kuruluşunu izleyen çeyrek yüzyıl boyunca, CHP'nin, herhangi bir hak ve hukuk olmaksızın işçilere reva gördüğü kölece çalışma şartlarını, emekçi

köylülerin elinde avucunda ne varsa yutan meşhur vergilerini, Türk burjuvazisine sunduğu kanlı ve kayırmalı sermaye birikim imkanlarını, Alevilere dayattığı asimilasyonu, Hristiyan inancından ulusal toplulukları maruz bıraktığı aşağılanmayı, İstiklal Mahkemeleri eliyle işlediği sayısız siyasi cinayeti burada ayrıntılarıyla incelemeye gerek var.

Fakat burada vurgulamalıyız ki, kurucu ideolojik-politik gücü olduğundan Türkiye Cumhuriyeti'yle özdeşleşmiş tarihi, CHP'nin, karakteri tekçilikle, ırkçılık, inkarcılık ve sömürgecilikle, militarizmle, sermayenin dolaysız savunuculuğuyla belirlenen bir "devlet partisi" olarak şekillenmesine sahne olmuştur. İşbirlikçi tekelci Türk burjuvazisinin sınıfsal çıkarlarına ve Türk burjuva devletinin oluşturucu özelliklerine kesin bağlılık, ideolojik-politik bakımdan adeta onun genetik kodlamasını meydana getirmiştir. Bundandır ki, tarihsel seyri içinde CHP, İsmet İnönü'nün tarifıyla 1960'lı yıllarda "ortanın solu"na yerleştirildiğinde de nevi şahsına münhasır Türk tipi bir sosyal demokrat parti oluvermiştir. Yani o, Avrupa sosyal demokrasinin işçi sınıfı mücadeleleri kapsamında doğup gelişmesinden, ardından sınıf işbirliğinde derinleşip

komünist partilerle ayrışmasından, burjuva demokrasisine göre biçimlenmesinden tamamen farklı bir yol izlemiş, kuruluşundan itibaren neredeyse bürokratik bir devlet teşkilatı niteliği taşımış, askeri ve sivil yüksek bürokrasiyle siyasal ve yapısal olarak kaynaşmış, işçi ve halk hareketleriyle etkileşim içinde gelişmemiş, devletin politik refleksleriyle hareket etmeye şartlanmıştır. CHP '60'larda burjuva düzen solunu inşa etmeye soyunurken, onun bütün bu özellikleri yeni parti çizgisinde içermiştir.

Hükümet ettikleri dönemlerde Ecevit'in Maraş Katliamı'nı ve İnönü'nün de Sivas Katliamı'nı seyretmekle yetinmeleri, CHP/SHP gerçeğinin çarpıcı iki simgesidir.

İnönü'nün tarifinde ifadesini bulan "ortanın solu" yönelimi, sermaye tekkellerinin ağırlıklı politik desteğinin DP-AP geleneğinin arkasında toplanmış olduğu koşullarda, öğrenci gençlik hareketi ile işçi sınıfı hareketinde başlayan ve TİP rüzgarını estiren kabarışını hem arkalayıp güçlenme ama hem de düzen sınırları dahilinde kontrol altında tutma amacından kaynaklanmıştır. Zaten İnönü de tam olarak, "CHP bünyesi itibariyle devletçi bir partidir ve bu sıfatla elbette ortanın solunda bir anlayıştır" demiştir. Sonrasında CHP, politik söyleminde en demokratik, faşist devlet aygıtına en mesafeli görüldüğü zamanlarda bile, örneğin 1970'lerde Bülent Ecevit başkanlığındaki ya da

1990'larda bu kez SHP adı altında Erdal İnönü başkanlığındaki dönemlerinde bile, tekçi, ırkçı ve inkarcı, devletçi ve sermayeci yapısal kodlarından aslında sıyrılmamış, bilakis yükselen işçi ve halk hareketlerini reformist umut tacirliğiyle parlamenter seçim oyununa dayanak yapma ve böylece düzen sınırlarına sıkıştırma misyonuna uygun davranmıştır. Hükümet ettikleri dönemlerde Ecevit'in Maraş Katliamı'nı ve İnönü'nün de Sivas Katliamı'nı seyretmekle yetinmeleri, CHP/SHP gerçeğinin çarpıcı iki simgesidir. Hiçbir zaman CHP güçlendiği için devrimci-demokratik mücadele yükselmiş değildir, tersine, devrimci-demokratik mücadelenin yükselişe geçtiği koşullarda CHP güçlenmiş, hatta onun kimi reformist burjuva demokratik argümanları da böylesi yükselişlerin politik basıncı altında ortaya çıkmıştır.

Tablonun esası bugün de değişmiş değildir. Son yıllardaki başlıca politik tutumlarına göz atmak, CHP'nin neden faşizme karşı bir mücadele gücü olmadığını ve olamayacağını, neden antifaşist bir cepheleşmenin muhatabı olmadığını ve olamayacağını anlamak için yeterlidir.

2014 cumhurbaşkanlığı seçiminde Ekmeleddin İhsanoğlu gibi bir faşist politik İslamcıyı aday gösteren CHP, Erdoğan'a alternatif diye kötü bir Erdoğan taklidini öne sürmüş, böylece Erdoğan'ın yeniden seçilmesini kolaylaştırmaktan başka bir şey yapmamış, Gezi-Haziran Ayaklanması'na katıldıktan sonra yerel seçimlerde yine gidip CHP'ye oy veren milyonlarca emekçiyi hayal kırıklığına uğratmıştır. 7 Haziran seçim yenilgisinin ardından faşist Saray darbesine girişen Erdoğan'ın seçim tekrarı planına geçerlilik ka-

zandıran, 1,5 ay boyunca AKP'nin koalisyon görüşmeleri tuzağına ortak olan, o arada kendisine hükümet kurma yetkisi verilmeyişini sessizce sineye çeken de CHP'den başkası değildir. Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu, 15 Temmuz askeri darbe girişiminin ardından, akim darbeyi başkanlık rejimine sıçrama tahtası yapmaya yönelik Erdoğan'ın kanatları altında “Yenikapı ruhu”na iştirak etmekte de heveskar davranmıştır. CHP, süresi art arda uzatılan OHAL'e itiraz etmemiş, tırmandırılan faşist devlet terörünü “FETÖ operasyonları” diye meşrulaştırma bahanesini paylaşmıştır. Öyle ki, AKP'yle anti-Fetöçülük yarışına girmekten bile geri kalmamıştır. Nihayetinde, 16 Nisan 2017'deki referandumun sonuçlarına tepki göstererek sokağa akan, büyük bir politik öfke patlamasının kendiliğinden ilk işaretlerini ortaya koyan halk kitlelerini sokaktan çekilmeye çağırmasıyla CHP, Sarayda tezgahlanmış YSK hilesinin geçerliliğini derhal kabullenmiş, faşist şefflik rejimini inşa güzergahında Erdoğan'ın kritik bir politik virajı dönmesini sağlamıştır.

Kılıçdaroğlu, benzer her durumda, “Bizi sokağa çekmeye çalışıyorlar, oyuna gelmeyeceğiz” deme alışkanlığındadır. Zira, Erdoğan diktatörlüğüne karşı direnme arzusu taşıyan, demokratik hak ve özgürlüklerini savunmak isteyen emekçileri ve ezilenleri, sokaktan, fiili meşru mücadeleden, hele de mücadelenin şiddete dayalı biçimlerinden uzak tutmak CHP için varoluşsal amaçtır. Bayatlamış egemen sınıf söylemiyle “kamu düzeni” riske girdiği her an, CHP, isterse burjuva muhalefet konumunda olsun, mutlaka burjuva devlet refleksi vermektedir. Ona göre, emekçilerin ve ezilenlerin can yakıcı sorunlarına yegâne çözüm merci burjuva parlamentodur, üstelik bugünkü faşist şefflik rejiminde yetkileri neredeyse tamamen elinden alınmış ve Saray diktasının makyaj malzemesine dönüştürülmüş olan parlamento. “Sokak oyununa gelme” çizgisinin görüntüdeki tek istisnası Kılıçdaroğlu'nun adalet yürüyüşüdür, ki o da faşist Saray terörünün CHP'yi ve bizzat Kılıçdaroğlu'nu doğrudan hedefler bir düzeye varması karşısında bir nevi kendini sa-

vunma refleksi olarak gelişmiş, çok geçmeden de Çanakkale’de şoven bir politik atmosferde toplanan sözde adalet kurultayına bağlanarak köhne burjuva parlamentarizminde demirlemiştir.

CHP, tüm savaş ve işgal tezkerelerini tereddütsüz desteklemiş, burjuva mecliste AKP-MHP blokuyla her defasında yan yana bu tezkereler lehine oy kullanmıştır. Efrin işgali başladığında Kılıçdaroğlu’nun sarf ettiği sözler, CHP’nin politik safını olanca açıklığıyla sergilemektedir: “*Afrin operasyonu gerekli. Tıpkı İdlid gibi. Oraya da gidildi ve belli bir güvenli bölge yaratıldı. Afrin operasyonunda da güvenli bir bölgeye ihtiyacımız var.*” Yine Kılıçdaroğlu, “PYD terör örgütü lideri” diye nitelediği Salih Müslüm’ün, hakkındaki mahkeme kararına rağmen Ankara’ya davet edildiğini, kendi açıklamasından sonraysa “terör listesi”ne alındığını söyleyerek böbürlenmiştir. İstanbul’un CHP’li belediye başkanı Ekrem İmamoğlu’nun “*Silahlı Kuvvetlerimiz ve Mehmetçiğimizin her zaman yanındayız, dualarımız askerlerimiz için*” sözleriyle selamladığı Serêkaniyê işgalindeyse, CHP tarafından onaylanan sömürgeci işgal tezkeresini eleştirdiği gerekçesiyle partinin Mardin il başkanı çabucak görevden alınmıştır. Dahası, faşist şefflik rejimi, Doğu

CHP, tüm savaş ve işgal tezkerelerini tereddütsüz desteklemiş, burjuva mecliste AKP-MHP blokuyla her defasında yan yana bu tezkereler lehine oy kullanmıştır.

Akdeniz’de savaş kıskırtıcılığı yaparken, Azerbaycan’ın Karabağ’a ve Ermenistan’a ilhakçı saldırısını arka çıkarken, hatta Libya’da bölgesel hegemonya savaşına girişmişken, CHP’den açık veya örtük milliyetçi destek bulacağına, onu bu bölgesel karşıdevrimci hamlelerine yamayaacağına emindir.

Burjuva parlamentodaki kürsü dokunulmazlığını dahi kaldıran geçici anayasa maddesine “Anayasaya aykırı, ama evet diyeceğiz” sözleriyle verdiği destek, CHP’nin bir başka büyük suçudur. Onun her fırsatta çözümlü adresi ilan ettiği parlamentonun ipini böyle kendi eliyle çekmesi sayesinde ki, HDP eş genel başkanları ve milletvekilleri birbiri ardına hapisanelere konulmuştur. CHP, Kürdistan’da HDP’li belediyelerin kayyum saldırısıyla gasp edilmesini de ağızdan zoraki çıkan birkaç sözle geçiştirmiş, asıl politik tavrını ise kayyum karşıtı direnişlere katılmama çağrısı yaparak ortaya koymuştur. Öyle ki, onun Kürt ulusal demokratik mevzilerine şovenist ve sömürgeci devlet aklıyla ayırmayan bakışı, gelecekte CHP’ye de yönelmesi muhtemel bu kayyum saldırısı karşısında tam bir politik basiretsizlik sergilemesine yol açmıştır. Erdoğan’ın belediyeler toplantısına firesiz katılan CHP’li belediye başkanlarının faşist şeffle ve onun kayyumlarıyla yan yana geldiği salondaki görüntü ise, bu basiretsizliğin çıplak fotoğrafıdır. CHP, Kürtlerin herhangi bir kolektif ulusal hakkını tanımamakta, anadilde eğitime dahi karşı çıkmakta, Kürt ulusal sorununu bireysel kültürel haklara indirgeyerek hiçleştirilen inkârcı sömürgeciliğin hem tarihsel hem de güncel bir bileşenini oluşturmaktadır. Kılıçda-

roğlu, tam da bu nedenle, o demagogik “bölücü terörü bitirme” sakızını çiğnemeye devam etmektedir.

Ekonomik krizden çıkış programı olarak Mayıs 2020’de deklare ettiği 16 maddede, CHP, ekonominin içinde debelendiği kriz halinin asıl nedenini, devlet kurumlarının işleyişinin siyasal amaçlarla sekteye uğratılmasında gördüğünü açıklamıştır. Kılıçdaroğlu’nun bu açıklamasında, bahsi geçen vergi adaletsizliğinin, gelir eşitsizliğinin, işsizliğin ve enflasyonun çözümü için “liyakat”, “hukukun üstünlüğü” ve “merkez bankasının özerkliği” gibi vurgular yapılmıştır. En fazlasından, devlet kaynaklarının israfının önlenmesi için yap-işlet-devret projelerinin döviz garantili taahhütlerinin TL’ye çevrilmesi veya gerekirse bu projelerin devletleştirilmesi, makam araçları gibi lüks harcamaların denetlenmesi, kamu ihale yasaının şeffaflık ilkesine göre düzenlenmesi istenmiştir. Türkiye’yi emperyalist merkezlerin mali-ekonomik sömürgesi kılan neoliberal piyasa mekanizmalarına asgari bir karşıtlık, parasız eğitim ve parasız sağlık hizmetleri vaa-di, işçi sınıfı ve yoksullar için ciddi herhangi bir ekonomik ve demokratik hak talebi, hatta emperyalist küreselleşmenin çöp sepetine attığı “sosyal devlet” dönemine ait kimi Keynesyen uygulamaların basit bir savunusu CHP politikasında yer bulmaz. Aksine, CHP’li belediyelerde de sendikalaşan işçiler pekala işten atılabilir, işçi ücretleri pekala ödenmeyebilir, güvencesiz ve taşeron çalıştırma pekala yayılabilir, direnen işçilere pekala polis saldırtılabilir.

TÜSİAD Başkanı Simone Kaslowski’nin, yüksek döviz kuru- nu, merkez bankası rezervlerindeki

CHP, Kürtlerin herhangi bir kolektif ulusal hakkını tanımamakta, anadilde eğitime dahi karşı çıkmakta, Kürt ulusal sorununu bireysel kültürel haklara indirgeyerek hiçleştiren inkârcı sömürgeciliğin hem tarihsel hem de güncel bir bileşenini oluşturmaktadır.

erimeyi, faiz artışından kaçınılmasını, mülkiyet hakkının zedelenmesini, neoliberal piyasa prensipleriyle çelişen uygulamaları sorunlaştıran konuşmaları, CHP yönetimi için belirleyici politik iktisat referanslarıdır. Çünkü sermayeyle ilişkileri ve işçi sınıfına yaklaşımları bakımından AKP ile CHP arasındaki fark, MÜSİAD ile TÜSİAD arasındaki iktisadi çıkar çelişkisi kadardır. Bu yüzden CHP, faşist şef Erdoğan’ın işçi sınıfı ve emekçilerin ekonomik ve sosyal haklarını gitgide budayan saldırıları karşısında sessizliğe gömülüdür. Öte yandan, bir IMF anlaşmasının, yani IMF patentli bilindik bir “kemer sıkma” programının ürkek taraftarı olarak CHP, TÜSİAD’da örgütlü tekelci sermayenin, katlanıp duran borçlarını emekçilerin sırtına daha da yıkmasının, ucuz işgücünü daha çok yağmalamasının, burjuva devletin mali-iktisadi imkanlarından daha fazla yararlanmasının güvencesini vermektedir. Dolayısıyla, sermaye oligarşisinin çıkarlarına koşulu bir burjuva parti olan CHP’nin, işbirlikçi tekelci Türk burjuvazisine ve Batılı emperyalist merkezlerle sürekli göz kırpmasında, Erdoğan’ın Saray reji-

mine karşı onların dolaysız desteğini arkalamaya bakmasında şaşılacak bir yan yoktur.

Hasılı CHP, faşist şefflik rejiminin siyasi meşruiyetini kabul etmeyen ve politik özgürlüğe susamış olan işçi sınıfı ve ezilenlerin talep ve özlemlerinin aksine, politik açıdan her kritik anda, faşist şefe destek vermekte ya da onunla uzlaşmaya varmaktadır. Kutsal devlet çıkarlarına ve vazgeçilmez sermaye çıkarlarına bağlılık, CHP'nin varoluşsal niteliğidir. Bu sınıfsal ve siyasi çizgisi nedeniyle ki, CHP, faşist politik İslamcı Saray diktatörlüğüne koltuk değneği olmaktan çekinmemektedir. Zira onun, işçilerin ve ezilenlerin mevcut sermaye ve devlet düzenini sarsacak devrimci-demokratik mücadelelerinden duyduğu korku, Erdoğan'ın tekçi diktatörlüğüne karşıtlığından çok daha baskındır.

Burjuva Solla İlişki: İttifak Mı, Yalıtılmak Mı?

Türk egemen sınıfı, Türk burjuva devletinin yönetim biçimi konusunda ikiye bölünmüş durumdadır. Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakı, egemen sınıfın iki siyasi cephesidir. Millet İttifakı'nın sürükleyici partisi olan CHP ise, işbirlikçi tekeli Türk burjuvazisinin ve Türk burjuva devlet geleneğinin bir politik temsilcisidir. Karşıdevrimci reformist ve liberal çizgisiyle orta sınıfın bir bölümünün de politik sözcülüğünü üstlenmiştir. CHP, devletin yönetim biçimi olarak, Erdoğan'ın başkanlık sistemi karşısında "güçlendirilmiş parlamenter sistem" savunusu yapmaktadır.

Tıpkı AKP gibi CHP'nin de yapısal rejim krizine dair herhangi bir burjuva demokratik çözüm perspektifi yoktur. Zaten sermaye oligarşisi

Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakı, egemen sınıfın iki siyasi cephesidir. Millet İttifakı'nın sürükleyici partisi olan CHP ise, işbirlikçi tekeli Türk burjuvazisinin ve Türk burjuva devlet geleneğinin bir politik temsilcisidir.

patentli ve güdük içerikli burjuva değişim programı, 2002'de hükümet olmasından itibaren bu programın politik temsilciliğini üstlenmiş olan AKP'nin elinde, on yılda iflas edip ıskartaya çıkmıştır. Bugün CHP'nin ve Millet İttifakı'nın savunmakta olduğu "güçlendirilmiş parlamenter sistem" de, devletin sömürgeci faşist niteliğini değil, yalnızca yönetim biçimini değiştirmeyi hedeflemektedir.

Burjuva düzen solunun güncel mütefikleri olan kontrgerilla şefi Meral Akşener başkanlığındaki İYİP, Sivas Katliamı azmettiricisi Temel Karamollaoğlu başkanlığındaki SP, saray soytarısı faşist Süleyman Soylu'nun bir dönem başkanlığını yaptığı DP, CHP'nin siyasi hedefi ve Millet İttifakı'nın sınıfsal-siyasal karakteri konusunda apaçık bir fikir vermektedir. İşte "güçlendirilmiş parlamenter sistem" hedefi, Erdoğan'ın faşist şefflik rejimine muhalif olan tüm burjuva siyasi güçleri, AKP'den kopan Babacan ve Davutoğlu gibiler de dahil olmak üzere, ortak bir asgari siyasi programda ve Millet İttifakı'nda birleştirmek, Erdoğan'la sürtünme halindeki emperyalist güçlerin desteğini de bu programa ve ittifaka arkalamaktır.

CHP'ye göre, işçiler ve emekçiler, kadınlar ve gençler, Kürtler ve Aleviler, ezilen ulusal ve inançsal topluluklar, ekolojistler, LGBTİ+'lar, yani bilcümle ezilenler, kendi sorun ve talepleri ekseninde mücadeleye girişmemeli, bu sorun ve talepleri CHP'ye havale etmeli, CHP'nin ve Millet İttifakı'nın seçim başarıları ile burjuva meclisteki çalışmalarına umut bağlamalıdır. CHP'nin, sol adına konuşarak, işçilerin ve ezilenlerin özlüklerini sömürmesinin, harekete geçmelerini engellemesinin, patlak veren mücadelelerini de düzen içi kanallarda kötürümleştirmesinin yalın bir özetidir bu. Yerel seçimlerden itibaren çokça umut bağlanan Ekrem İmamoğlu'nun da Kılıçdaroğlu'nun başkanlık ettiği bu burjuva sol politik çizgiyi demokratikleştirecek bir özellik taşımadığı, bilakis sahip olduğu tipik "merkez sağ politikacı" profiliyle, mevcut parti çizgisini sürdürmekten ve o arada belki Erdo-

İşte "güçlendirilmiş parlamenter sistem" hedefi, Erdoğan'ın faşist şefflik rejimine muhalif olan tüm burjuva siyasi güçleri, AKP'den kopan Babacan ve Davutoğlu gibiler de dahil olmak üzere, ortak bir asgari siyasi programda ve Millet İttifakı'nda birleştirmek, Erdoğan'la sürtünme halindeki emperyalist güçlerin desteğini de bu programa ve ittifaka aralamaktır.

ğan karşısında daha etkili bir başkan adayı olarak boy göstermekten başka bir şey yapmayacağı bellidir.

İşçilerin ve ezilenlerin mücadelesinin faşist şefflik rejimini alaşağı edecek bir düzeye sıçratılmasının yolu, CHP'nin bu yatıştırıcı ve uzlaştırıcı, frenleyici ve oyalayıcı, seçim sandıkları ve parlamento sıraları arasında kötürümleştireci ve çürütücü ideolojik-politik etkisinin kırılmasından geçmektedir.

Bugün, devrimci-demokratik mücadelenin gelişim ihtiyacı CHP'nin siyaseten yalıtılmasını gerektiriyorken, CHP'yle ittifak arayışları, emekçi sol hareket içindeki önemli bir zaaf noktadır. Hele de "*CHP düzen içi ama faşizm karşıtı bir pozisyon alıyor*" gibi iddialarla, faşizmin koltuk değneği CHP'ye antifaşist bir paye vermek, olgunun yerine düpedüz niyeti koymaktır. Bunun politik sonucuysa, CHP'nin, faşist şefflik rejimine karşı devrimci temelde harekete geçirilebilecek olan anti-faşist kitle potansiyelini parlamenter hayallerle düzene bağlamasına çanak tutmaktır.

Hem de böyle iddialar, CHP'yle seçim blokunun elde edeceği bir seçim zaferi sayesinde Erdoğan diktatörlüğüne son verileceği beklentisiyle birleştiğinde, işçi sınıfı ve ezilenleri faşist şefflik rejimiyle mücadelede tam anlamıyla silahlılandırmaya kapı açmaktadır. Zira son yılların seçim ve referandum deneyimleri, faşist şefflik rejimini burjuva mecliste durdurmanın veya oylama yoluyla değiştirmenin mümkün olmadığını fazlasıyla kanıtlamıştır. AKP'nin yenilgisiyle sonuçlanan 7 Haziran 2015 seçimleri düpedüz iptal edilmiş, 1 Kasım 2015 seçimlerine büyük kitle katliamlarının gölgesi

düşürülmüş, seçilmiş birçok HDP'li ve hatta CHP'li vekil hapisaneye konulmuş, yine seçilmiş HDP'li belediyeler kayyumla gasp edilmiş, 16 Nisan 2017 referandumuna hile karıştırılmış, HDP'nin cumhurbaşkanı adayı 24 Haziran 2018 seçimlerini hapisanede karşılaşmış, 31 Mart 2019'da AKP'nin kazanamadığı İstanbul belediyesi seçimi tekrarlanmıştır. Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki burjuva seçim müsamesesinin alışılagelmiş kurallarını zorla ve hileyle değiştiren faşist şef Erdoğan, herhangi bir seçim yenilgisi sonucunda başkanlık koltuğundan ayrılmayacaktır. Onun faşist saltanatını sona erdirebilecek tek gerçekçi yol, işçi sınıfı ve ezilenlerin, halklarımızın antifaşist isyanıdır.

Erdoğan diktatörlüğüne seçimlerle son verilebileceği propagandası, CHP tarafından yayılan, böylece emekçi ve ezilen yığınların faşist şefflik rejimine karşı fiili meşru mücadeleye atılmasını frenleyen, nihayetinde faşist şefin değirmenine su taşıyan ham bir hayalden ibarettir. Her kim ki, emekçi sol hareket içinde bu burjuva parlamentarist hayalle ortak olmuştur, o, faşizme karşı mücadelenin doğrultusunu biçare bir legalizm ve parlamentarizm batağına yönelten reformist-oportunist bir akıl tutulmasına yakalanmış demektir.

Küçük burjuva reformist sola azımsanmayacak ölçüde sirayet etmiş olan legalizm ve parlamentarizm, kitlelere güvensizlik, halklarımızın bağrındaki antifaşist direniş potansiyelini küçümseme, dışa dış bir mücadelenin bedellerini göğüsleme kararlılığından yoksunluk gibi ideolojik ve politik zayıflıklar, dolaysızca kitleler arasında ezilenlerin

birleşik direnişini örgütleme görevine sarılmaktansa, yüzünü CHP'ye dönmeye, CHP'yle ittifak arayışına girmeye zemin teşkil etmektedir. Dahası, başta ÖDP/Sol Parti olmak üzere, CHP'ye dair "iyimser" düşünceler besleyen ve onunla ittifak arayışından bir türlü vazgeçemeyen bazı parti, örgüt ve çevreler, Kürt ulusal demokratik hareketiyle ittifaka mütemediyen mesafeli yaklaşmakta, HDP'den mümkün mertebeye uzak durmaktadır. Türk işçi ve emekçilerinin şovenizmle sakatlanmış yaygın bilinç seviyesinin baskısına bu boyun eğiş ise, emekçi sol

Emekçi soldan kimi bileşenlerin yüzlerini CHP'ye daha fazla döndüğü bir zamanda, CHP ise yüzünü daha fazla Ali Babacan, Ahmet Davutoğlu ve Abdullah Gül gibi AKP eskilerine dönmektedir.

saflara sosyal-şovenizm aşılamaktan başka bir işe yaramamaktadır.

Fakat çarpıcıdır: Emekçi soldan kimi bileşenlerin yüzlerini CHP'ye daha fazla döndüğü bir zamanda, CHP ise yüzünü daha fazla Ali Babacan, Ahmet Davutoğlu ve Abdullah Gül gibi AKP eskilerine dönmektedir.

CHP bünyesinde ilerici, antifaşist ve cins özgürlükçü bireylerin de mevcut olduğunu söylemek ise, tabii ki bir gerçekliğin ifadesidir. Örneğin, Gezi-Haziran Ayaklanması'nın ya da kadın özgürlük mücadelesinin CHP'ye uyguladığı politik baskının örgütsel bir izdüşümü, İstanbul

İl Başkanı Canan Kaftancıoğlu'nun parti içindeki etkin konumudur. Fakat bu gerçeklikten, CHP'nin büsbütün antifaşist bir pozisyon alabileceği veya Kaftancıoğlu gibi demokratik bir figürün CHP'nin ideolojik-politik çizgisini belirleyebileceği sonucu çıkmaz. Buna benzer demokratik eğilimler, son 50 yılı boyunca CHP içinde sıklıkla boy göstermiştir. Partinin hâkim çizgisi ile bu tür eğilimler arasındaki çelişki ise, demokratik olanın siyaseten ya asimile ya da tasfiye edilmesiyle, her defasında karşıdevrimci parti çizgisi lehine çözülmüştür. Zaten bu ideolojik-politik öğütme yordamı, CHP'nin düzen içi emniyet supabı rolünün tipik bir somutlanmasıdır. İstanbul belediyesinin CHP'nin eline geçmesiyle edindiği siyasi prestij, Kaftancıoğlu'nun, kendi demokratik duruşuyla CHP'deki etkinliğini sürdürmesine şimdilik imkân sağlamaktadır. Fakat o da en nihayetinde, ya asimile ya da tasfiye edilme kapanına yakalanmaktan kurtulamayacaktır.

Öte yandan, CHP'nin ideolojik-politik etkisi altındaki işçi ve ezilen yığınlar ile CHP yönetimi arasında elbette ayırım yapmak gerekir. Bilinçleri CHP eliyle milliyetçi ve

devletçi ideolojik çarpılmaya uğratılmış olsa da bu yığınların önemli bir bölümünün antifaşist mücadelesinin muhtemel güçleri arasında bulunduğu açıktır. Ama bu muhtemel gücün politik bakımdan ileri çekilmesi ve faşist şefflik rejimine karşı fiilen mevzilendirilmesi için CHP'yle ittifak yapılması gerektiği fikri hiç de isabetli değildir. Bu fikir, aslında, emekçi soldan bir partiye “Erdoğan'a karşı CHP'yle neden bir araya gelmiyorsunuz?” diye soran bir CHP seçmeninin ortalama bilinç düzeyine tekabül etmektedir. Mesele, o kendiliğinden bilincin düzeyine inmek değil, onu CHP'ye umut bağlamayı aşan bir düzeye çıkarmaktır. Kendiliğinden bilinç öncü politikasının kurucu ögesi olamaz.

Burjuva solun etkisi altındaki emekçi yığınları antifaşist mevzilere yaklaştıracak, daha ileri mücadelelere ikna edecek, sonuçta faşist şefflik rejimi karşısında devrimci temelde saflaştıracak özgün politikalar, özgün bir politik dil ve ilişki tarzı geliştirmek, hiç kuşkusuz, devrimci stratejinin ve taktiklerin özenle ele alınması gereken bir boyutudur. Fakat bunda kazanılacak başarı da her halükârda, söz konusu yığınlar

Emekçi soldan kimi bileşenlerin yüzlerini CHP'ye daha fazla döndüğü bir zamanda, CHP ise yüzünü daha fazla Ali Babacan, Ahmet Davutoğlu ve Abdullah Gül gibi AKP eskilerine dönmektedir.

CHP'nin düzen partisi gerçekliğinin gösterilmesini ve ona herhangi bir demokratik umut bağlanamayacağını kavratılmasını, yani CHP'nin devrimci yalıtma politikasının tam merkezine yerleştirilmesini şart koşmaktadır.

Gezi-Haziran Ayaklanması'na bakın. Orada, CHP'nin emekçi tabanını meydana getiren ve yaşam tarzı özgürlüğü isteyen laikler ile bunu politik özgürlüğün kazanılmasına bağlayan devrimciler arasında yetersen "özgün ittifak" biçimini, CHP yönetiminin siyaseten kendi yalıtılışını gördüğü için hiç de memnun olmadığı bir "birleşme" örneğini göreceksiniz. Ya da 7 Haziran seçimlerinde elde edilen halkçı demokratik başarıda, kadın özgürlük mücadelesinin kitlesel atılım anlarında, demokratik Alevi hareketinin önemli çıkışlarında, CHP'nin politik yörüngesinden henüz kopmamış kitleler ile devrimci-demokratik güçler arasındaki ideolojik-politik etkileşimin pratik mücadele sahasında nasıl geliştirilebileceğinin işaretlerini bulacaksınız.

CHP'yle ittifak arayışı HDP içinde de gitgide belirginleşmiştir. Son yerel seçimlerde HDP'nin desteği sayesinde CHP'nin bir dizi belediye-

yi alması, CHP'yle seçim ittifakı yolundan "AKP'yi geriletme" taktiğinin ne kadar isabetli olduğuna ispat sayılmaktadır. Bu arada, seçimlerin hemen ertesinde başlayan ve bugün neredeyse HDP'li belediye bırakmayan ikinci aşama kayyum saldırısının söz konusu taktiğin sonuçları bakımından ne anlama geldiği ise hiç tartışma konusu yapılmamaktadır.

Önce HDK'nin ve ardından HDP'nin kuruluşu, emekçi sol hareketimizdeki cepheleşme yeteneksizliğinin aşıldığı bir tarihsel momenttir. HDP, Gezi-Haziran Ayaklanması'ndan 6-8 Ekim Kobanê Serhildanı'na ve Rojava Devrimi'yle ilişkileneşine değin, antifaşist, antisömürgeci, antiemperyalist, cins özgürlükçü kitle mücadelelerine dayandığı oranda gelişmiş, 7 Haziran seçimlerinde de bu nedenle muzaffer olmuştur. HDK ve HDP'nin politik pratiğiyle, ilk defa, Türk işçileri ve yoksulları ile Kürt halkının birleşik mücadelesi böyle yüksek bir düzeye ulaşmıştır. Bir başka ifadeyle, HDP'nin büyük başarısı, Türk egemenlerinin iki burjuva gerici cephesi karşısında, ezilenlerin üçüncü cephesini, politik özgürlüğü kazanmayı hedefleyen halkçı demokratik bir cepheyi yaratabilmiş olmasından kaynaklanmıştır.

Dizginsiz ve limitsiz faşist devlet terörüne maruz kalmasına, böylece hem örgütsel yapısı ama hem de siyasi iradesi sayısız darbe almasına rağmen HDP, halklarımız nezdindeki politik etkisini koruyup sürdürmüş, seçim ölçüsüyle bakılacak olursa, örneğin 7 Haziran seçimlerinden 24 Haziran seçimlerine en büyük üç kentteki oylarını artırabilmiştir. Aynı 24 Haziran seçimlerinde, emekçi sol ile burjuva sol

arasındaki oy farkının yüzde 10'a kadar indiği, “merkez sağ”ın, politik İslam’ın ve ırkçı milliyetçiliğin Saray’a muhalif kesimleriyle ittifak kuran, hatta emekçi sol hareketin bir kısmını da yedekleyen CHP’nin emekçi ve ezilen yığınlarda boş umut yaratma kapasitesininse erimeye yüz tuttuğu görülmüştür. İşte böylesi koşullarda, “AKP’yi geriletme” siyaseti adına yerel seçimlerde Türkiye kentlerindeki CHP adaylarına neredeyse karşılıksız destek vermek, AKP’yi hakikaten antifaşist bir yenilgiye uğratmak için emekçi ve ezilen milyonlar nezdinde siyaseten yalıtılması gereken burjuva düzen solunun siyaseten parlatılmasına yol açmıştır. Türkiye kentlerinde seçimler vesilesiyle halkçı demokratik saflaşmayı büyütme imkanını bu şekilde heba etmek, HDP’nin gelişmesinin temelinde yatan üçüncü cephe siyasetini güçlendirmemiştir.

Bir süredir lafi edilmeye başlanan “İstanbul ruhu”, politik İslamcı ırkçı faşist “Yenikapı ruhu”nun antifaşist alternatifi değildir. Hatta bu argüman CHP jargonuna dahil edilecekse, bu, HDP’yi ve emekçi sol hareketi Millet İttifakı’na harici ve gayriresmi tarzda eklememenin lanetli yolunu döşemekte işlevselleştirileceği için olacaktır. Zira, Temmuz 2020’deki son kurultayda kuvvetli vurgularla “*Kürt sorunu ve tüm sorunlar mecliste çözülecek*” derken ya da “*Haksız yere içeride tutulanlar içeride kaldıkları süreyi göğüslerinde hep bir şeref madalyası olarak taşıyacaklardır*” sözünü tekrarlarlarken, Kılıçdaroğlu’nun aklında bu eklememe yolunun olmadığını düşünmek saflıktır. Efrîn’e atılan bombanın üzerine ismini yazmış olan Aydın Belediye Başkanı

Özlem Çerçioğlu’nun aynı kurultayda divan başkanı seçilmesiyle, belki tesadüf sayılır ama, mevzunun ironik tarafıdır.

“Demokrasi İttifakı” adı altında CHP’yle ittifak arayışında ısrar etmek, CHP’nin buna ne kadar karşılık vereceği bir yana, gitgide, HDP’nin siyasi etkinlik sahasının Kuzey Kürdistan’a ve siyasi hedefinin de “güçlendirilmiş parlamenter sistem”e daralmasına, sokak mücadelelerinin seçim mücadelelerine tabi hale gelmesine kapı aralayacaktır. Bu ise, politik özgürlüğün kazanılması hedefiyle, sokağı temel alan mücadeleleriyle, Kuzey Kürdistan ve Türkiye bütününde örgütlenme kapasitesiyle karakterize olan üçüncü cepheyi büyütüp güçlendirmenin değil, nesnel olarak, işçi sınıfı ve ezilenlerin antifaşist beklentilerinin Türk egemen sınıfının düzen içi muhalif kanadına bağlanmasına, burju-

**“Demokrasi İttifakı”
adı altında CHP’yle
ittifak arayışında ısrar
etmek, CHP’nin buna ne
kadar karşılık vereceği
bir yana, gitgide, HDP’nin
siyasi etkinlik sahasının
Kuzey Kürdistan’a
ve siyasi hedefinin
de “güçlendirilmiş
parlamenter sistem”e
daralmasına, sokak
mücadelelerinin seçim
mücadelelerine tabi
hale gelmesine kapı
aralayacaktır.**

va düzen solunun yelkenlerini şişirmesine yardımcı olmanın yoludur.

Bu siyasi tehlikeye rağmen CHP'yle "Demokrasi İttifakı" kurma gayretini olumlayan PKK, yürüttüğü devrimci savaşın gücüne, biriktirdiği devrimci politik-örgütsel niteliğe, sahip olduğu taktik esneklik deneyimine güveniyor olabilir. Kuşkusuz ki, bunlar yabana atılmaz devrimci avantajlardır. İttifak olgusunun, ilkeler kapsamında soyut bir sorun değil, strateji ve taktikler kapsamında somut bir sorun olduğu da söylenebilir. Bu da elbette doğru bir vurgu olur. Ama zaten, CHP'yle ittifak arayışlarının eleştirisi, burada devrimci stratejinin ve taktiklerin olanca somutluğu çerçevesinde yapılmaktadır.

İlkin, PKK açısından bir taktikten ibaret görülebilecek CHP'yle ittifak girişimlerinin, faşist şeflik rejiminin kesintisiz saldırıları altında siyasi iradesi zayıflamaya başlayan HDP açısından bir siyasi irade kırılması zeminine dönüşebileceği gerçeğinin üzerinden atlanmamalıdır. İkinci olarak, burjuva düzen soluyla bir ittifakın, politik koşullar ve güç dengeleri onunla böyle bir ilişkinin burjuva solu yalıtıma hizmet etmesini mümkün kılıyorsa, ancak bu şartla, devrimci stratejide yerinin olabileceği unutulmamalıdır. Ki bu yönüyle ele alındığında, CHP'yle ittifak yolundan "AKP'yi geriletme" taktiğinin bugün devrimci stratejiyle hiç de uyumlu olmadığı, zira CHP'yi siyaseten yalıtıma değil parlatmaya götürdüğü besbellidir.

Sonsöz

Demokratik alanda şimdiye değin HDK ve HDP'de cisimleşen antifaşist cephenin genişletilmesi elzemdir.

Öncelikle emekçi sol hareket içindeki bütün parti, örgüt ve çevreler, tabii bununla beraber, işçi sınıfı hareketinin, kadın özgürlük mücadelesinin, demokratik gençlik hareketinin, demokratik Alevi hareketinin, antikapitalist Müslümanlar hareketinin, ekoloji mücadelesinin, LGBTİ+ hareketinin, yaşam tarzı özgürlüğü için mücadelenin, insan hakları mücadelesinin, ezilen ulusal ve inancaşsal toplulukların mücadelelerinin içindeki bütün ilerici örgütlenmeler antifaşist cephenin genişletilmesinin muhataplarıdır.

Antifaşist cephenin genişletilmesi, siyasi ve toplumsal atmosferi emekçilerden ve ezilenlerden yana değiştirmenin, faşist şeflik rejimine karşı mücadelede antifaşist güçlere politik inisiyatif üstünlüğü kazandırmanın, Erdoğan diktatörlüğüne karşı direnişin büyümesini arzu eden milyonlara savaşım azmi aşılamanın muazzam imkanlarını ortaya çıkaracaktır.

Fakat bu, aynı zamanda, burjuva düzen solu CHP'yi yalıtma politikasında kararlı durmayı gerektirmektedir. Çünkü sözü edilen muazzam imkanları değerlendirmek, antifaşist mücadelenin gelişmesinin önündeki başlıca oyalama ve uzlaştırma bariyerini, CHP barikatını aşip geçmeye bağlıdır.

Bu yüzdendir ki, CHP, antifaşist cephenin genişletilmesinin, bununla aynı anlama gelmek üzere bir demokrasi ittifakının muhatabı değildir.

“Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem” ya da faşist diktatörlükle uzlaşma planı

Ziya Ulusoy

Erdoğan faşizmine karşı olan geniş kitlelerin beklentisi; ne derece gerçekleşeceğinden bağımsız olarak, 2023 seçimiyle az çok demokratik koşulların sağlanacağı parlamenter bir rejime kavuşmak yoluyla faşizmden kurtulmak. Oysa burjuva muhalefetin dönüşü amaçladığı parlamenter rejim antidemokratik, Kürt ulusal özgürlük mücadelesine karşı sömürgeci faşist, devrimci harekete, işçi sınıfı ve kitle hareketine karşı faşist yasa ve kurumları devam ettirecek bir rejim. Fakat gerek kitlelerin beklentisi gerekse bu beklentiyi dikkate almak zorunluluğundaki burjuva muhalefet ve ilişkideki sermaye oligarşisi ile dünya tekelleri, gerekse faşizme karşı süren direniş, faşist şefin iktidardan gitmemek için kullanacağı şiddete karşı halk hareketinin olası gelişmesi vb. bütün bu etkenler belirleyici olacak, sonucu da etkileyecektir.

Burjuva muhalefet partileri, de-meç ve deklarasyonlarında parlamenter rejime geri dönüşü, daha fazla dillendirmeye başladı. Burjuva muhalefet partilerinin ufku, burjuva düzen kurumları olarak parlamentarizmle sınırlı. Onlar için asıl ve temel olan burjuva düzenin sürmesi ve yasallığı ki, bu da onları seçimler ve parlamento yoluyla iktidara gelme stratejisine sınırsız bağlıyor.

Ayrıca TÜSİAD ve dünya mali sermayesinin, Erdoğan faşizmini desteklemesine rağmen, tek ata oynamadığını hissettirmesi diğer başlıca etken. Bu durum burjuva muhalefeti parlamenter rejim konusunda cesaretlendiriyor.

Daha önemlisi de geniş kitleler, genişletilecek “millet ittifakı” yoluyla Erdoğan faşizminden daha kolay kurtuluş sağlanacağı beklentisi içinde. Burjuva muhalefet partileri bu beklentiye cevap olarak “güçlendirilmiş parlamenter sistem”i öneriyor, kitle desteklerini bu öneriyle büyütme çalışıyorlar. Kitleleri burjuva düzene ve parlamentarizme bağlamak, bu yöndeki umut ve hayallerini beslemek burjuva düzen partilerinin varlık koşulu oluyor.

Kitlelerin seçimler ve parlamento yolundan faşist şeflik rejiminden kolayca kurtulunabileceği hayaliyle mücadele, burjuva muhalefet partilerinin politik dikkat merkezini oluşturan ve emekçi sol hareket içerisinde

güçlü etkiler yaratan “güçlendirilmiş parlamenter sistem” diye tanımlanan antidemokratik parlamenter restorasyon plan ve programının; sürekli ve sistematik sergilenmesini kitlelerin devrimci hazırlığının öncelikli görevleri içerisine yerleştiriyor.

Parlamentarizm

Tarihsel olarak burjuvazi yönetime parlamento aracılığıyla katılmaya başladı. Ekonomik olarak egemen hale gelmeye başlamasının sonucu olarak, parlamentoyu siyasi etkinlik aracı olarak kullanan burjuvazi, burjuva devrimlerin sonucu veya aristokraziyle uzlaşarak siyasi iktidarı aldıktan sonra da diktatörlüğünün demokratik örtüsü olarak kullandı.

Halkı arkasına bağlayarak siyasi bakımdan da güçlenmenin şiarları olarak kullandığı eşitlik ve özgürlükten tabii ki anladığı burjuvaların mülk sahipliğindeki eşitliği ve ticaret özgürlüğüydü. Fransız devriminin ortaya çıkardığı demokratik burjuva cumhuriyetinde, burjuvazinin demokrasi ve özgürlük bakımından en ileri parlamenter devlet biçimi altında bile:

*“Kalımlı hak, gerçekleşmesini burjuva adaletinde buldu; eşitlik, yasa karşısında burjuva eşitliğine indirildi; burjuva mülkiyeti, insanın temel haklarından biri ilan edildi.”*¹

Burjuvazi özgürlük adına aristokrasinin ayrıcalıklı özgürlüğü ve değiştirilemez dinsel özgürlük yerine “o tek insafsız özgürlüğü, ticaret özgürlüğünü koydu.”²

“Ama, öte yandan, demokrasi yurttaşlar arasındaki eşitliğin, herkese

*eşit olarak, devletin biçimini belirleme ve onu yönetme hakkının resmen tanınması anlamına da gelir.”*³

Bu, işçi sınıfı ve ezilenlerin, politik özgürlüğünün, söz, toplanma, eylem hakkının da kabulünü ve yasayla tanınmasını da kapsıyordu.

Burjuvazi, demokrasisinde bu hakkı resmen tanıırken, iktidarının güvencesini elbette devlet ve sermaye gücünü elinde tutuyor olmasıyla sağlıyordu.

Burjuvazi sınıf mücadelesine bağlı olarak burjuva demokrasiden da-

Halkı arkasına bağlayarak siyasi bakımdan da güçlenmenin şiarları olarak kullandığı eşitlik ve özgürlükten tabii ki anladığı burjuvaların mülk sahipliğindeki eşitliği ve ticaret özgürlüğüydü.

ha gerici hatta faşizan olan biçimlerine değin geniş yelpazeyi kapsayan rejimlerini uyguladı. Burjuvaziye bu imkânı veren devlet gücünü elinde tutuyor olmasıydı.

Burjuvazi, diktatörlüğünü parlamento peçesiyle örterken, işçi sınıfı ve ezilenlerin politik özgürlüğünün varlığı veya yokluğuna göre rejiminin niteliği değişse de parlamento-yu hep demokrasinin mabedi olarak propaganda etmekten hiçbir zaman vazgeçmedi.

Fakat iktidarı tehlikeye düştüğü oranda, parlamento-yu koruyarak da

¹ Engels, Ütopik sosyalizm Bilimsel Sosyalizm, sf.57, sol y.

² Marx-Engels, Komünist Manifesto, sol y.

³ Devlet ve Devrim, sf.132

bir kenara atıp çıplak terörcü diktatörlüğüyle de işçi sınıfı ve ezilenler için baskıcı yüzünü ve diktatörlüğünü göstermekten kaçınmadı.

Bu tarihsel deneyimler gösterdi ki parlamento, parlamentarizm, burjuvazinin kliklerinin siyasi temsilcileri vasıtasıyla iktidarı yönetme ortak çıkarlarının aracıdır, rejimidir. Lenin’in vurguladığı gibi; *“Belirli bir süre için parlamentoda halkı, yönetici sınıfın hangi bölümünün ayaklar altına alacağına, ezeceğine, dönem dönem karar vermek: yalnızca anayasal parlamenter krallıklarda değil, en demokratik cumhuriyetlerde de burjuva parlamentarizminin gerçek özü”*dür.⁴

Bu gerçek, burjuva rejimler arasındaki farkları, parlamentonun varlığıyla yokluğunu, parlamentonun hangi gerici faşizan baskı, yasa ve politikalarla birlikte varlığını, politik özgürlüğün ne düzeyde var olup olmadığını, işçi sınıfı ve ezilenler açısından önemsiz kılmaz. Bu farklar işçi sınıfı ve ezilenlerin hangi

koşullarda ve olanaklarla mücadele yürütmesi gerektiği bakımından önem taşırlar. Ayrıca parlamenter seçimler, aldatıcı ve ikiyüzlü burjuva sahtekarlığının aracı olsa da işçi sınıfı ve ezilenler, siyasi temsilcileri aracılığıyla, daha geniş kitlelerini bu gerçek hakkında aydınlatılabilmek için seçimleri ve kürsüyü ajitasyon-propaganda aracı olarak kullanmayı reddetmezler.

Komünistler ve devrimciler, parlamento kitleler için siyasi miadını da dolduruncaya değin, kitle mücadelelerinin yanı sıra ve onu geliştirme amacına bağlanmış olarak bu alanı mücadelenin hizmetine koşarlar. Fakat iktidar organları olarak parlamentarizm yerine ezilen kitlelerin irade ve siyasi gelişmelerinin doğrudan ve hareketli olarak yansıdığı biçimleri önerirler.

İşçi sınıfının siyasi temsilcileri, mücadele deneyimlerinin ortaya çıkardığı Paris Komünü tipi, Sovyetler tipi iktidar organlarını, günümüzün yükselecek mücadeleleri içinden

⁴ Devlet ve Devrim, sf.63

doğrudan demokrasi biçimleriyle daha geliştirilecek biçimlerini alırlar, eskiyi asar-ı antika müzesine gönderirken yeniyi yükseltirler.

Söylemde ve Pratikte Farklı Parlamentarizm

Parlamentarizmin en karakteristik özelliği, burjuva partilerin bütün yurttaşlara politik özgürlüğe (ekonomik sosyal haklara da) ilişkin vaatleriyle pratiği arasındaki ikiyüzlülüğün sembolü olmasıdır.

Fakat Türkiye’de burjuva muhalefet, yalnızca vaatleri ile pratiği arasındaki ikiyüzlülüğüyle karakterize olmakla kalmıyor. Faşist şeffik rejimine alternatif olarak sunduğu parlamenter rejime ilişkin belirsizliği, sakinliğiyle da niteliğini sergiliyor.

Burjuva muhalefetin kendisini en demokratik göstereninden başlayalım.

CHP parlamenter rejime geri dönüş önerisini kararlılıkla bile yapmadı. “*Parlamenter sisteme geri dönme*” söylemini adım adım artırdı.

Okuyucusu olmayan dijital Millet gazetesinde kâğıt üzerinde demokratik haklar savunusuyla birlikte parlamenter rejime geri dönmeyi öngördüğünü yazdı. Fakat kamuoyuna, özellikle halk kitlelerine seslenirken Kılıçdaroğlu ve diğer CHP yöneticileri, bunu yüksek sesle dile getirmekten önce kaçındılar. Kılıçdaroğlu ancak kısık sesle Akşener’in partisini ziyaretinde kamuoyuna parlamenter rejime dönüş müjdesini verdi.

Son 37. olağan CHP kurultayında Kılıçdaroğlu’nun konuşmasında ve 2. Yüzyıla Çağrı Beyannamesi’nde

parlamenter restorasyon Saray diktatörlüğüne karşı daha açık dile getirildi:

“*Birinci hedefimiz, yeni bir anayasa ile güçlendirilmiş demokratik parlamenter sisteme geçmektir... yeni bir anayasa yapılacaktır... Cumhurbaşkanının tarafsız olması sağlanacak... Kuvvetler ayrılığı esas olacak. Yargı bağımsızlığı kesin olarak sağlanacak.*”

“*Seçim yasası değişecek. Millet vekilini millet seçecek. Seçim barajı kaldırılacak.*”⁵

CHP açısından en önemli seçim çalışmalarından biri olan devlet başkanı seçiminde adayı Muharrem İnce ve kampanyayı yürüten CHP, parlamenter restorasyonu yüksek sesle dile getirmekten kaçınmışlardı. Hatta öyle ki İnce havaya girerek başkan olunca neler yapacağını heyecanla açıklamıştı. Özgürlüklere ilişkin OHAL’i hemen kaldıracağını söylemiş, ekonomiyle ilgili vaatlerini sıralamış, fakat başkanlık rejimini sona erdirmeye vaadini vermeye çok da gerek görmemişti:

“*OHAL’i derhal kaldıracağız. Hakkını, hukukunu arayabileceğin bir adalet düzeni kuracağız. Türkiye özgürlükler ülkesi olacak. Size söz veriyorum!*”⁶

İYİP lideri Akşener de parlamenter rejime yeniden dönüşü giderek daha yüksek sesle dile getirirse de başlangıçta hemen hiç dillendirmiyordu. Vurgu yaparak dillendirdiği dönemde 04 Haziran 2018 tarihli CHP genel merkezini ziyaretinde Kılıçdaroğlu ile devlet başkanı seçimi öncesi görüşmesiyle oldu:

⁵ <https://dokuz8haber.net/gundem/politika/kilicdaroglundan-13-maddelik-beyannam-e-yeni-bir-anayasa-ile-parlamenter-sisteme-gececegiz/>

⁶ <https://twitter.com/vekilince, 15.06.18>

“Meral Akşener, Kılıçdaroğlu ile iyileştirilmiş parlamenter sistemi oluşturma konusunda gözlem ve bilgilerini paylaştığını belirtti.”⁷

Sonrasında vurguyu devam ettirmeye özen gösterdi:

“İnsanlar nefes alamıyor. Biz bir çözüm önerisi ortaya koyduk: İyileştirilmiş, güçlendirilmiş parlamenter sistem.”⁸

İYİP, programında burjuva çoğulcu demokratik bir parlamenter rejimden yana olduğunu belirtmesine rağmen bir süre bu talebi yükseltmekten ve Saray rejimiyle rekabete girişmesinin başlıca bir aracı yapmaktan sakındı. Kamuoyu önünde dile getirdikten sonra ise, bu kez de Saray’daki resepsiyona katılma tavrı gösterdi. Erdoğan’dan “yerli ve milli” iltifatını aldı, başkanlık rejimi tutmadığı için Erdoğan’ın kendisinin parlamenter rejime dönüşü sağlayacağı –sağlarsa hükümet ortaklığına partisinin girebileceği- açıklamaları yaptı:

“Ama ben iyileştirilmiş ve güçlendirilmiş parlamenter sisteme Sayın

Erdoğan’ın geçeceğini düşünüyorum. Bu konuda adım atacağını düşünüyorum. Dolayısıyla böyle bir adım atıldığında, buyurun bakalım dendiğinde zaten o zaman ittifak nasıl olacak o konuda da bir şey söylemek mümkün değil. Arızalarında(n), enfekte olmuş alanlarından arındırılmış bir parlamenter sistemden bahsediyoruz.”⁹

Akşener gazetelerin Ankara temsilcileriyle yaptığı söyleşideki bu sözleriyle, parlamenter rejime dönüşü, Erdoğan’la iş birliği içinde halletmeyi dile getirmekle de kalmıyor. “Enfekte olmuş alanlarından arındırılmış” parlamenter rejimden kastettiği, besbelli ki burjuvazinin yürütme yetkilerini hızlı ve etkin kullanacağı düzenlemelerin yapılacağı bir parlamenter rejimdir.

Buradan şuna varmak isabetli olacak; CHP ve İYİP, antidemokratik parlamenter restorasyonu program edinirlerken, bu amacı, Saray diktatörlüğüyle iktidar rekabetine giren bir çatışmayla değil, hatta kamu-

⁷ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kilicdaroglu-ile-aksener-parlamenter-sisteme-donusu-konustu-988621>

⁸ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-51205470>

⁹ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-51205470>

oyunu bu amaçla sınırlı bir politik kışkırtmaya girişerek bile değil, uzlaşma, üstten bir anlaşmayla gerçekleştirmek istiyorlar. Tabii ki Erdoğan'ın şahsına hürmetlerinden değil, şimdiki şefi Erdoğan'ın diktatörlüğü altında da olsa burjuva devletin siyasal krize girmemesi için, aralarındaki çatışmadan halk sınıflarının ve ezilenlerin cesaretlenerek kendi bağımsız hareketlerini yükseltmelerine imkân vermemek için.

CHP ve İYİP, bu tavır ve tutumlarıyla, dönmek istedikleri parlamenter rejime, hem diktatörle uzlaşarak, mümkün olduğunca halkı mücadeleye kışkırtacak keskin rekabet ve söylemden kaçınarak varmak istiyorlar. Hem de arızalarından arındırılmış, yürütme ve hükümetin, hızlı karar alabileceği yetkilerle donatılarak güçlendirildiği bir parlamenter rejimi amaçlıyorlar.

Bunu, halka ve demokratik güçlere yönelik “iyileştirilmiş”, “demokratik” parlamenter rejim laflarıyla satarlarken, burjuvazi, bürokrasi ve emperyalist tekeller ve devletlere de güçlendirilmiş parlamenter rejim diye güvence vererek propaganda ediyorlar.

Bu sonuç Erdoğan diktatörlüğünün HDP’li (iki de CHP’li) parlamenterleri tasfiye ve zindan yasa ve kararlarına kolaylık sağlayan koltuk değnekçiliği pratiklerinden, Erdoğan’ın uyguladığı faşist devlet terörünü bazen sessiz kalarak zımnen ve bazen de “teröre karşı ne yapmak istiyorsan söyle, destek verelim” sözlü onay ve desteklerinden de rahatça çıkarılabilir.

Ayrıca İYİP’in seçimlerde HDP’ye karşı MHP’yi destekleyen tavrından da kolayca bu sonuca varılabilir.

Parlamenter rejime geri dönüşü başlıca program edinip, “*seçimle gelen seçimle gitsin*” kuralını programına yazıp da demokratik güçlerin parlamenterlerinin tasfiye edilmesine ses çıkarmamak, burjuva muhalefetin nasıl bir parlamento istediğini de gösteriyor: demokratik, devrimci güçlere yasaklanmış parlamento! Burjuvazinin siyasal olarak yönetmesini kolaylaştıran, onun açısından güçlendirilmiş parlamenter rejim!

Demokrasi Mi

Gerici Diktatörlük Aracı Mı?

CHP, son kurultay sonuç deklarasyonu 2. Yüzyıl Beyannamesi’nde ve kamuoyuna seslenirken sözlü demeçlerle, seçim broşürlerinde, “demokratik parlamenter sistem” öneriyor:

“1- Yeni bir anayasa ile güçlendirilmiş demokratik parlamenter sisteme geçeceğiz. Partili ve yanlı cumhurbaşkanlığı uygulamasına son verilecektir.

Kuvvetler ayrılığı esas alınacak gerekli denetim mekanizmaları kurulacak, yargı bağımsızlığı sağlanacak.

Düşünceyi ifade, örgütlenme ve basın özgürlüğü koşulsuz güvence altına alınacaktır. Meslek ve sivil toplum üzerindeki baskıya son verilecek. Medya özgürlüğü evrensel ölçülerde güvence altına alınacaktır.”¹⁰

Öncelikle Beyanname’nin ana eksenini yeni bir anayasa ile parlamenter rejime geçiştir.

¹⁰ <https://www.gazeteduvar.com.tr/politika/2020/07/25/kilicdaroglundan-2-yuzyila-cagri>

Ayrıca bazı demokratik haklar da önemli vaatler arasında. Eylem özgürlüğü eksik kalsa da propaganda ve kitle örgütlenmesi özgürlüğü vaat ediliyor. Fakat bununla çelişkili halde faşist devlet terörü ve bağlı yasaların derhal tasfiyesi vaadi verilmeyerek nasıl bir demokrasi amaçlandığını sergilemiş oluyor. ‘90’lı yıllarda Baykal liderliğindeki CHP, DGM’lerin tasfiyesini önerirken resmi adı TMY olan devlet terörü yasasını neden kaldırmamak gerektiğini, devletin faşist bir baskı yasasına güvenliği açısından ihtiyacı olduğunu vurguluyordu. Aynı anlayış sürüyor.

Kürt sorununda ise parlamenter yolla ve demokrasi temelinde çözümleneceği vaadi verilirken, bununla üniter yapının güçlendirileceği güvencesi ileri sürülüyor ki demokratik özerkliği dışalayan sınır çekiliyor. Ayrıca “yeni bir merkez yerel dengesi” vaadi belediyelerin yetkisini ve bütçesini biraz artırma ötesine geçmeyen bulanıklıkla bölgesel özerkliği dışta bırakma kesinleştiriliyor. Dahası, “tüm terör örgütleriyle

tavizsiz mücadele” deklarasyonu ile orduya, polise, ulusalcı, milliyetçi, muhafazakâr bütün güçlere karşı devrimci, şovenist sömürgeci güvence veriliyor:

“Başta Kürt sorunu olmak üzere tüm sorunlar demokrasi temelinde TBMM öncülüğünde çözülecek. Türkiye’nin... üniter yapısı güçlendirilecektir. Kürt sorununu egemen güçlerin manivela alanı olarak kullanmasına asla izin vermeyeceğiz.

... tüm terör örgütleri ve yeraltı suç örgütleriyle mücadele ödün verilmeksizin sürdürülecek.”¹¹

Belediyelere kayyuma son vereceklerini belirten Beyanname, ne zindana atılan vekiller, belediye başkan ve yöneticileri, aydınlar, gazeteciler, sosyalistler, HDP’lilerle ilgili özgürlük vaadi ne de diktatör Erdoğan ve tetikçilerinin katliamları ve zulmü nedeniyle yargılanacakları sözünü veriyor!

CHP’nin dönmeyi önerdiği parlamenter rejime eklediği demokratik haklar ve demokrasi, vaat düzeyinde bile sınırlı, üstelik karşıdevrimin

¹¹ <https://www.gazeteduvar.com.tr/politika/2020/07/25/kilicdaroglundan-2-yuzyilacagi>

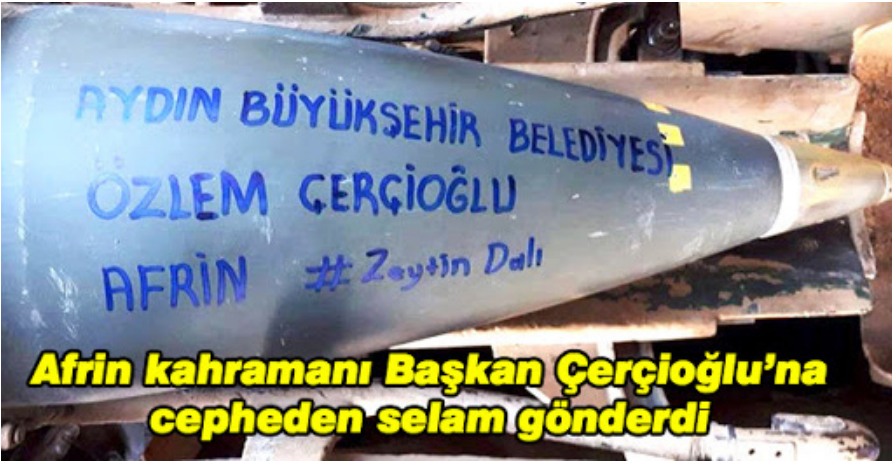
faşist baskı araçlarını-TMY, F tipi, JÖH ve PÖH, İmralı tecrit zindanı, yürütme ve valilerin olağanüstü yetkileri, sınırlı ekonomik grev hakkı üzerinde yürütmenin engelleme yetkisi gibi- alenen savunmasıyla, “bütün terör örgütlerine karşı mücadele tavizsiz sürdürülecek” saldırganlığıyla birleştiğinde, bu vaatlerin sınırlılığı daha kolay kavranabilir. Dahası, burjuva partilerin her zaman demokrasiye ilişkin söylemiyle eylemi arasında büyük açığı farkı, hatta bazen tersine dönen bir ilişki vardır.

Bu durum, CHP için de geçerlidir. Nitekim CHP, parlamenter rejim savunusuna rağmen Erdoğan’ın parlamentoyu fiilen tasfiye eder/hukuken yetkisiz kılarak HDP’ye saldırısında, dokunulmazlıkların kaldırılmasının referanduma kalmadan gerçekleşmesine destek verdi. Hem de Kılıçdaroğlu, partisinin MYK’nın aksi yöndeki kararına rağmen bu kararı tek başına verebildi. Üstelik sonradan kendisine karşı Çubuk linçinin örgütleyicisi olacak Hulisi Akar’dan, Erdoğan’ın kanlı faşizmini birlikte uyguladığı bu İslamcı faşist generalden brifing alarak tavrı değişikliğini gerçekleştirmede beis görmedi.

2015 Çöktürme Planı’yla başlanarak Erdoğan’ın Saray faşizmini inşa etmesine karşı önce Saray’ın meşru olmadığı ajitasyonu yapan CHP, sonradan tavrını değiştirerek Yenikapı Milliyetçi Cephesi’ne katıldı. Faşist şefflik rejiminin inşasına tavrıyla destek verdi. Yeni tipte faşist rejimi inşada kilometre taşları olan Suruç, Ankara 10 Ekim katliamları ve Cizre-Sur vahşetini doğrudan örgütleyerek gerçekleştiren Erdoğan faşizmi olduğunu bildiği halde, Erdoğan’ı suçlu göstermekten kaçındı. Bu tavrını sürdürüyor.

Faşist rejimin her zayıfladığı kritik dönemde işgal ve savaşları kendisini tahkim etme ve kalıcı kılmada başlıca araç olarak da kullandığı biliniyor. CHP bu kritik anların çoğunda Erdoğan’ın savaş tezkerelerine onay vererek de faşizme koltuk değnekliği yapmakta sakınca görmedi.

Saray’la uzlaşan, Erdoğan faşizminin kendisini inşada gerek parlamenter yetkisizleştirdiği zaman gerekse en vahşi saldırıları yaptığı zaman onunla uzlaşan partinin önerdiği/inşa edeceği parlamenter rejim, demokratik vaat ve sözlerle ambalajlansa da gerçekte halk için demokratik değil antidemokratik olacaktır.

Demokratikliği burjuva partiler için çoğulcu olmasıyla ve hükümete gelme imkanında burjuva partilere fırsat eşitliği sağlamasıyla sınırlı kalacaktır.

Böyle olacağı gerçeğini CHP'nin kendisi başka bir yolla da kanıtlıyor. Gerek seçimlerde ve gerekse devlet başkanı adayı çıkarırken “merkez sağ”dan SP'ye değin parlamenter rejimden yana olan bütün partilerden aday göstererek ve ittifaklar kurarak “merkez sağdan sosyal demokratlara” uzanan burjuva siyasal yelpazeyi ayakta tutarak nasıl bir parlamenter rejim inşa edeceğini de gösteriyor. Önce MHP'yle ittifak kurdu, sonrasında “Millet İttifakı” olarak İYİP ve SP ile devam etti. Devlet başkanlığı ve belediyelerde bu ittifakı sürdürdü. Değişik burjuva kalemler çok akıllı seçim taktiği olarak bunu övseler de CHP'nin boşalan “merkez sağ”ı doldurmak, onu kollayacak tarzda sermaye oligarşisinin “merkez”i temsilcisi olmak amacıyla bu atakları yaptığını okuyabilmek daha doğrudur.

İYİP'e gelince... MHP'den koparak ve DYP'nin bazı unsurlarını saflarına katarak oluşturulan bu parti belirttiğimiz gibi çoğulcu burjuva parlamenter rejime dönüşü savunuyor. Hatta programında demokrasi ve adil yargılamayı da vaat ediyor:

“Çağdaş demokrasiler güç zehirlenmesini, seçilmişlerin görev sürelerini sınırlama, kuvvetler ayrılığı, hesap verme zorunluluğu, denge ve kontrol sistemleri ile çözümlenmişlerdir. Kural olarak seçim ile gelen seçim ile gitmelidir.

Biz boş bir alanda, her şeyi sınırlandırarak siyaset yapamayacağımızın bilincinde olarak yapılan yanlışları ortadan kaldıracak ve doğru yapılanlara sahip çıkacağız.

Doğrunun arayışında, adil, tarafsız, bağımsız, çağdaş bir hukuk düzenini, hukukun üstünlüğünü ve birey haklarını esas alan, demokratik, çoğulcu ve özgürlükçü yeni bir anayasa yapacağız.

Adil yargılanma hakkını mutlaka sağlayacağız.”¹²

Fakat pratikte, parlamentodan alınıp zindana atılmış HDP'li vekillerin özgürlüğüne ilişkin tek söz sarf etmekten bile kaçınıyor. Hatta HDP'yi kan davalı hasmı olarak göstermekten de geri durmuyor. Seçilmiş belediye başkanlarına ilişkin de aynı tavrı takınıyor. Devrimci, demokrat güçlerin zindana atılmalarına ilişkin kimi zaman sözle de fiilen ise her defasında Erdoğan faşizmine destek veriyor.

Lafızda demokrasi ilanına yer verdiği programında bile *“Tüm terör örgütleriyle askeri, siyasi, ekonomik, sosyal ve psikolojik tüm araçlar kullanılarak kararlı bir mücadele yürütülecektir.”¹³* saldırganlığını yazmaktan uzak durmamaya özen gösteriyor. Demokratik halkçı güçlere demokrasi tanımayacağını programında açıklıyor.

Kürt sorunundaki sömürgeci tavizsizliği çok daha şiddetli. Hem Kürtlerin varlığını reddediyor hem de tavizsiz askeri imhayı program ediniyor:

“Partimiz Doğu ve Güneydoğu meselesinin kalıcı çözümü için; gü-

¹² İYİP Programı

¹³ İYİP Programı

venlik kuvvetlerimizin hiçbir taviz vermeden terör örgütüne karşı silahlı mücadelesini devam ettirmesini, terör örgütünün (...) askeri bakımdan mutlaka yenilmesini temel politika olarak benimsemektedir.”¹⁴

Pratikte de Erdoğan faşizminin yalnızca devrimci harekete ve Kürt ulusal özgürlük hareketine karşı tasfiyeci, imhacı ve soykırımcı zulmünü desteklemekle sınırlı kalmadı. Kuzey Suriye, Rojava ve Kandil’e, Erdoğan’ın gerçekleştirdiği sömürgeci savaşları da var gücüyle destekledi.

İYİP’in içte JÖH, PÖH, TMY, F tipi ve İmralı tecrit zindan sistemini olduğu gibi sürdürmek istediğini tekrarlamaya bile gerek yok. Dahası her şeyi yazdığı programında idam cezasına ilişkin sessizliği ise buna taraftarlığına yorumlanmalı.

Bu karakteristik özellikleriyle İYİP’in parlamenter rejime dönüşte Erdoğan faşizmiyle ortaklık ve Saray’ın hükümetinde yer alma yolu araması kendi niteliğinin kaçınılmaz sonucu.

Erdoğan’ın faşist şeflik rejimini inşa da kullandığı işgalci savaşların hemen hepsine destek vererek, faşizmin inşasına “muhalif” olarak katkı da bulunuyor.

İYİP’in kitle desteği almak için parlamentarizm savunusunu biraz demokratizm ile süsleme çabası ikiyüzlülüğünün zirvesinden başka bir şey değil.

İYİP’in liderlerinin faşist dünya görüşü ve geçmişi, Akşener’in 90’lı yılların faşizminde polis-jandarma bakanı olarak eli kanlı pratiği, parti olarak önerdiği parlamenter rejimin faşist nitelikte olacağını gösteriyor. Hatta şimdiki pratik tavrıyla birlikte ele alındığında 90’lı yılların parlamenter faşizminin yeni bir versiyonunu kurmaya çalışacağı anlaşılıyor.

Erdoğan ve AKP-MHP iktidar bloğuna karşı çıkması zorunluluğu İYİP’i sınırlı bir ölçüde parlamentarizmde daha ılımlı bir noktaya doğru itse de faşist karakterini ortadan kaldırmaya yetmiyor, yetmediği görülüyor.

¹⁴ İYİP Programı

CHP ve İYİP’in Erdoğan faşizmiyle uzlaşma ve iş birliği, kuşkusuz onların sınıf niteliğinden kaynaklanıyor. Fakat aynı zamanda özgün olarak egemen sınıfın ve devletin siyasi krize batmaması için politika izlemeleri, onları bu yolda daha fazla ilerletiyor. Öyle ki partisel güç kazanma çıkarlarını bile bunun için feda etmelerine yol açabiliyor.

Bu özgünlük dikkate alındığında, burjuva muhalefet, demokratikleşme ajitasyonunu kitlesel güç kazanma imkanından bile vazgeçerek yapmamaya özen gösterecek, kitlelerin mücadeleye katılımını engellemek için daha çok çaba sarf edecektir. Bunun etkisi amaçladıkları parlamenter rejimin beklenenden daha fazla faşist özellikleri barındırması yönünde olacaktır. Güçlendirilmiş parlamenterizm bunu ifade ederken, “iyileştirilmiş”, “demokratik” parlamenterizm ise demokratik özlemlerine hitap edip, kitleleri saflarında toplama demagojisi olarak rol oynayacaktır.

Uluslararası burjuvazinin 90’lı yıllarda çokça tartıştığı “yönetebilen demokrasi”, halk mücadelelerine yönelik mücadelecilik/baskıcılık anlamında “militan demokrasi” hedefini, burjuva muhalefet “güçlendirilmiş parlamenterizm”le ifade ediyor. Uluslararası ve iç sermaye oligarşisine güvence veriyor.

Sonuç olarak:

Burjuva muhalefet, CHP-İYİP öncülüğünde hedeflediği parlamenter restorasyonla -gerçekleşirse-nasıl bir rejim şekillendirecek? Öncülük eden partilerin söylem, tavır ve politikalarına göre en iyimser olasılıkla faşist şefin ve şefliğin tasfiye edileceği, faşist rejimin temel özelliklerinin korunacağı parlamenter bir rejim.

Millet İttifakı’na katılmış ve yeni katılacak küçük diğer partilerin politikaları CHP-İYİP’ten daha ılımlı değil.

Erdoğan faşizmine karşı olan geniş kitlelerin beklentisi; ne derece gerçekleşeceğinden bağımsız olarak, 2023 seçimiyle az çok demokratik koşulların sağlanacağı parlamenter bir rejime kavuşmak yoluyla faşizmden kurtulmak.

Faşist şeflik rejimi, kaybedeceği seçime girmez ve girerse de kaybetmemek için her türden hile ve saldırganlığı uygulamaya çalışır. Dolayısıyla demokratik özlemleri olan geniş kitlelerin 2023 seçimine ilişkin kolaycı beklentisi sübjektif ve hayalci bir yanılgı.

Oysa burjuva muhalefetin dönüşü amaçladığı parlamenter rejim anti-demokratik, Kürt ulusal özgürlük mücadelesine karşı sömürgeci faşist, devrimci harekete, işçi sınıfı ve kitle hareketine karşı faşist yasa ve kurumları devam ettirecek bir rejim. Fakat gerek kitlelerin beklentisi gerekse bu beklentiyi dikkate almak zorunluluğundaki burjuva muhalefet ve ilişkideki sermaye oligarşisi ile dünya tekelleri, gerekse faşizme karşı süren direniş, faşist şefin iktidardan gitmemek için kullanacağı şiddete karşı halk hareketinin olası gelişmesi vb. bütün bu etkenler belirleyici olacak, sonucu da etkileyecektir.

Faşist şeflik rejimi, kaybedeceği seçime girmez ve girerse de kaybetmemek için her türden hile ve saldırıya çalışır. Dolayısıyla demokratik özlemleri olan geniş kitlelerin 2023 seçimine ilişkin kolaycı beklentisi sübjektif ve hayalci bir yanılgı. Beklentinin yarattığı daha tehlikeli sonuç ise faşizme karşı mücadelesizlik.

Oysa faşizm, sosyalist, demokratik, anti sömürgeci özgürlükçü, kadın kurtuluşçu, ekolojik mücadele ve gençlik hareketi için dizginsiz bir

kudurganlık, savaş cehennemi, kanlı ve talancı sermaye birikimi için işçi sınıfı ve ezilenlerin emeğinin talanıdır.

Faşist şef ve şeflik rejimi tasfiye edilerek, faşizmin temel özellikleri korunarak güçlendirilmiş parlamenterizm hedefiyle, ama demokrasi vaadiyle beklenti yaratarak antifaşist kitleleri oyalayan burjuva muhalefetten kopuşarak güncelde faşizme karşı mücadeleyi büyütme, faşizmi yenmenin ve faşizmden kurtulmanın yegâne yoludur.

Türkiye kapitalizminin krizinde güncel durum

Olca Çelik

Nesnel koşullardan yola çıkarsak, faşist şefin plan ve politikalarında herhangi bir değişime gitmeyeceği ancak TL'nin değer kaybının geriletilmesi için ekonomiye dair beyanlarında daha dengeli bir iletişim dili kullanmayı tercih edeceğini ve belki de para ve maliye politikalarında "iş birliğine daha yatkın olduğunu" hissettiren kimi makyajların yapabileceğini söyleyebiliriz. İstifa krizinin ardından yaptığı aynı konuşmada "Serbest piyasa ekonomisi kurallarından taviz vermeden [=Mülkiyet hakkına dokunmadan], büyümeyi özel sektör eliyle sürdürme kararlılığından vazgeçmeden [=Yandaşları daha az besleyerek], paranın milliyeti ve sınırı olmadığı gerçeğini unutmadan [=Sermaye kontrollerine girişmeden] tüm gücümüzle çalışacağız" demesi mali sermaye oligarşisini teskin etmeye yönelik kimi öncü adımlar olarak okunabilir.

Tekil ülke kapitalizmlerini ve yaşadıkları krizleri sanki kendinden menkul şeylermişçesine incelemek bizi "metodolojik ulusalcılık" diyebileceğimiz bir hataya götürebilir. Bu, sadece analiz ufkumuzu yerli sermayenin ve burjuva iktidarın muhalefetin karar ve eylemleri ile sınırlamakla kalmaz, olguya diğer ülke kapitalizmlerinin gerçekliğini hesapsızca dayatmamıza da yol açar. Örneğin "Ekonomik krizin tüm sorumlusu AKP'nin yanlış ekonomi politikalarıdır" deyip, arkasından Almanya'da, Güney Kore'de, Brezilya'da krize karşı alınan önlemleri olumlu örnek olarak önümüze koyduğumuzda işte bu metodolojik ulusalcılık hatasına düşmüş oluruz.

Oysa tek tek ulusal pazarların yan yanalığının yerini bütünleşik dünya pazarının aldığı; üretim süreçlerinin uluslararasılaştığı, mali sermaye oligarşisinin borsa-faiz talanı için sınırsızca dolaşabildiği ve mali-ekonomik sömürgeciliğin ortaya çıktığı emperyalist küreselleşme evresinde artık tekil ülke kapitalizmleri de onların krizleri de küresel kapitalizm ve onun krizlerinin birer parçasıdır.

Öte yandan, metodolojik ulusalcılıktan kaçmaya çalışırken de bu sefer yerelin dinamiklerini görmezden gelmemiz riski açığa çıkar. Bu da analizlerimizi kaba, yüzeysel ve soyut kılabilir. "Küresel kapitalizm krizde!" deyip Türkiye kapitalizminin kendine özgün iç yapısını, güç

dengelerini ve bunların özellikle son 20 yılda yaşadığı değişimleri pas geçtiğimiz zaman işte böyle bir hataya düşmüş oluruz. Yani “köksüz somutluk” bizi reformizmin, oportünizmin kucağına iterken, böylesi bir “çolak soyutluk” ise sekterliğe, kaydediciliğe savurur.

Marksist-Leninizm ise diyalektik yöntemi kullanır. Parçanın (tekil ülke kapitalizminin) çelişkilerinin bire bir olarak bütünün (emperyalist kapitalizmin) çelişkilerine indirgenemeyeceğini, ancak asla ondan azade olamayacağını da bilir. Bu yüzden analitik yöntemin aksine odağını sürekli olarak parçanın hareketinden bütünün hareketine, bütünün hareketinden parçanın hareketine taşır. Biz de Türkiye kapitalizminin mevcut krizini böyle incelemeye çalışacağız.

Türkiye kapitalizminin güncel dinamikleri

Türkiye, emperyalizmin bir mali-ekonomik sömürgeci olan ve emperyalist üretim hiyerarşisinin orta teknolojili, dolayısıyla ucuz fiyatlı

ara kademelerinde yer alan bir ülke. Uluslararası tekeller ve mali sermaye oligarşisi bu mali-ekonomik sömürgelerde üretilen artı değerın aslan payını eşitsiz mübadele ve faiz vurgunu yoluyla yutuyor. Türk burjuvazisi de elde tutacağı kâr payını (oran ve kütle olarak) yükseltmek için diğer taşeron mali-ekonomik sömürge burjuvazileri ile rekabet ediyor. Bu rekabet hem kendi işçi sınıfının emek gücünü devamlı ucuzlatarak, hem de verimliliği arttırmak için artan şekilde hammadde ve ileri teknoloji üretim aracı ithal ederek gerçekleştiriliyor. İçeride üretmeye kıyasla çok daha ucuz olduğu için artan ithal-girdi kullanımı ise yerli sanayinin yapısını bozarak üretim hiyerarşisinde bir üst basamağa atlamak için gereken teknik gelişime ket vuruyor ve ithalat bağımlılığını tetikliyor. İthalat dövizle yapıldığı için, bu bağımlılık zorunlu olarak artan dış borç bağımlılığını da beraberinde getiriyor. Türkiye kapitalizmi bu bağımlılığa “rağmen” değil, onun sayesinde büyüyor. Bu bağımlı-

lılığın büyümenin motoru olabilmesi için dövizin ucuz tutulabilmesi büyük önem taşıyor. Dövizin ucuz tutabilmek ise uluslararası mali sermaye akımlarının artarak sürmesine ve Türk burjuvazisinin bu akımları yüksek reel (enflasyonun üzerinde bir) faiz oranıyla kendisine çekebilmesine bağlı oluyor. Bu dinamiğe, Türkiye kapitalizminin birinci dinamiği diyebiliriz.

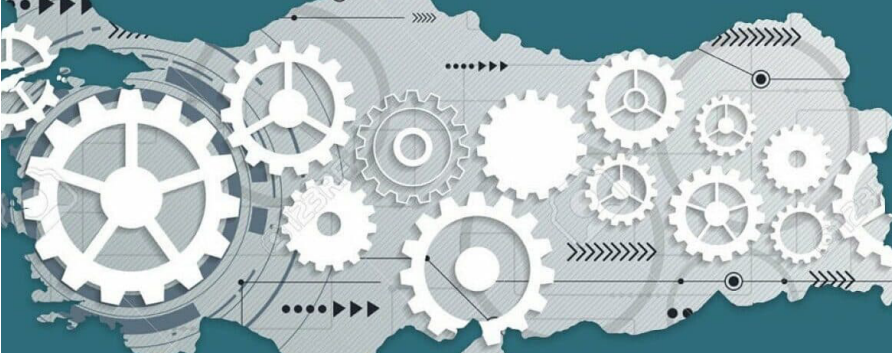
Bu dinamik verilerle de net bir şekilde gösterilebilir. Türk burjuvazisinin ihracatının üçte ikisine

Bu bağımlılığın büyümenin motoru olabilmesi için dövizin ucuz tutulabilmesi büyük önem taşıyor. Dövizin ucuz tutabilmek ise uluslararası mali sermaye akımlarının artarak sürmesine ve Türk burjuvazisinin bu akımları yüksek reel (enflasyonun üzerinde bir) faiz oranıyla kendisine çekebilmesine bağlı oluyor.

yakınına orta teknoloji ürünler oluşturuyor. İleri teknoloji ürün ihracatının toplam ihracat içindeki payı ise 2000'lerin başından bu yana giderek azalarak ortalama yüzde 3-4 bandında seyrediyor. En büyük ihracat sektörleri olan motorlu taşıtlar, metal, elektrikli ekipman ve kimyada 2002'de yüzde 30 olan ithal-girdi oranı 2018'e gelindiğinde bu yana yüzde 45-50'ye fırlıyor. En hızlı büyüyen sektörler ithal-girdi kullanımı en fazla olan sektörler oluyor. Yani Türkiye kapitalizmi en fazla kâr

için orta teknoloji ihraç edip enerji ve yüksek teknoloji ithal etmeyi "seçiyor". Bu da dış borcun milli gelire oranını 2005'te yüzde 34'ten, 2020'de yüzde 57 ile tarihin en yüksek seviyesine çıkarıyor.

Türkiye kapitalizminin ikinci dinamiğini ise burjuvazinin iki bloklu yapısı belirliyor. Siyasi iktidarın dolaysız temsilcisi olduğu sermaye bloku köken olarak Konya-Kayseri burjuvazisi diyeceğimiz, tarihsel olarak bir dönem rejimle çelişkisi bulunan muhafazakâr patronlardan ve müteahhitlerden oluşuyor. Bugün ise bu blok içinde teknelci konuma yükselen demirbaş vampirler daha çok inşaat sermayesinde yoğunlaşmış vaziyetteyken, sayıca en geniş kesimi Anadolu'daki orta burjuvazi oluşturuyor. Elbette bu bloğun büyük sanayi sermayesindeki varlığı da giderek artıyor. Erdoğan'ın dolaylı temsilcisi olduğu diğer blok ise ilkinde göre daha eski, dolayısıyla kıyas kabul etmeyecek büyüklükte bir sermaye birikimine sahip. İstanbul burjuvazisi de denen, tarihsel olarak emperyalizmin işbirlikçiliği rolünü ilk üstlenen, 12 Eylül faşist darbesinin tertipleycileri arasında yer almış, (eşitsiz de olsa) yükselen Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketinin ve 2001 krizinin ertesinde emperyalizmin "burjuva değişim programı" çerçevesinde AKP'yi destekleyerek iktidara gelmesine yardımcı olmuş bu teknelci blok, ihracat pazarını, sanayi ve mali sermaye gücünü elinde tutuyor. Bu durum, Erdoğan'ın bir yandan her iki blokun da çıkarlarını gözetmesini, uzlaştırmasını, ancak siyasi varlık sebebinin koruyabilmek için diğer yandan da dolaysızca temsil ettiği bloku eşitsiz bir şekilde büyütme zorunda olmasını koşulluyor.

Dinamikler büyümeyle değil krizi koşullayınca

Türkiye kapitalizminin krizini anlayabilmek için biri parça-bütün ilişkisini, diğeri de parçanın iç çelişkilerini tarifleyen bu iki dinamiğini sürekli olarak hesaba katmak gerekiyor. Diyebiliriz ki siyasi iktidarın ilk 10 yılı boyunca her iki dinamik de Türkiye kapitalizmini büyütücü bir şekilde devinebildi. 2001 krizi sonrası borsa-faiz vurgunu peşinde dünyaya yayılan emperyalist mali sermaye akımları ve onları çekmek için sağlanan yüksek reel faiz oranlarının bileşimi Türk burjuvazisinin sermaye bolluğu içerisinde büyüüp serpilmesine yol açmıştı. Ancak 2008-9 krizi sonrasında, özellikle de 2013 yılı itibarıyla bu akımların yavaşlamaya başlaması ile birlikte iki dinamiğin çelişkileri artık krizi büyütmeğe başladı.

Büyüeyebilmek için ithalata ve dış borca olan bağımlılık artarken mali sermaye akımlarının azalıyor olması mali-ekonomik sömürge paralarının değersizleşmesi yönünde bir baskı oluşturuyordu. Türk burjuvazisinin kabarık ithalat faturaları ve yüksek kısa vadeli borçları bu akımların Türkiye'den daha hızlı çekilmesini ve TL'nin daha hızlı değersizleşmesini koşulladı. Bu da yerli burjuva-

zinin mevcut döviz borçlarının durduğu yerde katlanmasını, ithalatın çok daha pahalılaşmasına yol açtı. Birinci dinamiğin en az zararla sürdürülebilmesinin yolu mali sermaye oligarşisine görece yüksek bir reel faiz sunmaktı ki azalışın hızı yavaşlatılabilsin. Ama aksine, artan kur ve döviz borcunun maliyetler üzerinde baskı yaratarak enflasyonu arttırması faiz oranı ile enflasyon oranı arasındaki fark demek olan reel faizlerin de azalmasına yol açıyordu. Dolayısıyla, Türk burjuvazisinin de faizi hızla arttırması gerekiyordu. Aksi, çarkların aniden durarak ülkenin sert bir krize yuvarlanması riskini beraberinde getirirdi.

Ancak faiz oranlarının yükseltilmesi de ikinci dinamikte büyük bir çatlak yaratacak, İstanbul burjuvazisini beslerken siyasi iktidarın dolaysız temsilcisi olduğu sermaye blokunun altını oyacaktı. Zira mali sermaye gücünü elinde bulunduran blok faiz vurgunculuğuna aracılık ederek kârlarını büyütebilecekken, talebin doğrudan faiz oranlarına bağlı olduğu inşaat sektörüne çöreklenmiş blok bundan çok olumsuz etkilenecekti. Neticede düşük faiz oranları konut kredilerinin motoruydu. Sadece inşaat değil elbette. İktidarın sınıfsal temsiliyetinde çok önemli bir yere sahip olan Anadolu

orta burjuvazisi daha çok TL kredileri ile iş gördüğünden, düşük faiz onlar için de önemliydi. Bunların yanında gerek ihale dağıtım yoluyla olsun gerekse siyasi şantaj işlevi gören sosyal yardımlarla olsun, kamu harcamalarının kamu borçlanması ile finansmanında da düşük faiz önemliydi.

Erdoğan'ın yolu ve ertelenen kriz randevusu

Erdoğan'ın tercihi öncelikle kendi dolaysız sınıfsal zeminini ve siyasi varlık hakkını korumaktan yana oldu. Faiz oranları indirilerek düşük ve hatta negatif reel faiz uygulamasına geçildi. Nitekim döviz borcu daha çok büyük sanayi sermayesine, yani iktidarın dolaylı temsilcisi olduğu sermaye blokuna aitti. Ayrıca aynı blokun hâkim olduğu bankacılık kârları zaten halihazırda yüksek seviyelerdeydi. Faizin tutulup kurların ve enflasyonun görece serbest bırakıldığı bu politika, krizin yükünün burjuvaziye düşen kısmını (yani bir anlamda “kârdan zararı”) bu bloka yüklüyordu. Erdoğan bu politika ile kendi burjuvazisini düşük faizli bol kredi ile besleyerek hem sanayi sermayesi bağlamında onun gücünü büyütmeyi, hem de ona “yerli ve milli” üretim hamlesi yaptırarak tüm mali-ekonomik sömürgelerin temel kriz dinamiğine dönüşen ithalat bağımlılığını azaltmayı planladı. Öte yandan, yeni enerji kaynaklarına ulaşarak ithal-girdiye önemli bir alternatif de yaratmayı da hedefine koydu.

Bu yönelim diğer burjuva bloka karşı açık bir cephe savaşına girişmek anlamına gelmiyordu elbette. Savaş her zaman işçi sınıfı ve ezilenlere karşıydı. Krizin asıl yükü elbette onlara yüklenecekti. Nitekim,

küresel ticarete ve krizle azalan kâr paylarında bir toparlanma yaratmak için en büyük saldırı emek gücüne yönelik yapılacaktı ki, bu, iki burjuva blokun da ortak çıkarına olan en temel şeydi. Sadece bu da değil elbette. Vergi afları, borç öteleme, batık kredi sübvansiyonları ve daha birçok yolla diğer burjuva blok da ihya edilmeye devam edilecekti.

Başkanlık sisteminin devreye sokulma amaçlarından biri, işte bu yeni yönelim için gereken karar ve uygulama araçları inşa edilmesiydi. Merkez Bankası'nın bu zamana kadar emperyalist mali sermaye akımlarının ihtiyaçlarına tam uyumla ha-

Erdogan'ın tercihi öncelikle kendi dolaysız sınıfsal zeminini ve siyasi varlık hakkını korumaktan yana oldu. Faiz oranları indirilerek düşük ve hatta negatif reel faiz uygulamasına geçildi.

reket etmesi demek olan “özerkliği” ortadan kaldırıldı, para politikası doğrudan saraya bağlandı. Emperyalist kurumlarla eşgüdüm komiserliği olarak iş gören ve onlarla iletişim halinde atanan Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın başına onların hilafına olan bir isim atandı. Kamu bankaları kredi dağıtım taburları olarak yeniden örgütlendi. Türkiye Varlık Fonu kurularak özel borçların kamulaştırılmasının kurumsal çerçevesi çizildi. Krediye dayalı büyüme için ihtiyaç duyulan kaynak, devasa işsizlik fonunun ya da deprem vergilerinin finansallaştırılmasıyla, kamu borçlanmasıyla, Merkez Ban-

kası kârlarının kullanılmasıyla ve doğrudan para basarak karşılandı. Meclisin işlevsizleştirilmesi kamu bütçesinin belirlenmesi, harcama ve borçlanma süreçlerini iyice hesapsız ve karanlık hale getirdi. Yayılmacılık ve işgalcilik hem savaş sanayisi yoluyla yandaş burjuvazinin yüksek teknoloji üretimini arttırmanın, hem imar-iskân ve inşaat faaliyetlerini canlandırmanın, hem de yeni enerji kaynaklarına erişimin aracı kılındı.

Tüm bu süreç ırkçı, İslamcı ve şoven ülkü ve motiflerle bezeli faşist propagandanın, grev yasaklarının, siyasi kırımların yükseltilmesiyle “anlamalı” bir bütünlük haline getirildi. “Emperyalizme karşı bir kurtuluş savaşı” veriyoruz diyordu Erdoğan. Elbette ki bu savaş emperyalizme karşı değil, “Krizde emperyalist kapitalizm içerisinde var olabilmenin” savaşıydı. Kurtuluş da burjuvazinin üzerindeki hak, özgürlük gibi “yüklerden” kurtuluştur. Türkiye kapitalizmi kriz koşullarında da büyüeyebilmeyi, yani krizin yaratacağı çöküşün erteleyebilmeyi işte böyle sağladı.

Ekonominin bu yeni örgütlenmesi küresel ticaretin dibe vurduğu, yerli üretim ve tüketimin sekteye uğradığı

salgın sürecinde çok daha aktif bir şekilde işletildi. Türkiye kapitalizminin kendi tarihinin en büyük kredi genişlemesi de emek gücünü ucuzlatmak için ücretsiz izin gibi esnek ve güvencesiz çalışma uygulamalarının devreye sokulması da (iki burjuva blokun ortaklığında) bu dönemde gerçekleşti. Hesap oydu ki, salgının ağırlaştırdığı krizde ne kadar işçi enfekte olup ölürse ölsün, ekonomiyi açık, işler ve ucuz maliyetli tutarak dünya ticaret pastasından eskisinden daha yüksek bir dilim alınacaktı. Hatta ABD ve AB emperyalizmlerinin Çin ile yaşadıkları sermaye savaşlarını fırsat bilerek salgında üretimin en azından bir kısmının Çin’den Türkiye’ye taşınacağı bile öngörüldü. “Fırsatlar çakan şimşekler gibidir” diyordu Erdoğan. Tıpkı darbe gibi, salgın da Allah’ın bir lütfü olacaktı Türk burjuvazisi için.

Faşizme geçit var var ama çıkış yok

Uluslararası mali sermayenin çıkış yaptığı koşullarda düşük/negatif reel faiz politikasında ve emperyalizmin kurumlarıyla sürüşmede ısrar edilmesi ve kimi sermaye kontrollerine

girişilmesi, beklendiği gibi, yeterli ve güvenli vurgun imkânı bulamayan yabancı sermayenin çıkışını daha da hızlandırmasını, hatta yerli sermayenin dahi dolara kaçmasını koşulladı. TL hızla değersizleşti. Tabii döviz kuru hepten boşlanmamıştı. Bilakis, o cephede de büyük bir mücadele yürütülüyordu. Değersizleşmeyi yavaşlatmak için Merkez Bankası döviz rezervleri hızla eritildi, kamu bankalarına döviz satırıldı, özel bankalara da satış için baskı yapıldı. Ne var ki, deniz bitti. Dolar ve Euro kurları en kötümser analistin bile tahmin edemeyeceği rekorlar kırdı. Faşist şef de onun memurundan başka bir şey olmayan damadı da kuyruğu dik tutuyor, bu sefer de “değersiz TL’nin ihracatta Türkiye kapitalizmine rakiplerine göre avantaj sağladığı” söylemeye başlıyorlardı. Ancak ne savaş sanayisinin gelişim hızı ne yerli otomobil gibi hayalperest projeler beklenen anti-ithalat devriminin (!) şafağını sökemedi. Aksine, bol kredi ile ittiren üretim ve ihracatla beraber ithalat da artmaya devam ediyor, bu da hem iç pazar hem de ihracat pazarı için yapılan üretimlerin maliyetle-

rini arttırıyor, dolayısıyla “rekabetçi kur” denen varsayımsal avantajı kadük bırakarak fiyatların, borçların ve iflas risklerinin daha da artmasına yol açıyordu. Ayrıca hem yükselen ithalat faturaları hem de para basıp kredi dağıtmaya dayalı büyüme politikası enflasyonu da tırmandırıyordu. Tırmanan enflasyon bir yandan reel faizi daha da düşürüp daha fazla yabancı sermaye kaçışını koşullayarak kuru arttırıyor, diğer yandan da işsiz bırakılmış ya da ücretsiz izinle sokağa fırlatılmış kitlelerin yoksulluğunu daha da katlıyordu. Her ne kadar bu durum üreticiyi krediye boğarak aşılmaya çalışılıyorsa da hem batık kredilerin büyümesi hem de kamunun faiz yükünün giderek tırmanması sebebiyle kamu harcamalarını büyüme motoru olarak kullanmak zorlaşıyordu. Kısacası mızrak çuvala sığmıyor, tersine, çuval mızrağın süsüne dönüşmüş durumdaydı.

Bakan Albayrak’ın istifa süreci işte bu çıkmazın doğrudan bir sonucu olarak yaşandı. Bakan’ın zaten görevden alınıp alınmayacağını; “o gece” neler yaşandığının; iktidar içerisindeki çatlakların, çatışmaların neler olduğunun ya da yeni bakanın

kim olacağının çok da bir önemi yoktur. Başlıca tespit edilmesi gereken şeyler, Türkiye kapitalizminin politikalarını o ya da bu bakanın değil, faşist şefin belirlediği, siyasi iktidarı bir iç krize sevk eden şeyin kapitalist kriz olduğu ve en katı faşist örgütlenmenin bile artık bu krizi ötelemeye yetmiyor oluşunun bir kez daha açığa çıkmış olmasıdır.

Erdoğan'ın "yeni" bir politikası var mı?

Peki, faşist şef bu saatten sonra farklı bir ekonomi politikası benimseyebilir mi? Eskiye dönebilir mi? Türkiye kapitalizminin iki dinamiğini büyümeyi koşullayacak şekilde yeniden örgütleyebilir mi?

Mevcut krizinin odak noktası TL'nin değersizleşmesi, daha doğrusu kur-faiz cenderesi ise, o halde tüm bu soruların gelip düğümlendiği yer bu değersizleşmenin önlenip önlenemeyeceği olacaktır. Hatırlamak gerekirse, TL'nin değersizleşmesinde 3 temel faktör rol oynamaktadır. 1) Kapitalizmin küresel krizi sebebiyle mali sermaye akımlarında azalma, 2) Türkiye kapitalizminin dışa bağımlı yapısı ve 3) Değersizleşmeyi dengeleyecek olan reel faiz artışlarının yapılmaması. Dolayısıyla TL'nin değer kaybının önlenmesi/yavaşlatılabilmesi için bu 3 koşul en az birinin değişmesi gerektiği açıktır. Sırayla bunlara bakalım.

Mali sermaye akımları

Göründüğü kadarıyla kapitalizmin küresel krizinde yeni bir mali sermaye bolluğu yaratacak sıra dışı bir iyileşme emaresi yoktur. Aşının bulunmuş olması elbette ki kapitalist dolaşım sürecinin önündeki fiziksel engellerin ortadan kalkmaya baş-

laması ile birlikte küresel ticaretin, turizmin ve iç tüketimin canlanmasına yol açacaktır. Bundan Türkiye kapitalizmi de belirli oranda faydalanacaktır. Ancak ikinci dalganın tüm dünyayı kırıp geçiriyor olduğu gerçeği ve aşının aktif üretim, dağıtım ve uygulanmasının ne kadarlık bir zaman alacağının belirsiz olması sermaye adına iyimser düşüncelerin de zayıf kalmasına yol açıyor. Kaldı ki, kapitalist üretim tarzının salgından önce de bir krizin eşliğinde olduğu; salgının bunu öne çekip şiddetlendirdiği; ancak sermaye kıyımı yoluyla değişmeyen sermayede büyük bir değer kaybı yaşanmadığı; bilakis şirket kurtarmaları yoluyla yükün borç olarak geleceğe ertelendiği ve mevcut küresel borç yükünün de daha fazla şişemeyeceği düşünüldüğünde, kapitalizmin "yeni bir genişleme dönemi" diyeceğimiz evreye girmesi çok da mümkün gözükmemektedir. Kâr oranlarındaki hafif bir toparlanmanın getireceği canlanmanın hemen ardından yeni bir krizin yaşanması ise kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla mali sermaye akımlarında yeni bir dalga beklemek, bizce gerçekçi değildir.

Bağımlılık yükü

İthalat ve dış borç bağımlılığını azaltmak ise emperyalist üretim hiyerarşisinin üst basamaklarına tırmanmayı sağlamakla mümkündür. Ancak böyle bir sıçrayış "imandan" veya "bilimden" önce çok yüksek ve merkezileşmiş bir sermaye birikimini şart koşar. Öyle ki, gerekli fiziksel ve ar-ge yatırımları yapabilmeli, uzun yıllar sürecek kârsızlık tolere edilebilmelidir. Böyle yüksek ve merkezileşmiş bir birikim tarihsel ve yapısal olarak çok özel koşulların

yan yana gelmesiyle mümkün olur. Örneğin, bugün emperyalist üretim hiyerarşisi içinde yüksek teknoloji üretim süreçlerini üstlenen ve hatta kendi tekellerini oluşturmaya başlamış olan çok az sayıdaki ülkelerden biri olan Güney Kore’de yüksek ve merkezileşmiş sermaye birikimini sağlayan şeyler, Japon emperyalizminin sömürgeci boyunduruğundan kurtulduğunda gıda ve tekstil sanayi altyapısının hazır ve toprak reformunun yapılmış olması, en aşağılık bir neoliberal dikta rejimi altında işçi sınıfının kanının içilmesi ve 1946-76 arasında 16 milyar dolar ABD yardımı almasıdır. Bu yardımlar ithalatın üçte ikisini, tüm yatırımların da yarısı karşılayabilecek büyüklüktedir ve askeri harcamalardan ayırdır. Katı merkezi devlet kapitalizmi, felsefi gelenek ve bilimsel eğitim ise ancak bu altyapı üzerine kurulan üstyapı kurumları olarak işlev görmüştür.

Türk burjuvazisi ise ne böylesine uygun ve cömert koşullardan beslenebilmiş bir sermaye birikimine sahiptir ne kârsızlığı tolere edebilecek düzeydedir ne de burjuvazisinin ikili yapısı ve devrimci yükselişle-

rin tetiklediği rejim krizi böylesine istikrarlı ve bir merkezi sermaye koordinasyonuna müsaade eder durumdadır. Hem Türk sanayi sermayesi son 20 yılda zaten tüm bu yetersizliklerinden ve çelişkilerinden kaynaklı olarak uluslararası tekellerin orta teknoloji taşıeronu olmaya odaklanmamış mıdır? Üretim anarşisinin yasaları geçmişin yabancı sermaye bolluğu koşullarında kârlı olan buyken, krizde tam tersinin mümkün olabileceği nasıl düşünülebilir? Kaldı ki “anti-ithalat devrimi” denen zırvanın ekonomik değeri olmayan, siyasi saiklerle sürdürülen bir propagandanın başka bir şey olmadığı da yeterince görülmüştür.

Yüksek reel faiz

Mali sermaye akımlarında durgunluğun etkisinin dengeleyecek ya da en azından azaltacak bir faiz artışı ise faşist şefin dolaysızca temsil ettiği burjuva blokun çıkarlarının ve faşizmin kitle tabanını besleme imkanlarının altını oyma riskini tekrar büyütecektir. Böyle bir durumda ucuz ve bol kredi dağıtmak zorlaşacağından dolayı, faşizmin dayanağı

olan orta burjuvazi de yüksek ithalat ve katlanan eski döviz borcu maliyeti ile kâr marjı iyice düşmüş olan sanayici de üretimden elini-ayağını iyice çeker. Maliyeti yükselen ev/tüketici kredileri inşaatla büyümeye ve yoksulların bir süreliğine de olsa borçla yaşatılabilme imkanlarına darbe vurur. Kamu, patronların borçlarını kolayca üstlenemez hale gelir. Kamu borçlanması da pahalılaşacağından, eskisi gibi kolay ihale dağıtılamaz, harcama yapılamaz. Tüm bunlar iktidarın siyasi varlık hakkını çok daha hızlı bir şekilde zayıflatır. Kısacası faşist şefin böyle bir yönelime girmesi de bizce gerçekçi gözükmemektedir. Zaten şefin böyle bir adım atmaya niyetinin olmadığı da istifa krizinin hemen ardından “*Türkiye’yi faiz, kur, enflasyon prangasıyla modern kapitülasyonlara mahkûm etmek isteyenlere karşı şimdi de tarihi bir mücadele*” verdiklerini söylemesi ve enflasyonun temel belirleyenin kur olduğunu inkâr ederek faizin sebep, enflasyonun netice olduğu sanrısını tekrar etmesinden bellidir.

O halde ne beklenmeli? Nesnel koşullardan yola çıkarsak, faşist şefin plan ve politikalarında herhangi bir değişime gitmeyeceği ancak TL’nin değer kaybının geriletilmesi için ekonomiye dair beyanlarında daha dengeli bir iletişim dili kullanmayı tercih edeceğini ve belki de para ve maliye politikalarında “iş birliğine daha yatkın olduğunu” hissettiren kimi makyajların yapabileceğini söyleyebiliriz. İstifa krizinin ardından yaptığı aynı konuşmada “*Serbest piyasa ekonomisi kurallarından taviz vermeden* [=Mülkiyet hakkına dokunmadan], *büyümeyi özel sektör eliyle sürdürme kararlılığından vazgeçmeden* [=Yandaşları daha az

besleyerek], *paranın milliyeti ve sınırı olmadığı gerçeğini unutmadan* [=Sermaye kontrollerine girişmeden] *tüm gücümüzle çalışacağız*” demesi mali sermaye oligarşisini teskin etmeye yönelik kimi öncü adımlar olarak okunabilir.

Bu yüzeysel taktiklerin aynı anda hem TL’nin değersizleşme sürecini etkin bir şekilde tersine çevirmeye, hem de faşist şefin düşük faiz politikası uygulamaya devam edebilmesine izin vermeyeceğini düşünüyoruz. Dolayısıyla Türkiye kapitalizminin yaşadığı kriz geçmiş ya da ertelenebilmiş değildir. TL’nin değersizleşme süreci ve bunun sonucu olarak hayat pahalılığı, borç krizleri, iflaslar ve işsizlik de artarak devam edecektir. Haliyle, emeğe saldırılar da, savaş da, işgalcilik de, doğa talanı da, devlet terörü de artarak devam etmek zorundadır. Siyasi iktidarın kendinden emin bir şekilde uyguladığı ince bir program ya da varmayı planladığı somut bir yer olduğunu düşünmek gerekir. O çaresizlikleri değil, çaresizlikler onu yönetmektedir.

Burjuva değişimin eprimiş bayrağı

Bu açmazın burjuva rasyonalitesiyle kavranışının akla doğrudan getirdiği ilk şey, dışa bağımlılığın ve dolayısıyla krizin aşılabilmesi için faşist şefin kendi siyasi varlık hakkını korumak adına giriştiği bu ekonomi politikalarının (düşük faiz, yüksek kur, altyapı-inşaat yatırımlarına dayalı büyüme, yandaş sermayeye kaynak aktarımı vb.) terk edilmesi gerektiğidir. Yeni ekonomi politikaları çerçevesinde hızla yabancı sermaye akımlarını ülkeye çekilebilecek yükseklikte bir faiz oranı uygulanarak kur (ve böylece enflas-

yon) düşürülmeli; ranta ve inşaatla değil, sanayi üretimine ve yüksek teknolojiye dayalı yatırımlara yönelmeli; kamu kaynakları liyakate göre dağıtılmalı ve nitelikli işgücüne dayalı bir istihdam politikası benimsenmelidir.

“Burjuva ulusal kalkınmacılık programı” diyebileceğimiz ve maalesef emekçi solun da azımsanmayacak bir bölümünü ideolojik hegemonyası altında tutan bu hayaller burjuvazinin diğer kanadının ajandasıdır. Dahası, krizden çıkış reçetesi olabilme anlamında en az faşist şefin programı kadar da çelişkili, temelsiz, gerçek-dışı ve işçi-emekçi düşmanıdır.

Çelişkilidir, çünkü yüksek faiz – ucuz kur hedefi zaten üretimin yabancı sermayeye ve ithalata bağımlılığını büyütüp besleyen, dolayısıyla krizin altyapısını hazırlayan en temel faktörlerden olmuşken, çareyi tekrar yabancı sermayeyi çekmekte aramak anlamsızdır. Temelsizdir, çünkü yukarıda da belirttiğimiz gibi, Türk burjuvazisinin yetersiz birikimi ve çelişkileri onun üretim sürecinin yüksek teknolojili (ve dolayısıyla yüksek fiyatlı) kısımlarını üstlenip, elde tutabildiği kâr oranını arttırarak

krizden çıkabilmesine pek imkân tanımamaktadır. Gerçek-dışıdır, çünkü “tüm yıldızlar yan yana gelse” bile, kapitalizmin küresel bir krizde olduğu unutulmaktadır. Salgın öncesinde dahi azalan kâr oranlarının sabit sermaye yatırımlarının büyüme hızını sifıra yaklaştırdığı, üretimin ateşinin kesildiği ve küresel ticareti dibe vurdurduğu bir süreçte Türk burjuvazisinden yatırım hamlesi beklemek, kapitalizmin kâr etmeye değil, “üretme arzusuna” dayalı bir üretim tarzı olduğunu savunmak anlamına gelir.

Aslına bakılırsa bu burjuva blokun hedefi de böyle bir atılım değildir. Bu ülküler burjuva muhalefet tarafından “halkçılaştırılmış”, cazip hale getirilmiş propaganda cümleleridir. Bu blok, öncelikle sanayi ve mali sermaye gücünü elinde bulunduran blok olarak döviz borcu zararlarını azaltmak ve yüksek faiz gelirlerine tekrar kavuşmak istemektedir. Ayrıca Türkiye’nin ileri teknoloji üretimi süreçlerini üstlenmesinin (özellikle kapitalizmin daralma dönemlerinde) mümkün olmayacağını bilecek kadar da akıllıdır. Bu yüzden kendine koyduğu hedef sadece “dijital dönüşüm”, yani işletmelerde internet ve bilgi

teknolojileri kullanımını arttırma yoluyla üretim hiyerarşisinde üstlendiği mevcut süreçlerin verimliliğini yükseltmek, böylece mevcut üretimin birim maliyetini düşürmektir.

Bunlar da onun işçi-emekçi düşmanı karakterini açığa çıkarmaktadır. Dijital dönüşüm ve onunla bağlantılı olan nitelikli işgücü hedefinin kapitalist üretim tarzı ve krizi altındaki tercümesi, emeğin üretimden makineler lehine daha fazla dışlanması, yani daha fazla işsizliktir. Çünkü makineleşmenin yaratacağı yeni işler hem az sayıdadır hem de bu işler işçi sınıfının üst eğitim-gelir grubundaki insanlar içindir. Kamu kaynaklarının liyakate dayalı dağıtımı denilen şey de bu kaynaklarının yandaşa ya da halka değil, kendi bloklarına aktarılmasıdır. Batık kredilere, ödenemeyen borçlara dair önerileri ise hızla IMF'ye gitmek ve "yapısal reformlar" adı altında tüm yükü yine halkın sırtına yıkmaktır. Faşist şef kendi programını uygulamak için nasıl faşist teröre ve savaşa hız vermişse alternatif burjuva iktidar da aynısını yapmak durumunda kalmaktadır.

İşçinin-emekçinin kızıl bayrağı

Faşist şefin de burjuva muhalefetin de tâbi olduğu yasaları belirleyen şey son tahlilde sermayenin yasalarıdır. O yasalar da bize yaşanan krizin genel olarak kapitalist üretim tarzının, özel olarak da mali-ekonomik sömürge tipi sermaye birikiminin krizi olduğunu göstermektedir. Her iki burjuva blok da bu burjuva

blokların dolaysız temsilciliğine soyunan farklı düzen partilerinin de derdi krizin kökensel sorumlusu olan ve çürümekte olan emperyalist kapitalist düzenden kopuş değildir. Bilakis, onları var eden, büyüten şey bizzat emperyalist kapitalizmdir. Gerek emperyalist merkezler ile Türk burjuvazisi arasında olsun, gerekse Türk burjuvazisinin blokları arasında olsun, yaşanan sürtüşmelerin sebebi, kapitalist krizi ile ortaya çıkan zararları yine kapitalist üretim tarzı içerisinde kalarak paylaş(ma)ma mücadelesidir.

İşçi sınıfı ve ezilenler olarak faiz gelirlerinin, ihalelerin ve teşviklerin hangi sermaye blokuna gitmesi gerektiğine veya hangi blokun çıkarları için işsiz kalacağımıza karar verme zorunluluğumuz yok. Bilakis, biz bu tartışmaların muhatabı olmayı kökten reddetmek zorundayız. "Bizim" ekonomik sorunlarımızın kökeni ekonomik değil, siyasidir. Çünkü kapitalist üretim tarzının işleyişi ekonomik olsa da varlığı siyasidir. Bu yüzden ihtiyacımız da yeni bir ekonomi politikası değil, devrimci bir politikadır, işçi sınıfı ve ezilenlerin devrimci iktidarındır. Tüm gelişmeler faşist diktatörlüğün kapitalist krizi ertelemeye giderek daha da zorlandığını gösteriyorsa, yükselteceğimiz şey faşizmin sözde bağımsızlık mücadelesinin tevhid bayrağı ya da faşizme karşı yeni ve yine beyhude bir "burjuva değişim" bayrağı değil, devrimin bayrağı, sosyalizmin bayrağı olmalıdır.

Çok bileşenli hegemonya mücadelesi

Bora Poyraz

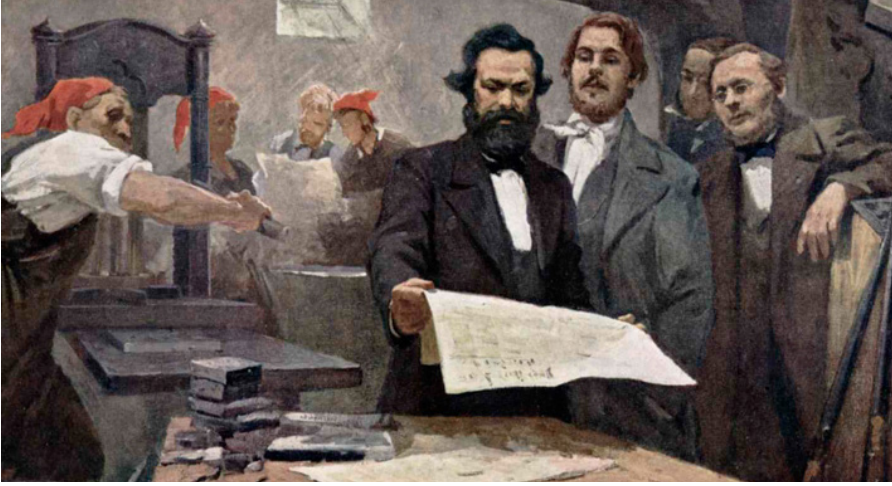
Hegemonya mücadelesini kazanmak merkezi önemdedir. Onu parti aracı ve aracılığıyla yapmak da bir o kadar stratejiktir. Burada kastedilen dar anlamda propaganda ajitasyon değil, tarihteki bütün ezilenlerin hafızasını çağıran, deneyimlerini sahiplenen ve kapitalizme karşı mücadeleyi bu çok geniş tarihsel bileşenlerle oluşturan düşünce ve eylem bütünüdür. Parti programı bir mevziyi işaret ederken onun yaslandığı birikim bütün tarihsel tecrübe olması nedeniyle bir cephedir; hegemonya mücadelesi bazen tek tek mevzilerde verilse dahi amacı cepheyi tutmak ve karşıdevrime taarruzu o cephenin tamamından yapmaktır. Buradan bakılınca burjuvazinin zafer takları gördüğü yerde biz kölelerin, serflerin, işçilerin, fakirlerin ve ezilenlerin tarih boyunca dökülen kanını görürüz. Bu perspektif bize işçilerin mücadelesinin tarihteki bütün ezilenlerin hakkını alma, adaleti tesis etme mücadelesi olduğunu anlatır.

Marks'ı, artı değer analizleri yapan çağdaşlarından ayıran asıl detay analizlerini kapitalizmin işleyiş yasalarına dayandırarak, sistemin önünde sonunda tıkanıp krize girerek çökeceğini ortaya koymasıydı. Bir bilim olarak ekonomi-politik belli yasalara tabidir. Marks, kapitalizmde bunu keşfetti ve büyük bir güvenle, komünizme geçişi ve kapitalizmin yıkımını haber veren teorisini geliştirdi.

Onu genel olarak 'iktisatçılardan', özel olarak da ütöpic sosyalistlerden ayıran bu bütünsel bakış açısıydı. İktisatçıların da keşfettiği işleyiş yasalarını, diyalektik yöntemi kullanarak, kendi doğal ve mantıksal sonucuna vardırıarak onların sistem içiliğinin ey-

lemli eleştirisini gerçekleştirdi. Sosyalizm-komünizm idealini gelişigüzel, kişisel niyet, istek ve çabanın dışına çıkararak ütopyacı sosyalistlerden ayrıldı.

Marks, mevcut olan sistemin aşılması için yıkımı haber verdi. Üstelik bunu 'serbest rekabetçi' dönemde, kapitalizmin krizlerinin geçici-devrevi olduğu, sistemin henüz kendi sınırlarına varmadığı bir zamanda öngördü. Aradan geçen yıllar onu doğruladı. Krizler süregelen hale geldi. Emperyalizm döneminde krizler dünyasal karakter kazandı. Sermaye düzeni kendi sınırlarına dayandı. Emperyalist küreselleşme döneminde, kapitalizmdeki yapısal-bütünsel kriz varoluş krizine

döndü. Bugün kapitalizm bütünüyle gereksizdir. Dünya ölçeğinde aşılabilir bir durumdadır. Marks ve Lenin'de bir ideal olarak ortaya konan dünya devrimi arayışı somut bir imkana dönüşmüştür. Üretici güçleri geliştirebilecek bir kapitalizmden söz etmek mümkün değildir.

Öngörülen kriz ve yıkımı hayat doğruladı. Ancak Marks, yeni bir toplumu, komünizmi inşa etmenin bilinçle bağını da kurdu. Yıkım için bilinç zorunlu değildir. Daha tam ifadesiyle yıkmak, yeni bir toplum idealini zorunlu kılmaz. En genel anlamda antikapitalist tutum ve artık varoluş krizi halini alan krizlerin her biri bazen bölgesel bazen küresel yıkımlara yol açmıştır ve söz gelimi savaşları kapsayan dönemleri böyle tarif etmek mümkündür.

Kapitalizme karşı pek çok 'tepki hareketi' ortaya çıkmıştır. Komünizm ideali ve kapitalizmi bu perspektifle aşma tutumu ise tepki hareketlerinden ayrılır. Marks'ın sadece ekonomik çözümlerle düzleminde kalmaması toplum-tarih eksenli teorisinin içeriği ve materyalist diyalektik yöntemi bunun çekirdeğini oluşturur. Dolayısıyla tepki hareketleri, türev siyasal biçimle-

riyle birlikte kapitalizmi krize sokabilir, hatta yıkımına yol açabilir. Ancak yeni olanı kuramaz. Çünkü kapitalizm sonrası yalnızca komünizm olabilir. Tepki hareketleri ise hangi ideolojik söylemi taşırlarsa taşırsınlar dönüp dolaşıp kapitalizm sınırlarında kalacaktır. Kapitalizm dünyasal karakterlidir ve onu aşmayan, sosyalizme/komünizme ulaşmayı amaçlamayan her yeniden kuruluş arayışı kapitalizmle yeniden buluşmaktan kaçınmaz.

Bilinç faktörü çok bileşenlidir. Sosyalizmi/komünizmi kuracak/inşa edecek güç olan işçi sınıfı ve ezilenlerin bu bilinç düzeyine varmaları hayati önem taşır. Zira bu gerçekleşmedikçe yeni bir toplumun ve üretim tarzının inşası imkansızdır. Marks'ın toplum ve tarih araştırmaları bunun olanaklarını yakalamak, yoklamak, açığa çıkarmak eksenlidir. Halk hikayelerine, özdeyişlere, mitolojik referanslara bu nedenle uzanır, öğrenir, kullanır. Bütün amacı, devrimlerin üreticisi ve kaldıracı olan ancak sermaye düzeninin ideolojik, politik etki alanında tutulan kitleye bu bilinci kazandırmaktır. Lenin'in daha ziyade pratik-politik düzlemde olmak üzere zorladığı hedef de budur.

Sömürülmek ile sömürülmenin bilincine varmak arasındaki ayrımı Marks gözetir. Üretim tarzına bağlı ilişkinin, üretim ilişkileri çerçevesindeki işçi-kapitalist konumlanışın iki ayrı bilinci kendiliğinden sağlanamadığını bilir ve vurgular. Üstelik henüz 1845 gibi erken bir tarihteki “Alman İdeolojisi” çalışmasında bunu egemen düşüncelerle egemenlik ilişkilerinin bağını kurarak yapar. Marks’ı herhangi bir bilimciden ayıran, geleceği haber veren ve sonra köşesine çekilen bir analizciden ayıran detaylardan biri de budur.

Lenin’de bunun parti aygıtıyla gerçekleştirildiğini görürüz. Narodnikler bilinç ile şiddet eylemlerini birbirine eşitler ve eylemlerle bilinci kazandırmayı önceleler. 20. yüzyıl devrimlerinin tamamında egemenlik ilişkilerinin doğrusal devamı olan ve sistem içinde kalan sıradan bilincin aşılması asıl hedeftir. Silahlı mücadele stratejileri, bunun Mao, Marighella, Che ve diğer isimler eliyle çeşitli çerçevelere kavuşturulan formları da asıl olarak bunu amaçlar. Yoksa, hiçbir strateji, düşman kuvvetlerden birinin diğerine daha fazla zayıf verdirerek zafere ulaşmak biçimindeki çok eski meydan savaşı mantığına dayanmaz. Söz konusu askeri stratejiler, doğru olup olmamalarından bağımsız olarak Marksizm’den hareket ettikleri iddiasını taşır. Franz Fanon’un şiddete kutsallaştırıcı, “arındırıcı” görevler yükleyen yaklaşımı da buna dahildir. Tümünün bileşkesi var olan-hâkim olan kendiliğinden bilincin değiştirilmesi hedefidir.

İster reformist ister devrimci olsun, Marksizm’in ana başlığını temel beslenme kaynağı sayan bütün akımlar ‘bilinç’ konusunda ortaklaşır. Gayet sıradan bir reformist parti bütün yapıp

ettiklerinin bu çerçevede olduğunu söyler. Tıpkı tepeden tırnağa silahlı mücadele vermek için mücadele ettiğini söyleyen ve bu tür eylemlere girişen grup ve partiler gibi.

Kapitalizm, üretim tarzı ve buna bağlı üretim ilişkileri ile hem maddi olarak kendisini üretir hem de bu maddi üretimin sürekliliğini garanti eden toplumsal bilinci üretir. Bu gayet doğaldır. Kendi “mezar kazıcısı” sınıfa muhtaçtır, çünkü onlar olmazsa kendisi olmayacaktır. Ancak onların bilincine müdahale eder, sistem içinde

Sömürülmek ile sömürülmenin bilincine varmak arasındaki ayrımı Marks gözetir. Üretim tarzına bağlı ilişkinin, üretim ilişkileri çerçevesindeki işçi-kapitalist konumlanışın iki ayrı bilinci kendiliğinden sağlanamadığını bilir ve vurgular.

tutmayı başarırsa varlığını güvenceleyeceğine inanır. Bunu dün çalışma saatlerini uzun tutarak işçiye ‘düşünecek zaman’ bırakmayarak yapıyordu. Bugün gittikçe kısalan çalışma saatlerine karşın, yedek sanayi ordusunu işçilere karşı tehdit olarak kullanma gibi dönemsel tehditler bir yana, kapitalizmden sonrasının imkânsız olduğunu vaaz eden ideologlar aracılığıyla gerçekleştiriyor.

İdeologlar ifadesi soyut ve genel olabilir, somut biçimi, onların çerçevesini çizdiği koca/devasa bir kültür endüstrisinin bireyin bilincini, özgünlüğünü öğüten çarklarıdır. Marks’ın

“yabancılaşma” ve “meta fetişizmi” kavramları bu çarkın kökünü anlatır. Sömürülenin hayatın doğal akışında sömürü bilincine ve kapitalizmi aşma hedefine varmasını engelleyen mekanizmayı ifade eder bu iki kavram, kapitalizm, zihinlerdeki hegemonyasını bunlar aracılığıyla tesis eder.

Yürürlükteki bir düzenin asıl savunma ve saldırı mekanizması onun hegemonyasıdır. Bunu tesis etmeyen, edemeyen bir rejimin veya sistemin ayakta kalması mümkün değil. Kapitalizmi kabul eden, değişmez veri sayan her eylem ve yorum, her edebi ve siyasi üretim bu hegemonya mücadelesinin birer aracıdır. Bazen kaba, doğrudan biçimlerle bazen incelikli yollarla ve fakat her seferinde bu paydada buluşurlar.

Komünizm, yaygın olarak adlandırığımız ifadesiyle, sosyalizm daha popüler ve anlaşılır ifadesiyle devrim mücadelesi, kendisini var olan, süren, toplumu etkisi altına alan hegemonyaya karşı bir tür karşı hegemonya mücadelesi vermekle mükellef kılar. İster teori ister pratik ağırlıklı olsun, asıl hedef hegemonya sağlamaktır. Bu da türlü biçimlerdeki teşhirden, öncü çıkıştan, kapitalizmden sonrasının keyfi

tahayyül değil, amaçlı insan faaliyetinin doğal, gerçekleştirilebilir biçimi olduğunu ortaya koymaktan geçer. Teoriyi ve pratiği iki farklı-karşı kutup olarak saymamak, birini diğerine tercih etmek biçimindeki darlıktan kurtulmak, hegemonya tesisi ortak amacına bağlı iki özerk yordam olarak birbirinin tamamlayıcısı saymak bunun doğal devamıdır.

Hegemonya ifadesi otoriter bir havaya sahiptir. Askeri çağrışımı da var. Karşıdevrim cephesiyle tutuşulan mücadeleye bağlamında bu hava ve çağrışım gayet olağandır. Çünkü ikisinin amacı karşı tarafın iradesini kırmak, kendisini kabullendirmek, moral yıkım yaşatmaktır. Teoride ve pratikte kapitalizmi ve onun türevi siyasal akımların iradesine boyun eğen, yola çıktığı bireysel ve kolektif amaçlarında meydana gelen kırılmalardan dolayı amaçsızlaşan veya pratik ve entelektüel alanda kapitalizmi aşma mücadelesini üretmeyen her birey, grup ve akım ideolojik hegemonyayı kabul etmiş demektir. Bunun politik ifadesi kapitalist hegemonyaya teslim olmaktır. Yenilgiden bahsetmiyoruz. Hegemonyanın hedefi yenmek değil teslim almaktır. Yenmenin türlü yolla-

rı vardır. Teslimiyetse hegemonyanın tesisi ile mümkündür. Hegemonya mücadelesinin merkezi ve stratejik önemi buradan kaynaklanır. Şiddet araçlarının bilindik biçimleri vasatken hegemonya tesisi pek çok zaman güya çok daha yumuşak geçişlerle gerçekleştirilir.

Marks'ta bilinç vurgusuna rastlarız. Hegemonya ifadesiyle ilkin Lenin'de karşılaşırız. Gramsci'den önce bunu dile getiren Lenin'dir. Bu vurgu şu nedenle önemli: Sosyalizm mücadelesini bir tür ekonomizm

“Hegemonya fikrini reddettiği veya değerini anlamadığı sürece sınıf değildir yahut yine sınıftır ancak bir lonca ya da loncalar toplamıdır” diyen Lenin'dir. Burada kendiliğinden bilinç ile 'kendisi için'lik arasındaki dolayına dikkat çekilir.

sınırlarında tutan, eskinin yıkılmasını yeninin kurulmasıyla bir tutan ve Marksizm'in etki alanında bulunan kimi akımlar Gramsci'yi yok saymak ve onun kimi kavramlarını içeriksizleştiren Avrupa'daki kimi partilerle bir tutmak için 'hegemonya' tartışmasını ona mal etmeye çalışırlar. Oysa henüz 1901'de Axelrod "hegemonya"dan bahsetmiştir.

"Hegemonya fikrini reddettiği veya değerini anlamadığı sürece sınıf değildir yahut yine sınıftır ancak bir lonca ya da loncalar toplamıdır" diyen Lenin'dir. Burada kendiliğinden bilinç ile 'kendisi için'lik arasındaki dolayına dikkat çekilir. O kadar ki,

'hegemonya' düşüncesi bir katalizördür ve loncadan sınıfa geçiş onunla mümkündür.

Marks ve Lenin'de ilk anda paradoks gibi görülebilecek, öyle zannedilebilecek, başka pek çok örneği de bulunan şöyle "farklılıklar" vardır. Mesela Marks "Eleştiri silahı silahlı eleştirinin yerini tutamaz. Maddi güç maddi güç tarafından yıkılmalıdır" der. Bunu bütünleyecek biçimde şunu da söyler: "Tarihsel materyalizm pratiği düşünceden hareketle açıklamaz, fakat düşüncenin oluşumunu maddi pratikten hareketle açıklar ve buna uygun olarak bilincin bütün formlarına ve ürünlerine zihinsel eleştiriyle son verilemeyeceği sonucuna ulaşır." Marks'ın "Kitleler kavradıktan sonra teori de maddi güç haline gelir" dediğini de hatırlayabiliriz.

Lenin'deki vurgular 'öncü'ye, onun öncü aydın nitelikli bileşenine, devrimci teoriyi devrimci pratiğin önüne koyan dikkat çekmelere doğrudur. Marks çoğunlukla felsefi, toplumsal, tarihsel ön çalışmalarından sonra yukarıda değindiğimiz vurguları yaparken Lenin çok daha somut, günlük meselelerden yola koyulmuştu. Oysa ikisinin vurgularındaki bağlam ayırt edici önemdedir ve bu onları bütünler.

Marks, Hegelcilerden koparken, o bağlamı kullanarak 'ideoloji' kavramıyla ilişkisini düzenler, kitlelere somut -kurucu rol atfetmeyenlere karşı kitle-eylem vurgusunu öne çıkarır. Lenin de sözgelimi, Narodnik akımın yüzeysel fikir ve şiddetli eylemleri arasındaki çelişkilerine ve yetersizliklerine, teoriye önem vermeyen, sendikalizm sınırlarında kalarak veya salt eylemcilikle benzer bir biçimdeki kendiliğindenciliği üreten akımlara karşı, mücadele içinde şekillendi.

Vurguları, çubuğu, çeşitli zamanlarda birbirinden farklı yönlere bükmesi bu çerçeveye oturur.

Marks'ın pek çok sözünün, altına Lenin imzasını atarak dolaşıma sürmek mümkündür. Tıpkı Lenin'in pek çok cümlesine Marks imzasını atmanın mümkün olması gibi. Önemli olan bağlamı kaçırmamaktır. Hegemonya konusunda da Marks'ın bilinçle, egemenlik ilişkisini yansıtan ortalama/hâkim düşünceye karşı mücadeleyle vurguladığı konu Lenin'de, benzer ifadelerin yanı sıra hegemonya mücadelesi biçimini alır. Lenin'in avantajı, sonradan gelenin avantajı olarak formüle edilebilecek biçimde, kendinden önceki deneyimin ve Marks'ın kimi eserlerinin bilgisine sahip olması ve o elverişli düşünsel zemini değerlendirmesiydi. Ayrıca Lenin bir imparatorluk sınırlarında mücadele ediyordu ve bu somut durumun kendi devrim mücadelesine etkilerinin farkındaydı. Proletarya ile kıyaslandığında, burjuva ideolojisinin kökeninin sosyalizminden çok daha eski olduğunu, onun hizmetinde çok fazla sayıda yayılma aracı bulunduğunu yazması bundan bağımsız değildir.

Bu 'eşitsizlik' olağandır. Zira, tarih boyunca ezilenlerin mücadelesi parçalı kalmıştır. Ya hafıza oluşturulmamış ya da bir dönemin hafızası sonraki kuşaklara aktarılamamıştır. Burjuvazi bu açıdan şanslıdır. Çünkü onun her tavrında, kendinden önceki egemenlerin bilinci, deneyimi ve yönetme kabiliyeti vardır. Proletarya bundan yoksundur. Ezilenlerin bu yoksunluğu müstakil, bağımsız bir tarih bilinci oluşturmalarını engellemiştir. Tarihe kendi buldukları saftan, 'ezilenlerin tarihi'nden bakmalarını engelleyen, dolayısıyla onlara anlatılan ve tamamı, hâkim egemenlik ilişkilerinin da-

imi olduğu propagandasına yaslanan, bütünüyle iradesizleştirici, felç edici söyleme karşı koymalarına imkan tanımayan güçsüzlük böyle bir eşitsizliğin sonucudur. Devrim mücadelesi bu eşitsizliğin etkilerini ortadan kaldırarak, zihinlerdeki prangaları parçalayarak işe başlayacaktır. Lenin, bunu proletaryanın kendisine ait, egemenlerin basıncından azade politik bilince kavuşması olarak ifade ediyordu.

Her tarihsel evrede karşıdevrimin öznesi, devrimin öznesini yalnızlaştırır. Bunu tarih bilincinden yoksun bırakarak, örgütlenmesini olanaksızlaştırarak, devlet cihazını kullanarak, 'kendisi' için olma vasfını engelleyecek ideolojik-kültürel tahakkümle sağlar. Her devrim iktidarında geçmiş iktidarların tamamının yönetme deneyimi vardır. Devrim güçleri ise bundan yoksun oldukça birikim sağlayamaz ve anlamlı bir güce dönüşse bile bunu sürdüremez. Devrimin kuvveti-gücü ezilenlerdir. Fakat teorisini, strateji-taktik bütünüünü meydana getirenler, genellikle 'sınıf intiharı' yapmış öteki sınıflardan gelen devrimcilerdir. Lenin'in örneğinde bu meydana geliş 'parti' idi.

Hegemonya mücadelesini kazanmak merkezi önemdedir. Onu parti aracı ve aracılığıyla yapmak da bir o kadar stratejiktir. Burada kastedilen dar anlamda propaganda ajitasyon değil, tarihteki bütün ezilenlerin hafızasını çağıran, deneyimlerini sahiplenen ve kapitalizme karşı mücadeleyi bu çok geniş tarihsel bileşenlerle oluşturan düşünce ve eylem bütünüdür. Parti programı bir mevziyi işaret ederken onun yaslandığı birikim bütün tarihsel tecrübe olması nedeniyle bir cephe; hegemonya mücadelesi bazen tek tek mevzilerde verilse dahi amacı cepheyi tutmak ve karşıdevrime taarruzu

o cephenin tamamından yapmaktır. Buradan bakılınca burjuvazinin zafer takları gördüğü yerde biz kölelerin, serflerin, işçilerin, fakirlerin ve ezilenlerin tarih boyunca dökülen kanını görürüz.

Bu perspektif bize işçilerin mücadelesinin tarihteki bütün ezilenlerin hakkını alma, adaleti tesis etme mücadelesi olduğunu anlatır. İnsanlığın tarihsel konakları olmuştur. Yukarı barbarlık döneminin tutsakları köleci dönemin köleleridir. Feodalizmi kuran o köleler değildir. Ve köleler, feodalizmde serflere dönmüştür. Kapitalizmi işletenler de serfler değildir ve adı köle olan, serf olan ezilenlerin kapitalizmdeki ismi işçidir. Marks, bize, bu işçi sınıfı kategorisinin sosyalizmi kuracak maddi güç olduğunu anlatır. Aradan geçen 150 yılda maddi güç azalmadığı gibi bütün ezilenlere doğru genişlemiştir. Kapitalizmi kutlayan, sonsuz ilan edenler, hegemonya mücadelesini işte bu sade gerçeği saklayarak, imkansızlığını vaaz ederek, 20. yüzyılda sosyalist inşa süreçlerinin akamete uğramasını örnek göstererek sürdürürler.

Hegemonya mücadelesi, sosyalist perspektiften bakılınca öncelikle bu

tartışma zeminini reddetmeyi gerekli kılar. Denklemi kendini ebedileştirme arayışına bağlı olarak kuran kapitalizmi, hakikati temel alarak sorgulamak ve sonunu haber vermek, haber verilen sonu gerçekleştirmeye girişmek isabetli olmalıdır. Hegemonya mücadelesinin kaldıracı somut maddi güç ve etki yaratmaktır. Tıpkı maddi güç ve etkiyi anlık olmaktan kurtarmanın teorik-felsefi-kültürel hegemonya mücadelesinin sürekliliği olması gibi.

Kapitalizme ebediyet kazandırmaya yönelik hegemonyayı kesintiye uğratmak onun rıza üretme kapasitesine darbe vurmaktır. Rıza üretemeyen hiçbir sistem uzun süre ayakta kalmaz. Hegemonya, sistemin zorunu, rıza kisvesi altında saklama faaliyetidir aynı zamanda. Bizzat o durumun şiddet ürettiği bu bahaneyle kabul edilmez. Ancak toplumsal rızayı aşındırma ve tahrip etmeyi hedefleyen kapitalist tahakküme karşı hegemonya stratejisinin toplam başarısından önce irili ufaklı görünümeler bize somut durum anlatır.

Rızanın aşındırılması ve tahribi kapitalizmin tahammül sınırlarının giderek daralmasına yol açar. Kendine güvenli, olağan zamanlarda demokrasi

diskurunu eksik etmeyen iktidarların ezilenlere gözdağı vermesi, kahredici güçlerine atfı yapmaları ve “toplumun hizmetindeki devlet” ajitasyonundan topluma tahakküm eden devlet formata geçivermeleri hegemonya kaybının ilk işaretlerindedir.

Hegemonya tesisi, kendi gündemini toplumun gündemi haline getirme becerisiyle doğru orantılıdır. Karşı hegemonya mücadelesi bu çemberi kırmayı amaçlar. Yerleşik iktidarlar gündem belirleyemiyorsa, dolaşımda tuttıkları ve piyasaya sürdükleri kavramlarla tartışmalar alıcı bulmuyorsa, ezilenlerin hafızasını belirleyemiyorlardır. Sadece bu dahi alarma geçmeye yeterlidir. Alıcısı en çok olan milliyetçilik, dinsellik, kendinden olmayana nefret/düşmanlık politikası kaybedilmekte olanı tekrar kazanma stratejisinin bileşenlerindedir. Toplumsal rıza üreten, gelecek kaygısı gütmeyen herhangi bir iktidarın buna müracaatı gereksizdir. Tarihin şimdiki zamanında, neredeyse bütün sınıflı iktidarlar bu bölme-ayırma-galeyana getirme stratejisine sarılarak gelecek korkusunun şiddetini dışı vurmuş oluyorlar. Kış-

kırtılan güdülere seslenmekten farksız olan bu yönelim yeni faşizmin bileşenlerindedir.

Görülebileceği gibi hegemonya mücadelesi dikkati diri tutmayı, bütünsel bakmayı, teori ve pratiği birbirine tercih etmeden aynı şiddet/etkiyle kullanmayı gerekli kılar. Daha açık ifadesiyle, bu kapsamdaki bir mücadele hayatı bitmiş-tamamlanmış sayan, günün sorunlarına geçmişteki soru cevap demetinden seçilen cevaplarla yaklaşan, teoriyi propaganda ajitasyona, pratiği dar sınırlı eylemlere indirgeyen bakış açısının eylemli eleştirisidir. Sınırlı bile olsa eylem ve propaganda-ajitasyon gereksiz değildir, olmalıdır, ancak eylemler cephesini oluşturmaya girişen hegemonya mücadelesi çok daha donanımlı, ezilenlerin bütün birikimini açığa çıkarma hedefli olmak durumundadır.

Gerek düşünsel teorik mücadele gerek eylemsel mücadele ikisini gerçekleştiren insanların etki üretirken etkiye açık olması, değiştirmeye çalışırken günbegün edindikleri deneyimle kendilerini de değiştirmeleri gibi sebeplerle akışkan bir süreçtir, dinamiktir, geometrik hızla büyüyebilecek imkanlar bulmaya açıktır. Bunun yolu bazen oldukça yetkin bir edebi veya politik yayın faaliyetinden bazen amacına yönelmiş devrimci adalet arayışından, tesisinden, bazen bir semtin özgün sorunlarının topluma mal edilmesinden, bazen akla gelmeyen bambaşka bir konudan geçebilir. Karşıdevrimin hegemonya arayışının temeli toplumu kontrolken, devrim mücadelesinin hedefi düşünce ve davranışta özgürleştirmektir. Çünkü ‘hegemonya’, sınıflar mücadelesinin devrim cephesinde aynı zamanda yöneltme-kanalize etme yönlendirme biçimlerini alır.

Hegemonya mücadelelerinde düşünce ile pratiği sıkı sıkıya birbirine bağlamamız, bu konuda Avrupa ülkelerinde düşünce-pratik ilişkisinde uzaklığın aksine bütünleşikliğe vurgu yapılması boşuna değil. Konuyla bilhassa ilgilenen Gramsci, hegemonya mücadelesinin ‘sivil toplum’a sahip “Batı”da daha etkili olacağını söyler. Genel olarak Doğu toplumlarında “birey” yok sayılır, “Cemaatler” egemendir; devlet ve egemenler rıza ve iknayı değil tahakküm ve zoru temel alır. Halihazırda dünyanın bütün sınıflı iktidarları birbirlerine benzemeye başlasa bile pek çok ülkedeki tarihsel kazanımlar ve toplumun tartışmaya açmadığı hatlar nedeniyle Doğu toplumlarıyla özdeşleşme yok, tarihsel bakımdan farklılıklar da varlığını sürdürüyor.

Bu nedenle Batı’daki sadece bir yayın faaliyeti dahi kendi başına, hegemonya mücadelesinin merkezi olabileceken ‘Doğu’da o faaliyeti güvenceleyecek stratejik kurumların oluşturulması mecburidir. Çeşitli alan ve cephelemlerle tahkim edilmiş hegemonya mücadelesi o alan ve cephelemler mücadelesinin bileşeni haline getirdikçe etki sahasını genişletip derinleştirilebilecektir. Doğudaki düşünce ve eylemin Batı’daki olduğu kadar birbirine uzak-mesafeli olmamasının başlıca nedenlerinden biri bu toplumların “maddesi”dir. Spinoza’nın benzetmesini kullanarak söylemek gerekirse “insanların bazen kölelik için de savaştıkları, bir tiranın kişisel gururu uğruna kanlarını ve canlarını hiçe saymayı utanç değil büyük onur saydıkları” zamanların olduğu ve bunun büyük ölçüde devletin kahredici gücüyle sağlandığı, otonom alanların bulunmadığı coğrafyalarda, ‘bir şey’ ile ‘her şey’ iç içedir ve ‘hiçbir şey’ sadece kendisi değildir.

Hegemonyanın karşıdevrimi etkisizleştirecek biçimde ‘otoriter’ bir merkezilikle tesis edilme süreci bir özneyi, partiyi önemli hale getirir, demek; aynı zamanda bütün bu ‘sınıf mücadelesi’ döneminin evrimci-belirlenmiş-tedrici-sonucu belli şablonlara hapsedilemeyeceğini söylemektir. Siyasal, toplumsal, estetik, edebi, teorik çaba bu hedefe odaklandığında ezilenlerin yaratıcı üretim kapasitesi bütün limitleri zorlayarak yenilenir. Keyfe keder olmayan bu limit artırımı koşulları değiştirme, müdahale etme, yeni yollar arama iradesinin pek çok getirisinden biridir.

Egemenlerin türlü nedenlerle daha avantajlı başladıkları, bin yılların yönetim deneyimlerini arkaladıkları bu harp halinde ezilenler bu tür “getiriler” aracılığıyla aradaki mesafeyi kapatır, güç-birikimini sağlayarak manipülasyonları önler, harp oyununun kurallarını tayin etmeye başlar.

Devrim ile karşı devrim mücadelesindeki öne çıkış, birbirini bütünleyen teori-pratik diyalektiği derinleştirikçe ezilenler, ezilenlerin öncüleri ve onların arasındaki parti öne çıkar, odak oluşturur bir adres yaratır. Hegemonya mücadelesinin ikinci cephesi de budur.

İlk cephede karşıdevrime karşı hem eleştiri silahı hem silahlı eleştiriyle ilerleyen, onu yer yer durduran, yer yer gerileyen, salvolarını boşa çıkaran, sözünü anlamsızlaştıran devrimci hegemonya sınıfsal uzlaşmanın reddine dayandığı için gayet otoriterdir.

İkinci cephe ezilenlerin kendi dünyasındaki yatay düzlemde sıralanan irili ufaklı onlarca sosyalist ve devrimci, odak, adacık, çevre ve yapı arasındaki düşünsel düzeyde sürececek olan bir başka hegemonya mücadelesidir. Burada otoriter bir yan yoktur, ikna ve karşılıklı değişimi kapsayan, birbirin-

den yalıtık, bazı durumlarda birbirine ilgisiz, kimi durumlarda kendiliğindenliğin tekdüzeliğine maruz kalmış bütün bu güçlerin derlenmesini sağlayacak bütünsel-kapsayıcı düşünceler ve stratejiler geliştirme arayışı vardır.

Buradan bakıldığında 20. yüzyıldaki sosyalist inşa deneyimlerinin yıkılması, hayatın sorduğu soruların yanıtlanamaması, toplumsal düzeyde maddi güç olma ve gücü muhafaza ederek büyütme pratiklerinin gösterilememesini, daha tanımlayıcı bir ifadeyle sosyalist ve devrimci adreslerdeki eş zamanlı kriz, bütünsel bakma kabiliyetini daraltmıştır. Liberal savrulma ve doktriner sekterlik biçimindeki iki tepkinin gelişmesi bu kabiliyeti iyice zayıflatmıştır. Her iki savrulma biçimi birden nihayet hegemonya mücadelesinin stratejik planda kaybedilmesi anlamını taşır. Liberal savrulma düzeniçileşme-iradesizleşmeyken, doktriner sekterlik toplumun dışına düşme, anlamlı direniş merkezleri dahi oluşturamama biçimindeki felç halidir. İkisi de bütün tazyiklerden ve “ölü kuşakların hayaleti”nden uzakta bütüncül, kapsayıcı, cepheleştirici teorik-pratik varoluşları engellemiştir.

Hegemonya mücadelesi bağımsız, özerk alan inşasıdır. Liberal savrulmaya uğrayanlar düzenin içindeki gelgitlere taraf olarak oraya eklenerek bu imkânı kaybederler. Doktriner sekterlikle malul oluş ise bir tür “kronik muhalefet” odağı haline gelir. Bütün şiddetli sözleri, giderek ağırlığını kaybeder ve hafifsenmeye başlar. Muhalefet hareketine dönmek hegemonya mücadelesini kaybetmektir. Her iki durumda belirleyen değil belirlenen, tabi olan, sürüklenen, karşı tarafın türlü strateji-taktik manevralarına karşı

otomatik konumlarına ve dolayısıyla üretilebileceği bütün söz ve eylemin içeriğini ve kapsamını önceden açık etme vardır. Artık amaç hegemonyayı sağlamak, zafere ulaşmak değil varoluşunu sürdürmektir.

Dikkat edilirse gerek yerelde gerek dünyanın pek çok ülkesinde, devletlerin şiddet tekeli en kuvvetli biçimlerde kullanmayı asla ihmal etmeden, karşıdevrim, devrim cephesinin ümidini kırıp bırakmayı, amaçsızlaştırıp kendi kaderine terk etmeyi toplu imhaya yeğlemektedir. Umudunu koruyarak imha olanların yıkıcı etkisi varken umudu kırılarak hayatlarına devam eden, kendi deneyimini genele mal edenlerin devrim cephesinde yıkıcı etkileri vardır.

İçeriklerinden, yorumlarının derinliğinden veya isabetsizliğinden bağımsız olarak Marksizm’in kurucu isimlerinin salt siyasal alanda kalmayan, bilime, tarihe, estetiğe, felsefeye, edebiyata genişleyen ilgileri ve okuma-düşünce üretme çabaları bütün cephelerde hegemonya savaşı verdiklerini anlatmaktadır. Aradan geçen zaman pek çok alandan geriye çekildiğimiz, bazılarıyla teması kestiğimizi gösterirken, adlı adınca girişilecek hegemonya savaşının topografyasını göstermektedir.

Bu geniş satırlı, çok boyutlu varoluş biçimi karşıdevrim cephesinin ‘devrim’ mücadelesini polisiye-güvenlik-adliye terörüne hapsedilmesini engellemekle kalmayacak, ezilenler cephesinin kendi içindeki düşünsel mücadele, etkileşim sürecini olumlu etkileyecek, yolda kalmışların, umudu kırılanların, kafası karışanların, hatta siyasal amaçsızlığın kıyılarına vuranların yardımına koşacak, her başlık bir can yeleşine dönüşecektir.

Şimdi de Güney Kafkasya

İbrahim Okçuoğlu

Her iki ülke burjuvazisi ve emperyalist güçler açısından gerici olan bu savaşta, Karabağ/Artsakh halkının kendi kaderini belirleme, bağımsız kalma veya serbestçe düzenlenmiş ve düzenlenecek referandumla hangi ülke halklarıyla yaşamak istiyorsa kendisinin belirlemesi hakkı olmalıdır.

Azerbaycan'ın bunu tanımaması ilhakçılıktır. Öte yandan Karabağ ile Ermenistan arasında kalan veya Karabağ'ın etrafında Ermenistan'ın işgal ettiği topraklarda yaşamış şimdi sürgün olan Müslüman Kürt ve Azeri halklarının geri dönme ve kaderini özgürce kendisinin belirlemesi hakkı olmalıdır. Ermenistan devletinin bunu tanımaması işgalciliktir.

Soğuk savaşın galibi Batılı emperyalist devletler, Hırvatistan ve Bosna savaşları (1991-1995), Dayton Anlaşması (1995) ve Kosova savaşıyla Balkanlar'ın paylaşımını tamamlayarak aralarındaki güç ilişkisini düzenleyip çatışmaları dondurdular.

Revizyonist Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra patlak veren Ermenistan-Azerbaycan arasındaki savaş, yoğunluğunu dönem dönem yitirse de günümüze kadar devam etti.

Ortadoğu'nun hali belli. Emperyalistler ve bölgesel güçler Ortadoğu sahasında hakimiyet kurmak için Irak savaşlarından bu yana hem bu ülkede hem de sonraları Suriye'de milyonlarca insanı katlettiler, göçmen durumuna düşürdüler. Rojava devrimini ezmek amacıyla büyük darbe vurdular

Doğu Akdeniz'de mevcut ve potansiyel enerji (doğal gaz, petrol) kaynaklarına sahip olmak, bu bölgede dünya deniz ticareti rotasını kontrol etmek için it dalaşını sürdürüyorlar.

Balkanlar-Hazar Havzası-Ortadoğu/Doğu Akdeniz üçgeninin tam ortasında yer alan Türkiye'nin bu gelişmelerden etkilenmesi kaçınılmazdı. Türkiye, bir taraftan bu sahada önde gelen emperyalist ülkelerin hegemonya mücadelesinde kazanılması gereken güç olarak görülürken, diğer taraftan da geliştirdiği "ulusal güvenlik", "ulusal çıkar" konseptleri doğrultusunda attığı birtakım adımlarla sorunlara müdahale ediyor.

Bu sahalardan birisi de Kafkasya'dır. Türk burjuvazisi, yayılmacılık peşindedir; aynı anda veya aynı zaman sürecinde Güney

Kürdistan'da, Rojava'da işgalci adımlarını sürdürürken, Libya'da Trablus hükümetinin yanında savaşta saldırgan olarak yer aldı. Doğu Akdeniz'in paylaşımına Libya hükümeti ile imzaladığı anlaşmaya dayanarak Kıta Sahaneliğini belirledi; Ege Denizi'nde adalar sorununu gündemleştirdi ve şimdi de Ermenistan-Azerbaycan savaşını yeniden başlatan güç olarak Azerbaycan yanında aktif olarak katılıyor.

Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki Dağlık Karabağ üzerine çatışma, revizyonist Sovyetler Birliği'nin çöküşü sonrası milliyetçiliğinin doğrudan bir ifadesidir.

Sorunun Tarihesi

Dağlık Karabağ'da iki toplum arasındaki çatışmanın tarihi yeni değildir. Aslında bu bölgede Ermeniler ve Azeriler yüzyıllarca barış içinde beraber yaşadılar.

Tarihsel geçmişinde Ermeni halkının yurdu olan bölge değişik imparatorlukların hakimiyeti altında kalarak nüfus yerleşiminde değişikliklere sahne oldu.

1826-1828 savaşında İran'ın Rusya'ya yenilmesi sonucunda bütün Kafkasya'da halklar, etnik gruplar, Osmanlı Devleti ve Rusya arasında hakimiyet dalaşının "malzeme"si oldular.

Ekim Devrimi'nden sonra iç savaş, doğudaki müdahaleler sonlandığında birbirinden bağımsız olan Sovyet Cumhuriyetlerinin birliğinin nasıl sağlanacağı ve Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği'nin nasıl kurulacağı, ekonomik inşanın yanı sıra Bolşevik Parti'nin en önemli sorunu olmuştu. Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği'nin (SSCB) el yordamıyla, deneme-yanılma yöntemiyle süreç içinde kurulduğunu diyebiliriz. Böyle bir cumhuriyet konusunda Bolşeviklerin önünde yararlanabilecekleri bir tecrübe yoktu. Diğer taraftan ülke çok büyüktü; yani farklı ulusların, ulusal toplulukların yaşadıkları, politik ve ekonomik gelişmenin oldukça farklı olduğu bir coğrafya. Bu nedenle SSCB'yi oluşturan cumhuriyetler, gelişmelerinin belli bir aşamasından sonra, SSCB'ye katılmışlardır.

1920’de Bolşevik Parti, mevcut federatif ittifakın güçlendirilmesi sorununu gündeme getirir. Lenin, Komintern’in 2. Kongresi için hazırladığı ulusal ve sömürge sorunu üzerine tezlerinde “giderek daha sıkılaştan, yakınlaşan bir ittifakı” amaçlama görevini gündeme getirir. (Lenin; cilt 31, sayfa 135). Aynı yıl içinde Rusya Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti (RSFSC) ile Ukrayna Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti arasında, çeşitli alanlarda iş birliğini öngören bir ittifak anlaşması imzalanır.

Aynı amaçlı anlaşmalar 1920-1921 yıllarında RSFSC ile Belarus Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti ve Transkafkasya Sovyet Cumhuriyetleri arasında imzalanır. Mart 1922’de Transkafkasya Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu kurulur. Bu cumhuriyetin temel görevi şuydu: Transkafkasya halkları (Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan) arasında kardeşçe iş birliğini güçlendirmek ve tekil uluslar ve ulusal topluluklar arasında burjuva milliyetçilerin ve emperyalistlerin

kışkırttığı düşmanlığı alt etmek. O dönem Sovyet halklarının birleşme, birlik kurma eğilimleri, ayrılıkçı, milliyetçi eğilimler karşısında sınav veriyordu; bu eğilimlerin savunucuları burjuva milliyetçilerdi, iktidardan alaşağı edilmiş sömürücü sınıfların temsilcileriydi. Bunlar, işçi sınıfı ve köylülük içinde yalpalayan unsurları etkileyerek, kendi saflarına çekerek uluslar ve ulusal topluluklar arasında gerginlik ve çatışmaları körükliyorlardı. Bu unsurların yıkıcı faaliyetleri, YEP’in ilk döneminde sınırlı da olsa güçlenmişti.

10 Aralık 1922’de 1. Transkafkasya Sovyet Kongresi’nde kabul edilen bildirmede şöyle deniyordu: “SSCB’ye şu cumhuriyetler katılıyor: RSFSC, Ukrayna, Belarus ve Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan’dan oluşan Transkafkasya Federasyonu”. Kongre, “Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Transkafkasya Federasyonu” tanımlamasını “Sovyet Cumhuriyetleri Transkafkasya Sosyalist Federasyonu” olarak değiştirme kararını da aldı.

23 Aralık 1922’de, RSFSC’nin X. Sovyet Kongresi çalışmasına başlar. Bu kongreye, müttefik Sovyet Cumhuriyetlerinden 1. Birlik Sovyeti Kongresi için Moskova’ya gelen 488 delege misafir olarak katılır.

Kongrede Sovyet Cumhuriyetlerinin birliği üzerine Raporu, RKP (B)’nin oluşturduğu komisyonun başkanı olan Stalin sunar. Stalin yaptığı konuşmada “RSFSC’nin, Ukrayna SSC’nin, Belarus SSC’nin ve Transkafkasya SSC’nin siyasi ve sosyal düzeninin birbirinin aynısı olduğunu analiz eder.

Sovyetler Birliği’nin dört kurucu üyesinden biri olan Transkafkasya SSC, kuruluşunda söz konusu olan temel görevlerinin yerine getirilmesinden dolayı 3 Aralık 1936’da dağıtılır ve Gürcü SSC, Ermeni SSC ve Azeri SSC olarak SSCB’yi oluşturan tekil cumhuriyetlere dönüşürler.

Ancak, 1956’dan sonra, SBKP (B)’nin 20. kongresinde iktidara gelen Kruşçev revizyonistlerinin kapitalizmi yeniden inşa adımları, bu adımların Brejnev döneminde derinleşmesi ve kapsamlaşması, ülkede kaçınılmaz olarak başta Rus milliyetçiliği olmak üzere SSCB’yi oluşturan diğer cumhuriyetlerde de ulusalcılık, etnik ayrımcılık körüklenir. Revizyonist Sovyetler Birliği dağıldığında (1991/’92) iktidarı elde tutmaya çalışan revizyonist klikler milliyetçiliği kışkırtmaktan geri kalmazlar. Dağlık Karabağ sorunu da bunlardan biridir. Daha Gorbaçov döneminde Dağlık Karabağ eksenli Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki çelişkiler, kısa zamanda silahlı çatışmalara ve her iki ülke arasında savaşa dönüştü. Ermenistan, sadece Dağlık Karabağ’ın bağımsız kalma/Ermenistan’la birleşme yönünde

kaderini belirlemeyi desteklemekle kalmadı, etrafındaki Azeri ve Müslüman Kürtlerin topraklarını da işgal etti. 27 Eylül 2020’de başlayan savaş, yeni değil, 1990’lı yıllardaki savaşın sadece şiddetlenmiş bir devamıdır.

Dağlık Karabağ sorununun çözümü için kurulan Minks grubu ve bu grubun sözcüleri konumunda olan ABD, Rusya ve Fransa, 30’yuyla yakın bir zamandır, sorunu çözmek için değil, idare etmek için uğraştılar. Bu sorunu çözemelerdi; çünkü her birinin Güney Kafkasya’ya, Ermenistan ve

Revizyonist Sovyetler Birliği dağıldığında (1991/’92) iktidarı elde tutmaya çalışan revizyonist klikler milliyetçiliği kışkırtmaktan geri kalmazlar. Dağlık Karabağ sorunu da bunlardan biridir.

Azerbaycan’a bakışları onların jeopolitik çıkarlarından bağımsız değildi.

Bu sefer Azerbaycan, karşılıklı taciz atışlarıyla sınırlı kalmadı. Doğrudan saldırıya geçti.

Bunun böyle olacağından Rusya’nın haberi var mıydı, yok muydu, bu ayrı bir soru. Rusya, Ermenistan ile bu ülkeyi korumayı içeren bir anlaşma yaptı, Rus askerleri Dağlık Karabağ’da varlar. Rusya aslında Kafkasya’da olup bitenlerden haberdardır. Rusya, Azerbaycan ordusunun yıllardır savaşa hazırlandığını, saldırı planını Türk ordusuyla birlikte tatbikat olarak uyguladığını ve saldıracağını bilmiyor olmaz.

Türk ordusu, Erdoğan rejimi, taciz atışını vesile ederek Azerbaycan'ı saldırıya geçirdi.

Kafkasya'da veya Ermenistan-Azerbaycan-Rusya-Türkiye ilişkilerinde somut durum neyi gösteriyor?

Rusya, pek müdahale edecek durumda değildi ve şimdi de etmiyor. Rus emperyalizmi çok cephede ya savaşıyor veya da her an savaşacak gibi hazır duruyor.

Baltık ülkelerinin NATO üyesi olmaları, Rusya'nın Baltık denizi kıyılarında ABD ve NATO ile karşı karşıya kaldığını göstermektedir. Rusya, Baltık Denizi'nde Estonya, Letonya ve Litvanya hattında ABD ve NATO tarafından kuşatılmış durumda. Bu nedenle bu alanı askeri olarak boş bırakamaz.

Rusya, şimdi Belarusya'da yeni bir "renkli devrim" sorunuyla karşı karşıya. Mevcut rejimin Batılı güçlerin baskısıyla düşmesi, ABD, NATO ve AB'nin bu ülke üzerinden de Rusya'ya komşu olması demektir. Belarusya'nın düşmesi Rusya açısından hiçbir koşul altında kabul edilecek bir durum değildir.

Rusya, Kırım'ı düpedüz işgal etmiştir. Bu işgalin/ilhakin olumsuz yansımaları devam etmektedir. Güneydoğu Ukrayna'daki himayeci nüfuz ve hakimiyetinden de vazgeçmeyecektir. Bu da buradaki çatışmalı süreçle askeri olarak meşgul olacağı anlamına gelmektedir.

Rusya, Suriye'de ABD ve zaman zaman ters düştüğü konularla Türkiye ile sorunludur.

Rusya, Libya'da kendi çıkarına göre sonuç almak için bazen uyuyor, bazen aktifleşiyor. Her halükârda Libya'da var olan Rusya, AB ve NATO'yu güneyden sıkıştıran, çembere alan Rusya'dır. Bu durum ne ABD ne de AB tarafından kabul edilebilir.

Bu bölgelerdeki faaliyet bir taraftan Rus askeri gücünü zayıflatırken, çok cepheye dağıtırken, diğer taraftan da devasa maddi yük oluşturmaktadır. Rusya'nın bu maddi gücü kaldıracak durumu pek yoktur veya uzun vadede olamayabilir. Yanı sıra Rusya Batı yanlısı Paşinyan iktidarının burnunu sürterek yeniden Rusya yanlılarını iktidara getirmek için de savaşa girmeyi erteliyor. Dahası Azerbaycan burju-

Azərbaycan ordusu
yıllardan beri Türk
ordusu tarafından silah ve
mühimmat bakımından
donatılıyor ve eğitiliyor.
Azerbaycan, aynı zamanda
İsrail'den de modern
silahlar alıyor.

vazisiyle ilişkisini tümden bitirmek istememesinin de rolü var.

Ankara bu durumu görerek Azerbaycan'a "Şimdi saldır" dedi.

Fransa'nın, en azından seçimlerden dolayı ne ABD'nin ne bütün olarak AB'nin ve Azerbaycan ile sermaye bağlamında yakın ilişkisi olan İngiltere'nin soruna müdahil olmayacağı hesabını da yaptı.

Azerbaycan ordusu yıllardan beri Türk ordusu tarafından silah ve mühimmat bakımından donatılıyor ve eğitiliyor. Azerbaycan, aynı zamanda İsrail'den de modern silahlar alıyor.

Bütün bunlar Azerbaycan'ın savaşa hazır olduğunu ve fırsatını bulunca da savaşı başlatacağını göstermektedir. 27 Eylül bu savaşın başlangıcı oldu.

Azeri-Ermeni savaşı, sadece Dağlık Karabağ ile sınırlandırılabilir bir savaş değildir. Ermenistan ve Azerbaycan'ın kendilerini mevcut sorunla sınırlamaları şimdilik mümkündür. Örneğin İlham Aliyev'in "Dağlık Karabağ'ı kurtarmadan savaş bitmeyecek" demesi, Paşinyan'ın "Dağlık Karabağ'dan ve işgal edilen Azeri topraklarından çıkmamak için savaşıyor" olduğunu açıklaması her iki ülkenin iç kamuoyuna yönelik açıklamalardır. Ancak, her iki taraf da Azeri-Ermeni savaşının sadece

bu olmadığını ve olamayacağını biliyorlardır.

Burası Kafkasya olduğu için Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki bu savaş, Suriye, Libya ve Doğu Akdeniz ile bağlantısı kurulmaksızın anlaşılabilir ve sonuçlanamaz.

O halde kim ne istiyor?

Rusya

Çarlık Rusya'sının en önemli hedeflerinde biri sıcak denizlere inmekti. Bu amacına ulaşabilmek için Rusya'nın önünde dört yol vardı: Bu yollardan biri Balkanlar üzerinden İstanbul ve Boğazları kullanarak Ege ve Akdeniz'e inmek. Bu yol bugün kapalıdır. Ancak, Türkiye ile ilişkilerinin gelişmesine bağlı olarak Boğazları kullanabilme olanağı vardır. Yani Türkiye'nin Boğazları Rusya'ya açık tutmasının bir bedelinin olduğu açıktır.

İkinci yol, Kafkasya'yı hareket üssü olarak kullanarak Osmanlı Devleti'ni nüfuzu altına alarak, özellikle Doğu Anadolu'yu kontrol ederek İskenderun'a, yani Akdeniz'e inmek. Bugün için bu yol kapalıdır.

Üçüncü yol, yine Kafkasya'yı üs olarak kullanarak İran üzerinden Basra Körfezi'ne inmek.

Dördüncü yol, yine Kafkasya'yı üs olarak kullanmak İran üzerinden Hint Okyanusuna inmek.

Jeopolitika açısından Kafkasya Rusya için mutlaka elde tutulması gereken bir alandır. İki nedenden dolayı; yukarıda belirttiğimiz gibi kendi jeopolitik amacına ulaşmak için önemli bağlayıcı bir bölgedir Kafkasya. İkinci neden de Avrasya'da gözü olan dünyanın başka jeopolitika yeteneği olan ülkelere karşı Kafkasya, Hazar havzasına ve Orta Asya'ya giriş kapılarından biridir, belki de en

önemlidir. Bu nedenle de Kafkasya mutlaka kontrol edilmelidir.

Kafkasya aynı zamanda dün olduğu gibi bugün de Avrupa ve Asya arasından karasal geçit noktasıdır. Hazar Havzası ve Avrasya'yı kontrol etmek için bu bölgeye hâkim olmak gerekir. ABD'nin Asya'ya karadan geçebilmesi için bu bölgeyi kontrolü altına alması gerekir. Keza Çin'in Avrupa'ya en kısa kara bağlantısı, Avrupa'ya giden Hazar Havzası enerji hatları ve Türkiye'yi Orta Asya ile bağlayan kara yolu ve demiryolu da bu bölgeden geçmektedir.

Kafkasya, özellikle Azerbaycan üzerinden Hazar havzası zengin enerji kaynaklarının merkezi konumundadır. Bu kaynakların kontrolü için özellikle Güney Kafkasya'nın kontrolü mutlaka sağlanmalıdır.

Güney Kafkasya, Türkiye ve İran'ın Kafkasya üzerine rekabette kesiştikleri noktadır. Rusya, bu rekabeti yerinde izlemek ve kontrol etmek için de bu bölgede olmalıdır.

Esasen bu nedenlerden dolayı Rus emperyalizmi ne Kafkasya'dan çıkar ne de başka bir emperyalist gücün bu bölgeye hâkim olmasına izin verir. Güney Kafkasya'yı kaybeden bir Rusya, Kafkasya'nın tamamını kaybetmeye adaydır; yani karşımızda zayıflayan bir Rusya var demektir.

Belirttiğimiz öneminden dolayı Kafkasya'da hareketlilik karşılığını başka bölgelerde mutlaka gösterir.

İsrail

İsrail de Ermenistan-Azerbaycan arasındaki savaşta Azerbaycan'ı destekleyen ülke konumundadır. Tabii bu desteği Azerilere karşılıksız sunmamaktadır. Azerbaycan İsrail'den

başta drone'lar olmak üzere modern silahlar almaktadır. Silah ticareti iki ülke arasında stratejik ittifak oluşmasına yol açmıştır.

İsrail, İran'ı Ortadoğu'da en önemli tehdit olarak görmektedir. İsrail'in amacı İran'ı kontrol edebilmektir. Azerbaycan'ın, İran'a karşı mücadelesinde İsrail'e istihbari bilgi verip vermediği bilinmez. Ancak İsrail, İran'ı Azerbaycan topraklarından kontrol edebilecek teknolojiye sahiptir.

İran

Kafkasya üzerinde rekabet, Rusya-İran-Osmanlı rekabetinden bu yana bugün de emperyalist ve bölge devletleri arasında süren biçimde devam ediyor. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Hazar havzası ve Orta Asya Türk cumhuriyetleri üzerine Türkiye-İran rekabeti de sürmektedir.

İran Kafkasya'da etkili olan bir Türkiye'yi asla istemez.

İran güçlü bir Azerbaycan'ı asla istemez.

Esasen iki nedenden dolayı istemez: Birincisi güçlü bir Azerbaycan, Kafkasya'da etkili olan güçlü bir Türkiye demektir. İkincisi güçlü bir Azerbaycan, Güney Azerbaycan'ı; İran Azerbaycan'ını etkileyen, kendine çeken bir Azerbaycan demektir.

Azerbaycan'ın, İran'a karşı mücadelesinde İsrail'e istihbari bilgi verip vermediği bilinmez. Ancak İsrail, İran'ı Azerbaycan topraklarından kontrol edebilecek teknolojiye sahiptir.

Bu iki nedenden dolayı İran, Ermenistan-Azerbaycan savaşında başından beri Ermenistan'ın yanında yer almıştır ve devam eden savaşta da bu tavrını sergilemiştir.

İran'ın Kafkasya-Azerbaycan-Türkiye politikasında Ermenistan, stratejik bir rol oynamaktadır.

Öyle ki, İran Ermenistan-Azerbaycan savaşında barışın sağlanması için aracı rolü üstlenebileceği teklifini yapacak derecede sinsi hareket edebilmiştir.

Ancak şimdilerde Güney Azerbaycan'da yükselen protestolardan dolayı daha temkinli hareket etmeye, Azerbaycan'ın yanında olduğunu açıklamaya zorlanmıştır.

Çin

Her ne kadar şimdilik pek sesi çıkmasa da Azerbaycan-Ermenistan savaşını en yakından takip eden ülkelerden biri de Çin'dir. Bir yol bir kuşak projesi bağlamında Azerbaycan Çin için önemli bir lojistik duraktır. İşletmeye açılan demiryolu Türkiye-Gürcistan-Azerbaycan üzerinden Çin'e uzanmaktadır. Hattın devreye girmesi ile Pekin'den Londra'ya kesintisiz olarak ulaşım sağlanması projesi de gerçekleştiril-

AB doğrudan müdahil değil. Ancak, tarafsız da değil. AB içinde bu savaşta Ermenistan'a aktif destek veren Fransa'dır. Gerek Minsk grubundaki tavrıyla gerekse de savaşın seyrinde aldığı tavrıyla bunu açık açık göstermektedir.

miş oldu. Çin'in bu bölgedeki çıkarı şimdilik doğrudan bu hattın işler olmasıdır. Avrupa'dan Çin'e tren yolu ile ulaşımın 18 gün, deniz yoluyla ise 30-40 gün arasında sürmesi bu hattın Çin için ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Kara yoluyla taşımacılıkta en kısa yol bu gölgeden geçendir. Bu durumda Çin, ne için kimin yanında yer alacağını çok iyi biliyor demektir. Çin sesini çıkarttığı anda Azerbaycan yanlısı bir tavır sergileyecektir.

ABD-AB, İngiltere

Amerikan emperyalizminin Kafkasya'ya, somutta da Ermenistan-Azerbaycan savaşına Amerika'nın dünya hegemonyası perspektifinden farklı yaklaşacağı düşünülemez. Ancak mevcut durumda Amerikan emperyalizminin Rusya-Avrasya jeopolitikasını Ermenistan-Azerbaycan savaşı üzerinden gerçekleştirmeye çalışmanın olanağı pek yok. ABD, seçim derdine düşmüş, bu nedenle bu savaşla pek ilgili gözüküyor.

AB doğrudan müdahil değil. Ancak, tarafsız da değil. AB içinde bu savaşta Ermenistan'a aktif destek veren Fransa'dır. Gerek Minsk grubundaki tavrıyla gerekse de savaşın seyrinde aldığı tavrıyla bunu açık açık göstermektedir.

İngiltere açıkça dillendirmese de bu savaşta Azerbaycan'ın yanında yer almaktan başka yapacağı bir şey yok. 1918'de Azerbaycan'ı işgal eden İngiliz emperyalizmi bugün Azeri enerji kaynaklarına ortaklıkla yetinmektedir. İngiliz yatırımlarının getirisi, çıkartılan enerjinin Avrupa ve dünya pazarlarına sevkiyatına bağlıdır. Bu da Azerbaycan-Gürcistan-Türkiye üzerinden Avrupa'ya

uzanan enerji sevkiyatının sürekliliğine bağlıdır. Dolayısıyla bu hattın açık kalması İngiliz sermayesinin çıkarınadır.

Aslında sadece İngiltere değil, bir bütün olarak AB'nin söz konusu enerji hattının açık kalmasında büyük çıkarı vardır. Nihayetinde bu hat Avrupa'ya doğal gaz taşıyor, Rusya'ya bağımlılığını azaltıyor.

Türkiye

Somut durumu okuyan Erdoğan faşizmi 27 Eylül'de yeniden başlayan Ermenistan-Azerbaycan savaşının esas kışkırtıcısı olmuştur.

Erdoğan önderliğinde Türk burjuvazisinin son yıllarda sergilediği dışta saldırgan ve işgalci politikasını anlamak için Türk tekelci sermayesinin gelişmesini anlamak gerekir. Tamam, Türk ekonomisi emperyalizme bağımlıdır. Ancak, bu bağımlılık ekonominin gelişmesi önünde, gelişmeyi yok edecek, durduracak derecede güçlü bir engel değildir. Nihayetinde kapitalizmde eşitsiz gelişme yasası etkisini, koşullara göre

farklılaşan derecede her tarafta göstermektedir.

Diktatör Erdoğan, özellikle 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden sonra, bu darbeyi kısmen destekleyen (ABD) veya etkin tavır almayan (AB) ülkelerle ilişkilerini gözden geçirmek zorunda kalmıştır. Erdoğan faşizmi, “yeni ulusal güvenlik konsepti”yle bir savaş programı oluşturmuş; emperyalist politikalar uygulamaktadır. Bu bakımdan Türk tekelci burjuvazisinin yeni ulusal güvenlik konsepti yayımlamacılık, işgal, savaş; emperyalist politika demektir veya bu zemin üzerinde yükselmektedir.

Türk ordusu dört cephede savaşmaktadır veya savaş vaziyetindedir:

Güney Kürdistan

1984'ten bu yana Kürt özgürlük mücadelesini etkisizleştirmek için PKK'ye karşı Güney Kürdistan'da gerçekleştirilen askeri saldırıların temel özelliğini “gir, vur ve çık” olarak tanımlayabiliriz. Zamanla sınıra yakın bölgelerde üsler de kurulmuş-

tur. Ama “gir, vur ve çık” konsepti değişmemiştir. Ancak yeni “ulusal güvenlik” konsepti doğrultusunda 28 Mayıs 2019’da başlayan yeni işgal saldırıları, “Pençe”, “Pençe 2”, “Pençe 3”, “Pençe-Kartal” ve “Pençe-Kaplan” savaşları olarak sürdürülmektedir. Bu savaş saldırılarının temel özelliği “gir, vur ve çık” değil, “gir, vur”, imha et” ve “orada kal”dır. Nitekim faşist diktatörlük, Güney Kürdistan’da Kandil’i imha etme, Suriye’ye geçişi engelleme, Şengal’i işgal etme, Musul ve Kerkük’e ulaşmayı sağlama stratejisine hizmet eden üsler kurmuştur, kurmaktadır. Bu savaş saldırıları başka bir ülkeyi, Kürdistan’ın güneyini işgaldir.

Kuzey Suriye/Rojava

“Fırat Kalkanı” savaşı: 24 Ağustos 2016’da IŞİD’e karşı mücadele yalanıyla Cerablus-El Bab hattını işgal eden Türk ordusu, Efrin Kantonuyla Kobanê Kantonu arasında tampon bölge oluşturmuştur. İşgali kalıcı kılacak idari-eğitsel işleri de yürürlüğe sokmuştur.

“Zeytin Dalı” savaşı:

20 Ocak 2018’de başlatılan bu savaş sonucunda Efrin Kantonu tasfiye edilmiş ve bölge işgal edilmiştir.

Bu savaş da bir ülkeyi, Batı Kürdistan’ın bir bölgesini işgalde.

“Barış Pınarı” savaşı:

9 Ekim 2019 tarihinde başlatılan bu savaş sonucunda Türk ordusu Girê Spî-Serêkaniyê hattını 30 km derinlikte işgal etmiş ve Rusya ve ABD ile imzaladığı mutabakatlarla Kobanê ve Qamişlo merkezli bölgelerde Rusya ve ABD’nin askeri misyonu kurulmuştur. Bu savaşta da milli güvenlik yalanı sürekli vurgulanmıştır.

İdlib

Suriye toprağı olan İdlib, Türkiye ve Rusya arasında paylaşımında uzlaşma sağlanamayan bölgedir. Silahlı güçler; Türk ordusu, Rus ordusu, Suriye ordusu, cihatçılar, İran yanlısı milisler, ABD etkisinde olan güçler, güç dengesinde değişme olmadığı için dar alanda tetikte bekliyorlar. Güç dengesini, İdlib’de bu güçler arasındaki denge olarak anlamak eksik olur. Özellikle Türkiye ve Rusya’nın karşı karşıya geldikleri,

uzlaşmadıkları alanlardaki gelişme İdlib'in geleceğinde belirleyici oluyor. Örneğin, Kafkasya'daki savaşın, Libya'daki gelişmenin İdlib ile veya İdlib'deki gelişmenin diğer bölgelerle yakın bağı vardır.

Her halükârda Türk ordusu, yine güvenlik yalanıyla Suriye toprağı olan İdlib'in bir kısmını işgal etmiştir ve bu yalanı öne sürerek belli bir derinlikte işgalci güç olarak kalacaktır.

Kıbrıs adası

1974 savaşından bu yana Türkiye Kıbrıs adasının kuzey kesiminde işgalci güç konumundadır

Libya

Ulusal Mutabakat Hükümeti'nin onayıyla Libya'ya giren Türk ordusu, himayeci, savaş kışkırtıcısı, konumundadır. Türkiye'nin Libya politikası tamamen emperyalist bir politikadır. "Neden Libya'dayız" sorusuna verilen cevap oldukça basit: Türk burjuvazisi, Türkiye'nin "ulusal" çıkarlarını Libya'da mevzi alarak savunduğunu, savunacağını söylüyor. Bu, Alman Dışişleri Bakanı Peter Struck'un "Almanya'nın çıkarlarının Hindikuş'da da savunulacağını" açıklamasına (2002) benziyor.

Azerbaycan

Azerbaycan-Ermenistan savaşında Türkiye, Azerbaycan yanında savaş kışkırtıcısı, korumacı, kendi çıkarlarını da savunan gücün himayecisi olarak yer almaktadır. Türkiye'nin Azerbaycan politikası tamamen emperyalist bir politikadır.

Türkiye Güney Kürdistan'dan Libya'ya, Libya'dan Kafkasya'ya uzanan merkezi Ortadoğu-Doğu Akdeniz olmak üzere iki ekseninde, ge-

niş bir coğrafyada; yakın çıkar alanında ABD ile çatışmamaya dikkat ederek ve rekabetten yararlanarak Rusya, Fransa, Almanya gibi önde gelen emperyalist ülkelerle rekabet etmektedir. Politikası tamamen işgalci, kendine hizmet eden güçler bakımından himayeci emperyalist bir politikadır.

Ermenistan-Azerbaycan savaşında "it dalaşı"

Rusya açısından:

Rus emperyalizmi Ermenistan üzerinden Batılı güçlerin (ABD, AB) Güney Kafkasya'ya girmesini her yol ve yöntemi deneyerek engellemek ister. Bu bölge Rusya'nın "arka bahçesi"dir, Rusya Ermenistan'ın tek savunucusudur ve öyle de kalmalıdır. Rus jeopolitiğinin merkezinde duran anlayış budur. Ancak uygulamada, Rusya'dan ve rekabetçi güçlerden kaynaklanan sorunlar var. Bu sorunlar da sahaya yansıyor.

Rusya (İran da) bu savaşta açığtan taraf olmamaya özen göstermiştir. Şimdiye kadar arabulucu rolünü üstlenmiş, tarafları iki kez ateşkese razı etmiş, ama ateşkese uyan olmamıştır. Putin'in politikası ikiyüzlü bir politikadır, riyakarlığın daniskar-

Azerbaycan-Ermenistan savaşında Türkiye, Azerbaycan yanında savaş kışkırtıcısı, korumacı, kendi çıkarlarını da savunan gücün himayecisi olarak yer almaktadır. Türkiye'nin Azerbaycan politikası tamamen emperyalist bir politikadır.

sıdır. Rusya, Azerbaycan-Ermenistan arasındaki bu sorunu çözebilir. Siyasi ve askeri olarak bu güce, Boris Yeltsin döneminde de sahipti. Ancak, Rus jeopolitik aklı, Güney Kafkasya'nın, somutta da Ermenistan ve Azerbaycan'ın nasıl konumlandırılacağı konusunda bir karara varamadı ve sorun Minsk grubu kontrolünde bugünlere kadar geldi.

Aslında sorunun sürüncemede olması, Rusya'nın Ermenistan'ı siyasi ve ekonomik olarak kendi yanında tutması için bir yöntemdi. Ancak, Paşinyan'ın iktidara gelmesi durumu değiştirdi; Batı yanlısı olan Paşinyan, Rusya'ya karşı mesafeli hareket etmeye başladı ve bu durum Rusya'nın Ermenistan'ı kendine bağımlı tutarak idare etme politikasının sürdürülebilir olmadığını gösterdi.

Rusya'nın bu savaşta pasif kalmasında, Putin'in ateşkesin ötesine geçmeyen suskunluğunda, N. Paşinyan'ın Batı yanlısı tavrının, o 2018'deki "renkli devrim" in de bir rolü vardır. Yani Putin, Azerbaycan, Ermenistan sınırlarına gelene kadar susacak, Ermeni halkı Paşinyan'ı devirecek ve Rus yanlısı güçler yeniden iktidara gelecekler. Putin böyle düşündüğü için susuyor olabilir.

Batı yanlısı olan Paşinyan, Rusya'ya karşı mesafeli hareket etmeye başladı ve bu durum Rusya'nın Ermenistan'ı kendine bağımlı tutarak idare etme politikasının sürdürülebilir olmadığını gösterdi.

Bu savaş, Suriye, Doğu Akdeniz ve Libya'daki güçler dengesini de etkilemektedir. Rusya ne Ermenistan'ı ne de Azerbaycan'ı kaybetmek ister; her ikisini de kendi etkisi altında olmasını ister. Ancak, bu, mevcut statükonun devamıyla olacak bir iş değildir. Mevcut statükonun devamı, Azerbaycan'ın Rusya'dan uzaklaşması anlamına gelir. O halde her iki tarafın da memnun olacağı, kabul edeceği bir çözüm bulunmalıdır. Bu çözümü bozan da Türkiye'dir. Bu nedenle Güney Kafkasya'da Türkiye-Rusya hesaplaşması, rekabeti Suriye ve Libya'daki ortaklık ve rekabetten ayrı ele alınamaz. İdlib ve Libya'da Türkiye-Rusya çatışması veya iş birliği Ermenistan-Azerbaycan savaşını doğrudan etkileyecektir. İdlib ve Libya'da anlaşabilen Türkiye ve Rusya, Güney Kafkasya'da da anlaşabileceklerdir. Aksi takdirde İdlib ve Libya'da Türkiye-Rusya arasındaki ilişki ve çelişkiler gerilecek, keskinleşecektir. Aslında İdlib'deki hareketlenme Putin'in Erdoğan'a karşı Suriye'deki hamlesidir.

Ne türden pazarlıklar yapıldığı üzerine henüz bir işaret yok. Ancak, Rusya'nın "Türkiye'nin ateşkes toplantısında yeri yok" türünden açıklaması, "Türkiye ateşkes toplantılarına katılmalıdır"a, "Katılabilir"e evrildi. Susan Putin, bu anlamda konuşmuş oldu. Son olarak diktatör, Putin ile yaptığı telefon görüşmesinde "aziz dostuna", "Dağlık Karabağ sorununu Minsk kapsamında ele almaktan- sa Türkiye ve Rusya'nın kuracağı bir müzakere masasında çözmeyi teklif ediyor". Putin "Olur" demiyor ama "Hayır" da demiyor. Yarın aynı teklifi bu sefer Putin "aziz dostu" Erdoğan'a yaparsa hiç şaşmamak gerekir. Her iki ülke gerek Suriye

ve gerekse de Libya sahasında belli bir uzlaşmaya varamadıkları için ABD'yi ve AB'yi dışlayarak müzakerelere masasına oturamıyorlar.

Bu savaşta kışkırtan, zorlayan taraf Türkiye'dir.; Mevcut durumu, yukarıda bahsettiğimiz Rusya'nın sorunlarını kullanıyor. Bir nevi Rusya'nın üstüne gidiyor. Putin'i hareket etmeye, Güney Kafkasya'da Türkiye'yi kabullenmeye zorluyor.

Belirttiğimiz gibi Putin ne Ermenistan'dan ne de Azerbaycan'dan vazgeçer. Ancak tercih etmeye zorlanırsa Azerbaycan'dan yana tavır alır. Çünkü Azerbaycan'ı kaybetmek, Türkiye'nin Azerbaycan'a yerleşmesini kabul etmek anlamına gelir. Bu durumda Azerbaycan, Türkiye'nin Hazar Havzası ve Orta Asya'ya dolaysız açılan kapısı olur.

Rusya, Türkiye'yi geriye dönüşü olmayan zor bir durumda bırakmaz, bırakmaz. Çünkü bunun bedeli ağır olur; bu durumda Türkiye'nin Rusya'ya sunacağı Karadeniz-Boğazlar ve Bulgaristan-Gürcistan hattı boyunca stratejik imkân ortadan kalkar. Bunun ötesinde Rusya içlerinde Müslüman ve Türk halklar arasında propaganda yaygınlaşır, cihatçılar geri döner. Türkiye, NATO'da Rusya'nın da işine gelen bir hançer olmaktan çıkar.

Moskova'nın jeopolitik aklı Türkiye ile ilişkilerin devamında kazanılacak olanın, Türkiye'ye verilecek olanla karşılaştırmasını mutlaka ve mutlaka yapmaktadır.

Sonuç itibariyle:

Bu savaş, Ermeni ve Azeri halklarının buluşturıldığı, jeopolitik çıkarlar, Azerbaycan ve Ermenistan burjuvazileri için sürdürülen bir savaştır.

Putin ne Ermenistan'dan ne de Azerbaycan'dan vazgeçer. Ancak tercih etmeye zorlanırsa Azerbaycan'dan yana tavır alır. Çünkü Azerbaycan'ı kaybetmek, Türkiye'nin Azerbaycan'a yerleşmesini kabul etmek anlamına gelir.

Her iki tarafın arkasında emperyalist çıkarlarının gerçekleştirilmesi için duran güçler var. Bu nedenle bu savaşta ne Ermeni ne de Azeri halkların çıkarı vardır. Asker üniforması giydirilmiş Ermeni ve Azeri işçi ve köylüleri karşılıklı olarak Ermeni ve Azeri milliyetçiliğinin, şovenizminin kışkırtmasıyla birbirlerini boğazlıyorlar.

Şüphesiz ki, bu savaş bir biçimde sonlanacaktır; nasıl sonlanacağını da soruna müdahil olan dış güçler ve iki burjuvazi arasındaki güç dengesi belirleyici olacaktır. Dış ve iç egemen güçler Ermenistan Azerbaycan halklarının çıkarlarını, dikkate almaya-caklardır.¹

Her iki ülke burjuvazisi ve emperyalist güçler açısından gerici olan bu savaşta, Karabağ/Artsakh halkının kendi kaderini belirleme, bağımsız kalma veya serbestçe düzenlenmiş ve düzenlenecek referandumla hangi ülke halklarıyla yaşamak istiyorsa kendisinin belirlemesi hakkı olmalıdır. Azerbaycan'ın bunu tanımaması ilhakçılıktır. Öte yandan Karabağ ile Ermenistan arasında kalan veya Karabağ'ın etrafında Ermenistan'ın

¹ Yazı henüz anlaşma yapılmadan önce yazıldı.

işgal ettiği topraklarda yaşamış şimdi sürgün olan Müslüman Kürt ve Azeri halklarının geri dönme ve kaderini özgürce kendisinin belirlemesi hakkı olmalıdır. Ermenistan devletinin bunu tanımaması işgalciliktir.

Kafkasya gibi ulusların, etnik grupların birbirine karıştığı bir coğrafyada özgürlük ve demokrasinin, sosyalizmin yegâne yolu gericiliğe, emperyalizme, sömürüye karşı güçlerin ortaklaştırılmış mücadelesidir; bölgesel devrimdir.

Kafkas halkları, Ekim Devrimi'nden sonra aralarında dostluk ilişkilerinin gelişmesi, hâkim sınıfların kışkırttığı milliyetçiliğin aşılması için mücadele ettiler ve başarılı da oldular. Sovyetler Birliği'nin kuruluş aşamasında bu coğrafyadaki durumun vahametini gören Bolşevikler, bölgenin halkları ve etnik grupları arasında barış ve dostluğu, dayanışmayı gerçekleştirebilmişlerdir. Kafkas halklarının mücadelesinde bu yolda da yürünmelidir.

Büyüyen devrimci iddia ve özgüven*

Kitle çalışması, politik iddia ve özgüvenin devrimci pratiğe işlemesi gereken alanların en başında geliyor. Buradaki politik iddianın ve işlev bilincinin, en azından, faşist saray diktatörlüğünün devrimci örgütlemeyi ve devrimci öncülerle emekçi kitleler arasındaki ilişkiyi önemsemesine denk bir düzeyde kurulması gerekiyor. Öyle ki, politik iddia ve özgüven, yüz yüze gelinen işçiler ve ezilenlerle kurulan diyalogun üslubuna ve tonuna bile sirayet etsin, onları ırkçı, sömürgeci, ataerkil, politik İslamcı faşizm karşısında devrim saflarında örgütlenmeye çağırmaktaki girişkenlik ve ısrarda kendini göstersiz.

Partinin politik iddiası ve özgüveni, her şeyden önce, devrimin zaferini örgütlenme amacıyla dile gelir.

Bu yüzden, onun politik önderlik anlayışı ve politik mücadele tarzı, verili nesnellığe saldırmayı, mücadelenin bütün araç ve biçimleriyle işçi sınıfı ve ezilenleri bir devrim ordusu olarak mevzilendirip savaştırmaya odaklanmayı temel alır. Bu, her somut durumda devrimci gelişmenin imkanlarını arayıp bulmayı, mücadelenin her safhasında devrimci bir yol açma iradesiyle davranmayı gerekli kılar.

Demek ki devrimci iddia ve özgüven, devrim amacı vurgusunda genelleştirilip soyutlanmış ve orada donup kalmış bir lafzi nitelik değildir. Bilakis her günkü politik çalış-

malar ve mücadeleler içinde yeniden ve yeniden üretilen, her parti örgütü ve kadrosu nezdinde bu çalışmaların ve mücadelelerin canlı ve maddi hedeflere bağlanmasını sağlayan somut bir niteliktir.

Politik iddiadan ve özgüvenden yoksunluk, anda, verili nesnellüğün değışmezliğini kabul etme düşünce ve duygusunun baskınlığı anlamına gelir. Bu nesnellüğün içerdığı avantajlara, değışim imkanlarına bakılmaz. “Gerçekçi” olmak adına kötümserlikle malul bir bakış açısı sunulur, bir durumda tek ve mutlak gerçek sayılan dezavantajlara bir nevi boyun eğilir.

Oysa politik mücadelede her “durum”, devrimci bakımdan imkanlar ve riskler, avantajlar ve dezavantaj-

* Bu yazı Partinin Sesi dergisinin Mayıs-Haziran 2020 tarihli 100. Sayısında yayınlanmıştır.

lar içerir. Devrimci öncülük, bakışın, riskleri ve dezavantajları tabii ki hesaba katması, ama mutlaka, öncelikle avantajlardan yararlanmaya, imkanları realize etmeye yöneltilmesinde anlam kazanır. Böyle bir devrimci iyimserlikle beraber politik iddia ve özgüven, devrimci imkanları realize etme temelinde kurulu hareket planlarında kendisini gösterir. Devrimci iddia ve özgüvenden devrimci irade doğar veya bir başka ifadeyle, devrimci iddia ve özgüven durumu değiştirme iradesinde cisimleşir. Buna karşılık, devrimci çalışmadaki iddia ve özgüven zayıflığı, değiştirici perspektif, güç ve enerjiden yoksunluk demektir, idare-i maslahatçılık üretir.

Türkiye ve Kürdistan'ın politik tarihinde derin izler bırakmış olan başarılı pratiklerimize bakalım: Gazi Ayaklanması, gözaltında kaybetme saldırısına karşı kampanya, yükseköğrenim gençliğinin 4-5 Şubat atılımı, Sultanbeyli silahlı baskını, işçiler için kölelik yasalarına karşı Bayrak Yürüyüşü, NATO İstanbul zirvesine karşı fiili meşru ve politik askeri mücadele, kadına yönelik şiddete karşı 1 milyon imza kampanyası, Tuzla hav-

za grevi, Gezi-Haziran ayaklanması, Kobanê serhıldanı, Rojava atılımı, Haziran seçim başarısı, Rojava cep-helerinde savaş, Suruç Katliamı'nın göğüslenişi, kentlerde ve kırlarda kızıl gerillaların hamleleri... Partinin politik mücadele tarzının çeşitli formlarda somutlaştığı bu başarıların istisnasız her birinin harcında, politik bakımdan iddialı ve özgüvenli hareket etme özelliği de bulunur.

Politik iddia ve özgüven erozyonu, geride kalan dönemde, bilhassa faşist şeflik rejiminin ideolojik politik tasfiye kuşatmasının emekçi sol hareket saflarında yol açtığı başlıca sonuçlardan biridir. Bunun tipik görünümü, sömürgeci faşist odakları olduklarından daha güçlü ve devrimci demokratik örgütleri de olduklarından daha güçsüz görmek, gemi azıya almış faşist zorbalık ve yasakçılık karşısında geri çekilme psikolojisine ve eli kolu bağlanmışlık anaforuna kapılmak, nihayetinde politik mücadele iradesini pörsütme-dir. Fakat politik iddia ve özgüvendeki aşınmalar, parti saflarında ve örgütsel hayatın her günlük pratiği dahilinde, aynı zamanda, antifaşist

mücadeledeki başarıları küçümsemeye yaklaşımında, günlük kitle çalışmasının adeta bir kısır döngü olduğu duygusunda, kitle katılım seferberliği hedeflerini ölçülü ele alma kaygısında, politik kampanyaların rolünü ve işlevini azımsayan düşünüşte, halihazırdaki siyasi çalışma alanlarının ve örgütlü kuvvetlerin sınırlılığıyla idare etme tarzında, öncü politik çıkış eylemlerinin devrimci anlamını görmeyen bakışta, güncel siyasal mücadele görevlerini mütemediyen birleşik demokratik cepheye havale etme yöneliminde, hatta yereldeki örgütlü güçlerin yetersizliği gerekçeyle bu görevlere düpedüz ilgisizlik içinde oluşt da yansiyabilir.

Politik iddia ve özgüven zayıflığına verilen bütün bu örneklerde, devrimci görevleri partinin politik çizgisinden ele alma özelliğinin yüzeyselliği veya güdüklüğü görülür.

Devrimci iddia ve özgüven nerede sınanır? Her şeyden önce, devrimci görevlerle ilişkilenişte sınanır.

Bir bütün olarak partinin kendi önüne çektiği devrimci görevlerle ilişkileniş tarzında olduğu gibi, aynı zamanda, parti örgütlerinin ve partili militanların kendi devrimci görevleriyle ilişkileniş tarzlarında da.

Bu ilişkileniş tarzı, dönemin somut politik hedeflerinin ve somut devrimci görevlerinin belirlenmesini, üstesinden gelecek bir dirayet ve azim sergilenmesini, dönemi kendini aşarak ilerleme ruhuyla yürüme-yi kapsar. Politik iddia ve özgüven, devrimci görevlerle ilişkileniş tarzına devrimci ruh kazandırır.

Koronavirüs salgını sürecinin, faşist şeflik rejimi açısından da emekçi sol hareket açısından da yeni bir politik dönemin girişi özelliklerini taşıyan bu sürecin, partiyi politik iddia ve

özgüven bakımından yeni bir sınava tabi tuttuğunu vurgulamak yerinde olur. Zira ortaya çıkan yeni “durum”, komünist öncüye meydan okumuştur. O ana kadar geçerli olan somut politik hedefleri ve şiarları, örgüt biçimlerini ve çalışma yöntemlerini yer yer kökten değiştirmeyi zorunlu kılmıştır. Dahası, parti örgütlerinden ve partili militanlardan, politik ve örgütsel önderlik kapasitelerini cidden zorlamalarını, kendilerini hem fiziken sakınmaksızın ve hem de yetinmeci hedeflere daraltmaksızın ortaya koymalarını istemiştir.

Komünist öncünün bu sınavdan alınının akıyla çıktığı, salgın sürecine özgü bir öncü politik duruş sergilemekte, örgütlenme ve çalışma tarzını salgın sürecine adapte etmekte, bileşenlerinin çoğunluğunun politik ve örgütsel kendiliğindenciliğin kaygan zemininde patinaj yaptığı emekçi sol hareketin en ileri bölümü olarak hareket etmekte başarılı olduğu gerçeği, bilhassa fiili meşru mücadele cephesi pratiğinde, şimdi öyle fazla söz gerektirmeyen bir yalınlık ve olgusallıkla orta yerde duruyor.

Politik iddiası ve özgüveni güçlü olan, elbette mücadelenin her türden bedelini göğüslemekteki tereddütsüzlüğüyle beraber, emekçi sol hareketin özellikle reformist kesimlerinde baskın olan sakınganlık içinde eve kapanma ve sosyal medya mecrasını politikanın hakim biçimi kılma halinin aksine, en çetin şartlarda bile, örgütsel dağınıklığa kapıyı kapatıp değişen koşullara uygun bir örgütsel işleyiş sistemine geçmenin, işçilere, yoksullara, kadınlara ve gençlere canlı politik ajitasyonla kesintisiz temas etmenin, kapitalizmin koronavirüs krizine karşı sosyalizm propagandasını yaygınlaştırmanın, işçi

sınıfı ve ezilenlerin sokaktaki öncü mücadele kolu olarak seri eylemler gerçekleştirmenin, örneğin 1 Mayıs'ı faşist yasaklar cenderesinden kurtarmanın yolunu açıyor. Farklı işlevlerdeki cepheler ve örgütler toplamı olarak parti modelinin, yani her bir cephenin parti çizgisi doğrultusunda kendi sorumluluk sahasına önderlik etme kapasitesi, iddiası ve özgüveniyle donanmasını hayati derecede gerekli kılan bu modelin uygulanmasında böylece bir eşikten geçiliyor.

Keza böylece, bir yandan da komünist öncünün saflarında politik iddia ve özgüveni güçlendirmeye dönük iç ideolojik mücadelenin önemi bir kez daha deneyimlenmiş oluyor. Zira bir bakıma, faşist şeflik rejimine karşı hem öncü politik eylemle, hem de yaygın politik kitle çalışmasıyla ezilenlerin birleşik direnişini hazırlama, parti örgütlenmesini büyütüp yaygınlaştırma, ateş altında boşalan kurumsal ve kadrosal nöbet yerlerini yeniden doldurma, faşist ideolojik-politik tasfiye saldırınlığını püskürtme görevlerindeki politik örgütsel sürünmelerin üstesinden gelmek ve devrimci başarı çitası-

nı yükseltmek için, yer yer kendini gösteren politik iddia ve özgüven zayıflığına, 2019 baharından bu yana yöneltmiş kolektif eleştirinin meyveleri toplanıyor.

Örneğin, partinin 25. kuruluş yıldönümünü kutlama kapsamındaki politik kampanyayı hatırlayalım.

Komünist öncüyü Türkiye, Bakur Kürdistan, Rojava ve Avrupa'da on binlerle buluşturan yaygın propaganda çalışmaları ve kitlesel kutlama etkinlikleri, hem kendi verili örgütsel sınırlarına hücum etme ama hem de örgütsel güç sınırlılığını bizzat engelle dönüştürme pratiklerine, hem bazı kentlerde antifaşist kitlelere moral ve güven kazandıran cüretli çıkışlar yapma, ama hem de bazı kentlerde faşist abluka altında ufkunu ve hedefini daraltma yönelimlerine tanıklık etmiştir. Politik iddia ve özgüvenin baskın kılınması sayesinde ki, alışlagelene endeksli ve devrimci imkanlara şaşı yaklaşım tarzı parti kampanyasında yetinmeci bir el freni olmaktan çıkmıştır. Bu tabloda, partinin politik çalışmalarının yıllardır kesintili olduğu ve örgütsel gücünün son derece sınırlı bulunduğu bir kentte dahi, iddialı ve

özgüvenli bir kutlama pratiği, devrimci ortamın özgürleştiriciliğine samsamış yüzlerce antifaşistin bir araya geldiği bir çekim merkezine, kentin ilerici kesimlerine direnç aşıl原因 bir direniş gösterisine, faşizme karşı bir tür devrimci meydan okumaya dönüşmekte gecikmemiştir.

Bugünse, koronavirüs salgını sürecinin politik örgütsel çalışmalar bilançosundan çıkan dersler, kuşkusuz ki, bütün parti örgütleri ve kadrolarının politik iddialarını ve özgüvenlerini yeniden üretmeye dayanak olmalıdır ve olacaktır. Bu bilançonun, parti örgütleri, kadroları ve militanları arasında eşitsizlik içermesi olağandır. Parti çalışmalarında bayrağı önde taşıyan örgüt ve kadrolar, başarılı pratiklerine dayanarak, politik yön tayin etmedeki, karar alıp uygulamadaki, kitle çalışmasının özgün yöntemlerini ve politik eylemin öncü biçimlerini durmaksızın ve beklemeksizin devreye sokmadaki iddialı ve özgüvenli duruşlarını yeni politik muharebelere de taşıyacaklardır. Bu atmosferin edilgenleştirici rüzgarından etkilenen, politik İslamcı faşist şefin, salgını, devrimci ve demokratik mücadele dinamiklerini tasfiye etme manivelası yapma hamlelerini boşa çıkaracak yeni bir mücadele hattı örme girişkenli-

ği gösteremeyen, süreci politik iddia ve özgüven dalgalanmalarıyla yaşayan kimi örgüt ve kadrolar da, yoldaşlarının başarılarından öğrenecek ve devrimci özeleştirinin tazeleyiciliğine başvuracaklardır.

Evet, parti, faşist şeflik rejiminin gitgide ağırlaşan saldırıları altında, politik iddiasını ve özgüvenini tazeleyerek yürüyor ve yürüyecek. Peki, yeni bir politik döneme girerken, politik iddia ve özgüven, parti örgütlerinin ve militanlarının politik ve örgütsel çalışmalarında nasıl hayat bulacak?

Kitle çalışması, politik iddia ve özgüvenin devrimci pratiğe işlenmesi gereken alanların en başında geliyor. Buradaki politik iddianın ve işlev bilincinin, en azından, faşist saray diktatörlüğünün devrimci örgütlemeyi ve devrimci öncülerle emekçi kitleler arasındaki ilişkiyi önemsemesine denk bir düzeyde kurulması gerekiyor. Öyle ki, politik iddia ve özgüven, yüz yüze gelinen işçiler ve ezilenlerle kurulan diyalogun üslubuna ve tonuna bile sirayet etsin, onları ırkçı, sömürgeci, ataerkil, politik İslamcı faşizm karşısında devrim saflarında örgütlenmeye çağırmaktaki girişkenlik ve ısrarda kendini göstere.

İradeli, iddialı ve özgüvenli bir örgütlenme faaliyeti, elbette, faşist

devlet terörü sonucu dağılan örgütleri ve organları, yeni güçlerin görevlendirilmesi yoluyla yeniden kurmakta duraksamayacaktır.

Aynı zamanda, parti kitlesinin düşük örgütlülük düzeyini yükseltmeye, salgın sürecinde partinin en aktif güçlerine doğru daralmış olan günlük politik örgütsel çalışma enerjisini mutlaka çoğaltmaya odaklanacaktır. Örgütçünün devrimci iddiası ve özgüveni, öncelikle, parti tabanındaki örgütsüzlük haliyle ve bunun sebep olduğu ciddi enerji kaçığıyla uzlaşmama yaklaşımında hayat bulmalıdır.

Politik iddia ve özgüven, bir yandan işçi sınıfının, yoksulların, kadınların ve halk gençliğinin bağrında biriken devrimci imkanlara hücum edecek politik kampanyalarda dile gelirken, bir yandan da parti kadrolarını ve militanlarını parti görüşleriyle donatacak ve daha büyük sorumluluklar ile daha büyük mücadelelere hazırlayacak eğitim çalışmaları yoğunluğunda ete kemiğe bürünecektir.

İşçilerin ve ezilenlerin gerek devrimci şiddet eylemlerinin çoğalmasının yolunu açacak birleşik devrimci örgütlenmelerde, gerekse sokak hareketlerinin kitleselleşmesinin kanallarını genişletecek birleşik demokratik mevzilerde, partinin politik bakımdan inisiyatifli ve yönlendirici ağırlıklar oluşturması da belli ki, öncelikle bu alanlarla ilişkili parti örgütlerinin ve kadrolarının devrimci iddia ve özgüvenlerinin düzeyine bağlıdır. Politik mücadele tarzındaki birleştiriciliğin devrimci sonuçları, komünist öncünün sürükleyici politik pratiğiyle yakından ilgilidir.

Açık ki, kitlelerde politik İslamcı faşist şeffik rejiminin pekâlâ yıkıla-

bileceği, özgürlüğün, adaletin, ulusal ve cinsel eşitliğin kazanılabileceği inancını filizlendirmek, ister etkili bir politik askeri eylem gerçekleştirecek bir komünist militan bakımından, isterse özgür yeraltı örgütlenmesini genişletecek ya da kitlesel fiili meşru gösteriler örgütleyecek bir komünist militan bakımından olsun, bu muhtevada bir yıkıcı ve kurucu devrimci eylem iddiasını ve özgüvenini şart koşmaktadır.

Böyle bir politik iddia ve özgüven, sarsılmaz dayanağını, özgürlük ve sosyalizm ideallerinin haklılığında, devrimin tarihsel kaçınılmazlığında, devrim için partili olmanın sonsuz meşruluğunda bulur. Çünkü haklı ve meşru olanı gerçekleştirmeye adanmanın asla karşılıksız kalmayacağı bilinir.

Böyle bir politik iddia ve özgüven, sarsılmaz dayanağını, işçilerin, yoksulların, kadınların, bilcümle ezilenlerin bunca yoksunluğa, zulme ve aşağılanmaya karşı biriktirdikleri öfkede ve yeşerttikleri arayışta bulur. Çünkü o öfke ve arayış devrimci öncüsüyle buluşmayı beklemektedir.

Böyle bir politik iddia ve özgüven, sarsılmaz dayanağını, tarih boyunca ezilenlerin onur ve özgürlük savaşımında ölümsüzleşenlerin bugüne meşale olan eşsiz devrimci mirasında bulur. Çünkü ölümsüzlerimizin mirasından en parıltılı kesitler, üstesinden gelinemeyecek hiçbir zorluk, başarılamayacak hiçbir görev olmadığına işaret eder.

Malum, Che'nin o meşhur sözü, varoluşu politik pratiğe bağlı komünist militan için, yalnızca hoş bir kartpostal sloganı değildir asla: "Gerçekçi ol, imkansız iste!"

Görevlerin ikincisi, uzun zamandır emekçi solun bütünü tarafından görüldüğünü, kavrandığını umduğumuz Saray'ın faşist yok etme programı ve karşı karşıya olunan tehlikenin güncelliği karşısında, tek bir gün bile kaybetmeden, HDP ile, şu ya da bu nedenle, HDP'de somutlanan antifaşist-antişovenist birleşik cepheye katılmamış devrimci ve antifaşist partilerin, grupların, faşizme karşı geniş bir mücadele birliği kurmalarını gerektiriyor. Meslek odalarının ve sendikaların birer özne olarak katılmalarına açık tutulacak böyle bir mücadele birliğiyle, bir militan kitle savaşımı cephesi örgütlemeyi, emekçi sol kitlenin birleşik gücüne dayanarak fiili meşru mücadele zemininde direniş barikatını yükseltmeyi ve saldırıya geçmeyi emrediyor. Bugün böyle bir birliğin kurulmasının önünde, öznelerinin görevden kaçmaları, sorumsuzlukları, iradesizlikleri dışında bir engel bulunmuyor.